

پیام آبادگران

ارگان رسمی سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران

PAYAM-E-ABADGARAN

Syndicate Of Iran Construction Companies Monthly Magazine

۳۵۰

No. 350, DAY 1395 (January . 2017)

سال ۳۲ | دی ماه ۱۳۹۵ | شماره ۳۵۰ دوره جدید ۱۲۰ | قیمت ۲۰۰۰۰ ریال

هاشمی و میراث کبیرش

۸

اعطای نشان مدیریت سبز
به پروژه چشمه بل

الزامات قانون کار

و آئین نامه ها باید توسط
مسئولان کارگاه ها مورد
توجه قرار گیرد

۶۸

مهندس محمد ابوطالبی:

سازندگی؛
صنعتی پویا
و همیشگی

۴۶

مهندس مجتبی ضرابی:

برون رفت از رکود
با همراهی بخش
خصوصی

۲۲

پلاسکو

از نشانه
مدرنیته
تا فاجعه بزرگ

۱۸

صاحب امتیاز: سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران
 مدیرمسئول: مهندس جواد خوانساری

شورای سیاست‌گذاری:

- مهندس منوچهر ملکینی فرد (رئیس هیأت مدیره)
- مهندس بهمن دادمان (دبیر)
- مهندس جواد خوانساری (نایب‌رئیس هیأت مدیره و مدیرمسئول)
- مهندس سالار علیاری (خزانه‌دار)
- دکتر ایرج گلابتونچی (عضو هیأت مدیره)

رئیس کمیسیون انتشارات:

- مهندس علی ورزنده

سر دبیر:

- مهندس محمود مصطفی‌زاده

کمیسیون انتشارات و تحریریه:

- مهندس علی ورزنده (رئیس کمیسیون انتشارات)
- مهندس کاظم سماک (رئیس کمیسیون اقتصاد)
- مهندس عبدالمجید سجادی (رئیس کمیسیون روابط عمومی)
- مهندس سیامک مسعودی (کمیسیون قوانین و مقررات)
- مهندس محمود مصطفی‌زاده (سر دبیر)
- مهندس محمد غنی‌زاده (مدیر اجرایی)
- مهندس علاءالدین سادات باریکانی
- مهندس پرهام سیدین

همکاران این شماره:

- دکتر محمود جام‌ساز
- مهندس محمد ابوطالبی
- مهندس فریدون خزاعی
- سیدحسین علوی لنگرودی
- دکتر علی اکبر نجفی
- مهندس مجتبی ضرابی
- دکتر غلامرضا علی زاده
- حمید دیهیم

حروفچینی، امور بازرگانی و اشتراک: فریبا پورآقا
 خبرنگار: آرزو نوری
 عکس و صفحه‌آرایی: داود خانی
 امور آگهی‌ها: شقایق خواجه‌نصیری

لیتوگرافی و چاپ: پیمان نواندیش (۸۸۸۲۸۷۳۴)

تهران، خیابان طالقانی، بین میدان فلسطین و خیابان ولیعصر،
 خیابان شهید برادران مظفر (صبای جنوبی)، شماره ۸۶،
 ک.پ: ۱۴۱۶۹۶۴۶۹۱
 تلفن: ۶۶۴۴۲۶۱ - ۶۶۴۰۲۰۲۷ - فکس: ۶۶۴۴۰۸۴
 پست الکترونیکی: payam.abadgaran@acco.ir
 نشانی الکترونیکی: www.acco.ir

۱۰	سرمقاله هاشمی و میراث کبیرش	۱
۱۲	آیت الله هاشمی از مبارزه تا رحلت	۲
۱۶	رشد اقتصادی ۱۲/۱ درصدی در دولت سازندگی	۳
۲۲	اولین گردهمایی سراسری مسئولان ایمنی شرکت‌ها	۴
۲۶	همایش مدیریت سبز و کنفرانس توانمندسازی	۵
۳۰	کنفرانس بناهای بلند	۶
۳۱	دومین سمینار آموزشی ماشین‌آلات	۷
۳۲	مصاحبه با مهندس ضرابی	۸
۳۶	تورم تک رقمی در اقتصاد رکودی جای تعجب ندارد	۹
۴۰	پلاسکو از نشانه مدرنیته تا فاجعه بزرگ	۱۰
۴۴	مصاحبه با فرمانده تیم عملیاتی ایستگاه ۴۹ آتش نشانی	۱۱
۴۸	از برج‌های تجارت جهانی تا پلاسکو	۱۲
۵۴	مصاحبه با مهندس ابوطالبی	۱۳
۵۸	توصیه کاربردی برای مدیریت بهتر	۱۴
۶۰	مکاتبات	۱۵
۶۶	تقویت بخش خصوصی چاره رفع بیکاری	۱۶

پندمی که هت‌سک‌ر بزرده‌نا
 اگرچه سراسریت بود برکنا

۴۶
 زنده و زنده

- پلاسکو از نشانه مدرنیته تا فاجعه بزرگ
- آموزش ایمنی قدم اول در کنترل حوادث
- از برج‌های تجارت جهانی در نیویورک تا ساختمان پلاسکو در تهران

نوشته‌های نویسندگان، لزوماً نظرات نشریه نیست. نقل مطالب نشریه فقط با ذکر ماخذ مجاز است.

کمیسیون انتشارات در رد یا قبول مقالات ارسالی مختار می‌باشد و در ویرایش علمی، ادبی و خلاصه‌سازی آن مجاز است. در ضمن مقالات ارسالی عودت داده نمی‌شود

هاشمی و میراث کبیرش

سرمقاله

۱- شامگاه ۱۹ دی ماه آیت‌الله هاشمی رفسنجانی پس از ۸۲ سال زندگی چنان با دنیا وداع گفت که هم ناگهانی بود و هم شوک برانگیز و از قضا مصادف با شامگاه شهادت مردی در تاریخ ایران شد که دارای جایگاه دست‌نیافتنی و حسرت برانگیزی نزد ایرانیان به خصوص سیاستمداران توسعه‌گراست. مردی که امیرکبیر نام دارد و سرنوشتی زیبا و درعین حال حزن برانگیز داشته است. زیبا از این جهت که نامی بزرگ در تاریخ دارد و مظهر استعداد، خلاقیت، کارآمدی، سلامت فکری و دلسوزی است که در عین حال قربانی جهل جامعه، ساختار فرسوده، متحجر و عقب مانده سیاسی و مدیریتی کشور شد و همیشه به عنوان یک مظلوم مورد احترام و تأثر خودآگاه و ناخودآگاه جامعه بوده است. تصادف زمانی درگذشت این دو چهره سرشناس سیاست ایران از این جهت تامل برانگیز و نمادین شد که در نظر وجدان عمومی جامعه، شباهت‌های آشکاری میان سرگذشت و همین طور افکار و علایق این دو چهره دیده می‌شود. هاشمی در طول حیاتش بارها تعلق خاطرش را به راه آرمان امیرکبیر عیان کرده بود. چه آن زمان که سرگذشت او را در کتابی با عنوان «امیرکبیر یا قهرمان مبارزه با استعمار» که برای نخستین بار در سال ۱۳۴۶ از سوی انتشارات امیرکبیر و در زیر فشار شدید ساواک منتشر شد، به نگارش درآورده بود و چه آن زمان که در دوران زمامداری اجرایی اش (مقطع پس از جنگ) پای در راه افکار مترقی او نهاد و توانش را برای ساخت دوباره زیرساخت کشور به کار گرفت و همین طور چه آن زمان که چند روز قبل از وداعش بر مظلومیت امیرکبیر گریست و اشک‌هایش چنان که به نمایندگی از

مردم حیران، نثار جایگاه کم‌نظیر این شخصت تاریخی گشت.

۲- برای درک و شناخت هاشمی پیش از هر چیز باید توجه داشت که او سیاستمداری بود که به عنوان معمار نظام جمهوری اسلامی شناخته می‌شود از اینرو صاحب شخصیتی چند وجهی است که هر بعد آن به تنهایی می‌تواند محل بحث و تاملی عقاید و دیدگاه‌های متفاوت باشد. در زمانه‌ای که لازم است کارنامه سیاستمداران و شخصیت‌های اثرگذار برای تجلیل یا تحلیل در بوته فهم و شناخت قرار گیرد، بی‌شک گریزی از درک کارنامه و آرمان‌های هاشمی نیست و بدون درک او نمی‌توان سیر درست و دقیقی از مسیری که جامعه ایران در چهار دهه اخیر پیموده، به دست داد. او کسی بود که پس از انقلاب اسلامی کانونی‌ترین نقش را در تثبیت نهادهای نظام، حل و فصل معضلات و چالش‌های کشور، ارائه طریق‌ها و دیدگاه‌های بنیادین بر عهده گرفته و به سبب این نقش و مسئولیت‌های پرشماری که در نظام سیاسی و اقتصادی کشور در اختیار داشته در جایگاه یک ابر سیاستمدار تاریخ معاصر ایران نشسته است. هاشمی هم به عنوان معمار نظام که در تاسیس نهادهای تقنینی، نظارتی و اجرایی با صبغه انقلابی نقش بی‌بدیلی داشته هم به عنوان کسی که در بزنگاه‌های تاریخی مثل جنگ، قطعنامه ۵۹۸، انتخاب رهبری جدید نظام پس از درگذشت امام (ره)، مخالفت با گفتمان جدید اصولگرایی به اصطلاح افراطی و حوادث سال ۱۳۸۸، نقش‌های تاریخی مهمی ایفا کرده است. همچنین در این فهرست، هاشمی به عنوان یک مسئول اجرایی دارای پیشینه پرشمار و عملکرد و کارنامه پر بحث و همین طور به عنوان چهره‌ای

که صاحب تفکر منحصر به فرد در حوزه سیاسی، اقتصادی، ایدئولوژی و شیوه اداره کشور بوده که ظرفیت مطلوبی برای مطالعه و پژوهش دارد، نباید مورد غفلت قرار گیرد. حضور بی‌حد و حصر و اثرگذار او در همه مقاطع تاریخی انقلاب، ارائه تفکرات و گفتمان خاص خود در همه دوره‌های اخیر و تشکیل پایگاه فکری و اجتماعی حول گفتمان‌های هاشمی سبب شده است که نام هاشمی با گفتمان‌های مختلفی پیوند بخورد. او عامل بسیاری از تحولات و مانع خیلی از رویدادهای دیگری است که می‌توانست سرنوشت جامعه را به مسیر تغییر بکشد. از جمله اثرگذاری‌های مهم هاشمی در طول حیات سیاسی خود، خلق یا تبیین گفتمان سازندگی بوده است. هنر منحصر به فرد هاشمی آن بوده که ذیل نگاه انقلابی و آرمانی خود، گفتمان‌های تازه‌ای به جامعه عرضه کرد که همچنان از حیات و بالندگی برخوردارند و در مقابل نیروهای مخالف از خود مقاومت نشان می‌دهند. گفتمان عمل‌گرایی انقلابی، گفتمان سازندگی در یک نظام ایدئولوژیک - با تبیین جدید آرمان‌های انقلاب - و گفتمان اعتدال که از رویکرد فرا جناحی و مقابله با افراط‌گرایی ایشان سرچشمه می‌گیرد، نمونه‌هایی از آورده‌های هاشمی به حیات فکری جامعه انقلابی ایران محسوب می‌شود. بنابراین هیچ حوزه کلانی نیست که در آن، تفکر و گفتمان‌های هاشمی نفوذ نداشته و مرزهایی با سایر گفتمان‌ها نداشته باشد.

۳- گفتمان سازندگی هاشمی پس از جنگ در مقابل دیدگاه و تفکراتی قرار گرفت که با نگاه ایدئولوژیک به حوزه اقتصاد خواهان سوق دادن مردم و جامعه صرفاً به مباحث معنوی، تعالی روحی و فرعی نشان دادن

مسائل دنیوی و اقتصادی بود. رویکردی که همه رخدادهای آزمون‌های الهی برمی‌شمرد و اعمال سیاست‌های توسعه‌گرایانه و ضرورت برنامه‌ریزی‌های دقیق و اقتصادی برای تامین نیازهای دنیوی جامعه را بر نمی‌تابید و آن را مانعی در قبال رشد معنوی جامعه می‌پنداشت و تصور می‌کرد که آغاز چنین سیاست‌هایی و ترویج آن تفکر، حرکت در مسیر عرفی‌گرایی و خوانش لیبرالی از دین، فرهنگ و انسان خواهد بود که هدفش رسیدن به مقصد جامعه غربی است. این گفتمان بر سیاست‌های توزیعی، چپ‌گرایانه و رویکرد سوسیالیستی اقتصادی تکیه داشت و در عین حال این حوزه را به عنوان یکی از ضرورت‌های جامعه انقلابی در نظر نمی‌گرفت و اساساً به عنوان یک زیرساخت نمی‌پذیرفت. در پرتو چنین برداشتی از اقتصاد و عمران کشور هرگونه تعدیل و تفسیر در بستر باورها و آرمان‌های انقلابی برای تامین نیازهای اقتصادی و تمکین در برابر الزامات آن را تاب نمی‌آورد. در چنین فضایی، هاشمی‌نه برآمده از ایدئولوژی انقلاب بلکه در شأنی بالاتر به عنوان پردازنده آرمان‌های انقلاب، راه تبیین گفتمان سازندگی را هم در حوزه اجرایی و تقنینی کشور و هم در حوزه فکری و فقهی جامعه در پیش گرفت. تحولات پایانی دهه ۶۰ به خصوص خاتمه جنگ و آغاز دوران پساجنگ با تحول بزرگی در نحوه مدیریت کلان کشور همراه بود. هاشمی‌که صاحب یک پازل فکری و عملی بود، در مقابل وضعیت بگرنج کشور که سال‌ها درگیر جنگ تحمیلی پرهزینه بود و همچنان با فشار ایدئولوژیک بخشی از ساختار اداری کشور به حوزه اقتصاد و حیات مادی و دنیوی جامعه مواجه بود، مختصات گفتمان سازندگی را به ساختار کلان فکری و اجرایی کشور تزریق کرد. این گفتمان واجد همه خصلت‌های یک هویت ملی و دینی بود که برای همه حوزه‌های کلان کشور نقشه راه داشت و مهم‌تر از همه مشروعیت فقهی و دینی آن را با بروزسانی آرمان‌ها و اهداف انقلاب فراهم ساخت. بدین ترتیب مسیر جدیدی برای کشور فراهم شد که خود سرچشمه بسیاری از رویدادها و تحولات پسینی شد. این وقایع و پدیده‌های جدید را می‌توان ذیل عنوان‌های سیاست‌های جدید ایران برای کاهش تنش در عرصه روابط خارجی،

شکل‌گیری طبقه متوسط اقتصادی، نگاه فراخ‌تر به حوزه فرهنگی و افزایش نقش مردم در مقوله سیاست‌ورزی و از همه مهم‌تر سربرآوردن نشاط اجتماعی و رونق اقتصادی و میل به آبادانی کشور شناسایی کرد و روند تحولات بعدی را متأثر از گفتمان هاشمی دانست. در این سال‌هاست که تشابه دیدگاه و رفتاری هاشمی با شخصیت تاریخی مورد اشاره یعنی امیرکبیر عیان می‌شود و هاشمی مانند یک آرمان‌گرای عمل‌گرا، تناقض میان آرمان‌گرایی و عمل‌گرایی را از میان برداشت و این امکان فراهم شد که در دوره پس از جنگ، نیروهای سیاسی و فرهنگی که درگیر دفاع از مرزهای جغرافیایی بودند بر سرمایه‌های جدید یعنی صیانت از هویت ملی و اسلامی کشور با اولویت ساخت و آبادانی جامعه در همه ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تفاهم کنند.

۴ - گفتمان سازندگی که هاشمی خود مانند دوران جنگ، سرداری و رهبری آن را بردوش گرفت مانند سایر تحولات بزرگ مصون از خطا و همچنین نقد و اعتراض نبوده و نیست. اما مهم این بود که هاشمی این مقوله را به سایر ابعاد اثرگذار خود در جامعه الصاق کرد و در مجموع توانست ساختار اجرایی کشور را متوجه اهمیت موضوع سازندگی، عمران و توسعه کند. در پرتو گفتمان سازندگی که بر آمده از اجتهاد هاشمی نسبت به ضرورت زمانه و ایجاد همزیستی میان آرمان‌های انقلابی و ضرورت‌های میدانی بود، چرخ‌های متوقف فعالیت‌های عمرانی بار دیگر به گردش درآمد و جامعه پس از سال‌ها با مقوله رشد و توسعه

گفتمان سازندگی که هاشمی خود مانند دوران جنگ، سرداری و رهبری آن را بردوش گرفت مانند سایر تحولات بزرگ مصون از خطا و همچنین نقد و اعتراض نبوده و نیست. اما مهم این بود که هاشمی این مقوله را به سایر ابعاد اثرگذار خود در جامعه الصاق کرد و در مجموع توانست ساختار اجرایی کشور را متوجه اهمیت موضوع سازندگی، عمران و توسعه کند

اقتصادی قرینه شد. در این دوره فعالیت‌های عمرانی، رشد و توسعه اقتصادی و تحولات مثبت حوزه‌های اجتماعی مثل حضور زنان در عرصه‌های بیرونی، گسترش آموزش عالی، کاهش نزاع فرهنگی با مسئله سرمایه و عوامل تولید به عنوان شاخه‌ها یا بازوهای اندام‌واره گفتمان سازندگی از رونق نسبی برخوردار گشت و تصویر بیرونی کشور از جامعه ایدئولوژیک که منادی صدور انقلاب خود به منطقه بود به جامعه در حال توسعه و بازگر قدرتمند اقتصادی و سیاسی منطقه تغییر یافت. با اصرار هاشمی بر شکل‌گیری فضای جدید بالاترین میزان اجرای پروژه‌های سازندگی و عمرانی در این دوره شکل گرفت و تحولات شگرفی متأثر از این رویکرد دولت و سایر سیاست‌های همسو با آن در جامعه خلق شد. از جمله این تحولات می‌توان به شکل‌گیری طبقه متوسط اشاره کرد. طبقه‌ای در دوره جنگ زیر فشار سیاست‌های اقتصادی توزیع محور، گسترش دامنه بخش دولتی بر همه امور کشور و کاهش توان مالی و اقتصادی قرار داشت. از نمودهای این اتفاق بازگشت فعالیت‌های مدنی و شبکه‌های مردمی و گروه‌های تخصصی به عرصه عمومی بود. در این دوره بسیاری از نهادی مدنی و تشکل‌های حرفه‌ای فضا را برای فعالیت مناسب یافتند و سرمایه‌های بخش خصوصی در خدمت سازندگی و آبادانی قرار گرفت. شاید بتوان حضور دوباره و قدتمند سندیکا شرکت‌های ساختمانی به عنوان یکی از تشکل‌های دیرین مدنی را به شکل‌گیری فضای جدید سیاسی و اقتصادی کشور مرتبط دانست و نمونه چنین اتفاق‌هایی قطعاً پر شمار است که هر کدام نقشی ولواندک در بازسازی و ظهور دوباره طبقه متوسط ایفا کردند. بنابراین نباید فراموش کرد که هاشمی در این عرصه مانند کسی بود که روح تازه‌ای بر کالبد جامعه جنگ‌زده دمید و بر بسیاری از موانع فکری و ساختاری توسعه کشور غلبه کرد. امروز در نبود هاشمی می‌توان از زوایای مختلف آثار او را در جامعه دید و میراث او چنان وسیع است و چنان با همه ابعاد جامعه آمیخته شده و چه بسا به امری نهادی تبدیل شده که بدون حضور فیزیکی‌اش اما گفتمان‌هایش در تعیین سرنوشت و سرگذشت جامعه نقش به‌سزایی ایفا می‌کند و خواهد کرد.

آیت‌الله‌هاشمی از مبارزه تارحلت؛ نامی که فراموش نمی‌شود

۱۳۱۳ برابر با ۲۴ اوت ۱۹۳۴ در روستای بهرمان شهرستان رفسنجان و در خانواده‌ای نسبتاً ثروتمند به دنیا آمد. او یکی از ۸ فرزند میرزا علی‌هاشمی بهرمانی و ماه‌بی‌بی صفریان بود. پدرش بانندکی تحصیلات حوزوی از باغ‌داران و تاجران پسته بهرمان از توابع بخش نوق رفسنجان بود. در ۵ سالگی تحصیل را از مکتب خانه‌ای در نوق آغاز نمود. در سن ۱۴ سالگی به قم رفت و به تحصیل علوم دینی پرداخت. اساتید وی در حوزه علمیه قم سید حسین طباطبایی بروجردی، روح‌الله خمینی، سید محمد محقق داماد، محمدرضا گلپایگانی، سید

مجلس خبرگان، و... حضور داشت و رئیس هیات مؤسس و هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی نیز بود. این شخصیت برجسته تاریخی پس از سالها تلاش در ۱۹ دی ماه ندای حق را لبیک گفت. ماهنامه پیام آبادگران ضمن بزرگداشت یاد و خاطره این مبارز قدیمی و همراه همیشگی انقلاب خلاصه‌ای از زندگی‌نامه ایشان را جهت استحضار خوانندگان محترم درج می‌نماید.

آغاز.....

اکبرهاشمی رفسنجانی در سوم شهریور

علی اکبرهاشمی رفسنجانی روحانی، مفسر قرآن و سیاستمدار ایرانی بود که مبارزات وی با رژیم ستم شاهی در سال‌های قبل از انقلاب، و تأثیر او در به ثمر رسیدن این مبارزات از صفات بارز این شخصیت تاریخی ایران است. در مقطع پایانی جنگ ایران و عراق آیت‌الله رفسنجانی به عنوان جانشین فرمانده کل قوا در شورای عالی دفاع عملاً فرماندهی نیروهای مسلح را برعهده داشت. ایشان همچنین در جایگاه‌های مختلف از جمله ریاست مجلس شورای اسلامی، ریاست جمهوری، ریاست مجمع تشخیص مصلحت نظام، نمایندگی استان تهران در

محمدکاظم شریعتمداری، عبدالکریم حائری یزدی، شهاب‌الدین نجفی مرعشی، محمدحسین طباطبائی و حسین‌علی منتظری بوده‌اند.

خانواده

در سال ۱۳۳۷ با عفت مرعشی که دختری از خانواده روحانی و از نوادگان سید محمد کاظم طباطبائی یزدی است ازدواج نمود. ثمره این ازدواج ۵ فرزند به ترتیب به نام‌های فاطمه، محسن، فائزه، مهدی و یاسر است. دو دختر او با دو پسر حسن لاهوتی اشکوری امام جمعه سابق رشت و از دوستان او در زندان، که یکی پزشک و دیگری دندان‌پزشک است ازدواج کردند. از بین دختران او تنها فائزه‌هاشمی‌وارد سیاست شد و یک بار نماینده مجلس شورای اسلامی شد. فاطمه‌هاشمی از ابتدای تأسیس بنیاد امور بیماری‌های خاص ریاست آن را برعهده دارد و محسن‌هاشمی‌رئیس سابق مترو تهران بوده است و سپس معاون عمرانی دانشگاه آزاد اسلامی گردید. مهدی‌هاشمی نیز مسئولیت‌هایی مانند ریاست سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت و ریاست مرکز تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی را برعهده داشته است.

دوران مبارزه پیش از انقلاب

آقای رفسنجانی در حوزه علمیه تحت اثر تعلیمات امام خمینی (ره) به سیاست روی آورد و به مخالفت با حکومت محمدرضا شاه پهلوی و انقلاب سفید او پرداخت. با تبعید امام، نقش‌هاشمی در مبارزه با شاه و نمایندگی وی در داخل کشور پررنگ‌تر شد. با وجود نگرش ضد غربی انقلابیون، او به سفرهای زیادی از ژاپن در شرق تا ۲۰ ایالت از ایالات متحده در غرب رفت.

با تبعید امام خمینی، هاشمی‌رفسنجانی در ایران ماند که سرانجام به دستگیری و زندانی شدن او منجر شد. در مجموع و از سال ۱۳۳۷ تا سال ۱۳۵۷ هاشمی‌رفسنجانی ۷ بار و مجموعاً ۴ سال و ۵ ماه به جرم فعالیت مخفیانه علیه حکومت پهلوی به زندان افتاد. اگرچه در بعد فردی عمده فعالیت مبارزاتی وی پیش از انقلاب را

سخنرانی‌های مختلف و کارهای انتشاراتی تشکیل می‌داد. ولی در دوران تبعید امام (ره)، نقش مدیر مالی مبارزات انقلاب و نیز ارتباط با سایر گروه‌های انقلابی را برعهده داشت.

سال‌های اول انقلاب

پس از پیروزی انقلاب او یکی از اعضای شورای انقلاب اسلامی شد. او از بدو تشکیل این شورا، یکی از قدرتمندترین چهره‌های آن بود. همچنین او مدتی معاونت و سپس سرپرستی وزارت کشور را برعهده گرفت. او یکی از ۲۸ عضو اولیه و مؤسس جامعه روحانیت مبارز (یک تشکل راست‌گرای سنتی) و همچنین یکی از اعضای مؤسس حزب جمهوری اسلامی در سال اول پس از انقلاب بود.

ریاست مجلس شورای اسلامی

نخستین قانون انتخابات پس از انقلاب با مشارکت هاشمی‌رفسنجانی تدوین شد و پس از برگزاری اولین انتخابات مجلس از حوزه انتخابیه تهران به مجلس راه یافت و با آغاز کار مجلس در ۷ خرداد ۱۳۵۹ اولین رئیس مجلس شورای اسلامی ایران شد. وی در بهار سال ۱۳۶۰ در عزل ابوالحسن بنی‌صدر از فرماندهی کل قوا و سپس تصویب طرح عدم کفایت سیاسی او نقشی تعیین‌کننده داشت.

هاشمی در وزارتخانه‌های اقتصادی دولت از وزیران با گرایش تکنوکراتی بهره جست. همچنین هاشمی تصمیم گرفت سهم بودجه پروژه‌های عمرانی را به طور چشمگیری نسبت به سایر فعالیت‌های دولت بیشتر در نظر بگیرد. در واقع او خود را به عنوان معمار و مجری ایران نوین معرفی کرد و لقب «سردار سازندگی» را از آن خود ساخت.

در تابستان ۱۳۶۰، او بود که اعتراض مجلس را به رد شدن یکی از مصوباتش توسط شورای نگهبان را با امام (ره) مطرح کرد و توانست برای اولین بار، راهکاری قانونی برای اجرایی شدن قوانینی که توسط شورای نگهبان خلاف شرع یا قانون تشخیص داده می‌شد، پیدا کند. راهکاری که بعدها به تشکیل مجمع تشخیص مصلحت نظام منجر شد.

هاشمی در دوره جنگ، علاوه بر ریاست مجلس، یکی از ائمه جمعه موقت تهران (تاسی سال بعد)، نماینده امام خمینی در شورای عالی دفاع و جانشین فرمانده کل قوا در ماه‌های پایانی جنگ ایران و عراق بود. او در پذیرش خاتمه جنگ با عراق از طرف امام (ره) نیز نقش موثری داشت. تنها سه ماه بعد از آن که وی به جانشینی فرماندهی کل قوا منصوب شد، ایران قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت را پذیرفت.

رئیس‌جمهور و دوران سازندگی

به دو دوره ریاست جمهوری علی‌اکبر هاشمی‌رفسنجانی در ایران دوران سازندگی اطلاق می‌شود که مشتمل بر دولت‌های پنجم و ششم نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشد که آغاز فعالیت آن ۱۲ مرداد ۱۳۶۸ و پایان فعالیت ۱۲ مرداد ۱۳۷۶ می‌باشد.

اجرای اولین برنامه پنج ساله توسعه اقتصادی بعد از انقلاب در این دولت انجام گرفت. سیاست باز اقتصادی و وضع قوانین ضد انحصار از جمله اقدامات مؤثر وی بوده است. از مهمترین دغدغه‌های پیش روی این دولت بازسازی کشور بعد از جنگ هشت ساله دشوار بود که ویرانه‌های زیادی را بر جای گذاشته بود و نیاز بود در اسرع وقت بازسازی شوند. به همین منظور هاشمی در وزارتخانه‌های اقتصادی دولت از وزیران با گرایش تکنوکراتی بهره جست. همچنین هاشمی تصمیم گرفت سهم بودجه پروژه‌های عمرانی را به طور چشمگیری نسبت به سایر فعالیت‌های دولت بیشتر در نظر بگیرد. در واقع او خود را به عنوان معمار و مجری ایران نوین معرفی کرد و لقب «سردار سازندگی» را از آن خود ساخت.

مهمترین اولویت دولت در دوران سازندگی، بازسازی زیربنای اقتصادی و صنعتی کشور، توسعه روابط سیاست خارجی و اصلاح ساختار مدیریتی کشور بود که انتقاداتی را نیز در پی داشته است. در این دوران، تعداد بسیار زیادی سد، کارخانه و کارگاه تولید صنعتی راه اندازی، و در بسیاری از شهرهای کوچک و بزرگ دانشگاه ساخته گردید. این اصلاحات، تبعاتی منفی نظیر افزایش تورم و قیمت مسکن در دوره اول ریاست جمهوری وی را نیز در پی داشت. ثبت رکورد تورم ۴۹,۴ درصدی بالاترین رقم تورم ثبت شده در تاریخ ایران، در دوران ریاست جمهوری وی اتفاق افتاد.

انتخابات ریاست جمهوری دوم ایران در سال (۱۳۷۲) برگزار شد. در این دوره آیت الله هاشمی تمایل خود را به برقراری ایجاد رابطه با غرب نشان می داد اما در اواخر این دوره با مطرح شدن پرونده میکونوس در دادگاه آلمان بحرانی بین ایران و اروپا پیش آمد. در این دوره نگرش جدیدی از اسلام به مردم معرفی شد و آیت الله هاشمی کوشید بین طرفداران این دیدگاه و روحانیون سنتی آشتی برقرار کند.

او تلاش کرد تا تغییرات اقتصادی-اجتماعی زیادی را نسبت به دوران جنگ با عراق به وجود آورد. در برنامه های اقتصادی و فرهنگی نیز هاشمی به دنبال تغییر ساختار بود. جناح راست در جهت گیری های سیاست خارجی با هاشمی اختلافات پیچیده ای پیدا کردند. از یک سو از دید آنان آرامش و بازسازی پس از جنگ و توسعه اقتصادی دوره هاشمی قابل قدرانی بود، ولی از سوی دیگر، آنان نگران عادی سازی روابط با غرب و تهاجم فرهنگی به کشور بودند.

دوران اصلاحات

وی در سال ۱۳۷۸ در انتخابات مجلس ششم برای بدست آوردن نمایندگی تهران شرکت کرد. حضور او در مجلس می توانست باعث شود تا از نگرانی محافظه کاران نسبت به حضور اصلاح طلبان در دولت کاسته شده و خطوط ایدئولوژیک میان آنان با جبهه دوم خرداد کم رنگ تر شود. در این انتخابات او به سختی توانست آخرین نفر پذیرفته شده باشد اما علی رغم این پیروزی، هاشمی رفسنجانی قبل از مراسم

تحلیف استعفا داد. در این دوره وی از طرف تندروهای هر دو جناح مورد حمله قرار گرفت. با این حال علی رغم کاهش چشمگیر قدرت وی، همچنان ریاست مجمع تشخیص نظام را که ارگانی مهم بود برعهده داشت.

آیت الله هاشمی بار دیگر در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۴ شرکت کرد. با وجود آن که او در مرحله اول انتخابات آرایبی بیش از محمود احمدی نژاد کسب کرده بود، ولی در مرحله دوم نتوانست بیش از ۳۶ درصد از آرا را کسب کند. ترجیح دادن چهره جدید از طرف رأی دهندگان و تبلیغات درباره ثروت هاشمی را یکی از دلایل شکست او در این انتخابات می دانند.

او در انتخابات مجلس خبرگان رهبری در سال ۱۳۸۶، پیروز شد و اندکی بعد او در رقابت با احمد جنتی، ریاست مجلس خبرگان را نیز به دست آورد.

انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸ ایران برای او هم پیامدهایی داشت. در مناظره تلویزیونی کاندیداها در تاریخ ۱۳ خرداد ۱۳۸۸، احمدی نژاد اتهاماتی را به خانواده هاشمی رفسنجانی وارد

ساخت. هاشمی نیز تنها سه روز قبل از انتخابات و در یک نامه سرگشاده به رهبری نظام، ادعاهای احمدی نژاد را «دروغ، تهمت و خلاف‌گویی» خواند. رهبر انقلاب نیز ده روز بعد در نماز جمعه ۲۹ خرداد گفت: «این مرد بارها تا مرز شهادت پیش رفته. قبل از انقلاب اموال خودش را صرف انقلاب می‌کرد و به مبارزین می‌داد... در طول این مدت هیچ موردی را سراغ نداریم که ایشان برای خودش از انقلاب یک اندوخته‌ای درست کرده باشد.»

انتخابات ریاست جمهوری ایران

در سال ۱۳۹۲

اکبرهاشمی رفسنجانی در تاریخ ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۲ و در واپسین دقایق ثبت نام در انتخابات ریاست جمهوری نام نویسی کرد، اما در کمال ناباوری صلاحیت وی از سوی شورای نگهبان احراز نشد. هاشمی در سن ۷۹ سالگی در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۲ ایران کاندیدا شده بود، اما شورای نگهبان صلاحیت او را به دلیل عدم توانایی جسمی رد کرد. اما وی از حسن روحانی که رئیس جمهور بعدی شد در جریان انتخابات حمایت کرد. دو روز قبل از انتخابات هاشمی رفسنجانی، سید محمد خاتمی، سید حسن خمینی و علی اکبر ناطق نوری در بیانیه‌ای از حسن روحانی، نزدیک‌ترین کاندیدای انتخابات به هاشمی و اصلاح‌طلبان حمایت کردند. حسن روحانی در جریان این انتخابات به عنوان یازدهمین رئیس جمهور ایران انتخاب شد.

انتخابات مجلس خبرگان رهبری

در سال ۱۳۹۴

در ۳۰ آذر ۱۳۹۴ و همزمان با حضور چشمگیر و گسترده اصلاح‌طلبان و اعتدال‌گرایان برای ثبت نام در پنجمین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری، اکبرهاشمی رفسنجانی نیز با حضور در وزارت کشور برای شرکت در این دور از انتخابات خبرگان ثبت نام نمود. پس از این ثبت نام با توجه به سابقه رد صلاحیت اکبرهاشمی رفسنجانی در انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۲ سؤالات زیادی در رابطه با نتیجه بررسی صلاحیت

وی توسط شورای نگهبان در محافل سیاسی مطرح گردید، اما در نهایت در ۶ بهمن ۱۳۹۴، و همزمان با اعلام نتایج بررسی صلاحیت‌های نامزدان خبرگان توسط شورای نگهبان، این شورا اعلام کرد که صلاحیت اکبرهاشمی رفسنجانی احراز شده است.

لیست نامزدان خبرگان مورد حمایت هاشمی رفسنجانی برای انتخابات مجلس خبرگان با عنوان خبرگان مردم، در رسانه‌ها منتشر گردید. که ۱۵ نفر از فهرست ۱۶ نفره فوق به مجلس خبرگان راه یافتند. اکبرهاشمی رفسنجانی نیز با کسب بالاترین میزان رای یک نامزد انتخابات خبرگان را در تمام ادوار این مجلس راهی مجلس خبرگان شد.

درگذشت و تدفین

هاشمی رفسنجانی در حال شنا در استخر کوشک واقع در مجموعه سعدآباد در روز یکشنبه ۱۹ دی ۱۳۹۵ دچار سکته قلبی شد و به بیمارستان شهدای تجریش منتقل شد. مراحل احیای قلبی برای وی انجام شد؛ اما تلاش بیش از یک ساعته احیای وی ناموفق ماند و وی ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه همان روز در ۸۲ سالگی درگذشت. پیکر او پس از اقامه نماز میت توسط مقام معظم رهبری در دانشگاه تهران در ۲۱ دی ۱۳۹۵، از خیابان انقلاب تهران تا حرم امام(ره) تشییع و در آنجا به خاک سپرده شد.

مهمترین اولویت دولت در دوران سازندگی، بازسازی زیربنای اقتصادی و صنعتی کشور، توسعه روابط سیاست خارجی و اصلاح ساختار مدیریتی کشور بود که انتقاداتی را نیز در پی داشته است. در این دوران، تعداد بسیار زیادی سد، کارخانه و کارگاه تولید صنعتی راه‌اندازی، و در بسیاری از شهرهای کوچک و بزرگ دانشگاه ساخته گردید.

از تألیفات تا خاطرات جنجالی

هاشمی رفسنجانی تعدادی کتاب با عنوان مجموعه خاطرات روزانه دارد. او انگیزه‌اش را از نوشتن خاطرات روزانه علاقه به نویسندگی عنوان کرده است. با این حال بخشی از خاطرات او به دلیل مسائل امنیتی منتشر نمی‌شود. بر اساس خاطرات و دیدگاه‌ها، سخنرانی‌ها و مصاحبه‌های او چندین کتاب مستقل نوشته شده است. علاوه بر این، متن کامل خطبه‌های نماز جمعه، مصاحبه‌ها، سخنرانی‌ها و نطق‌های پیش از دستورش در مجلس به صورت کتاب‌های جداگانه منتشر شده است.

«دوران مبارزه» عنوان کتاب خاطرات پیش از پیروزی انقلاب اوست. برخی مطالب این کتاب، برای آشنایی با دیدگاه‌های او بسیار مفید بوده و گاهی تعجب‌آور است. برای نمونه از خودگذشتگی او نسبت به روح‌الله خمینی و افکار او، شیفتگی او نسبت به نهضت ملی شدن صنعت نفت به رهبری محمد مصدق و حتی به نهضت آزادی از این موارد است. در واقع او به نهضت آزادی و مهدی بازرگان تمایل داشت. در این کتاب رفسنجانی خود را به دموکراسی غربی نیز متمایل نشان می‌دهد. نکته غیرمنتظره دیگر، حمایت ضمنی هاشمی از تفکری است که اساس انقلاب سفید محمدرضا پهلوی را تشکیل می‌داد. او در خاطرات خود، مخالفتش را با محافظه‌کاران و به شکل خاص با مولفه پنهان نمی‌کند. از تألیفات هاشمی رفسنجانی کتابی است با عنوان «امیرکبیر: قهرمان مبارزه با استعمار» که به زندگی و وقایع دوران امیرکبیر می‌پردازد و در سال ۱۳۴۶ منتشر شد و در آن از امیرکبیر تجلیل شده است. دیگر اثر وی، تفسیر راهنما است که از تفاسیر موضوعی قرآن بوده و بخشی از آن از مجموعه فیش‌های تهیه شده در زندان دوره پهلوی فراهم آمده است. سایر آثار او شامل «سرگذشت فلسطین»، «کارنامه و خاطرات»، «آزاداندیشی اسلامی و روشنفکری اسلامی»، «جایگاه مساجد در نظام اسلامی از منظر قرآن»، «فرهنگ قرآن»، «تفسیر راهنما»، «جهان در عصر بعثت»، «همبستگی امت اسلامی (مجموعه سخنرانی‌ها در کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی)» می‌شود.

رشد اقتصادی ۱۲.۱ درصدی در دولت سازندگی

وزیر راه و شهرسازی مطرح کرد

با توجه به اینکه آغاز دوران ریاست جمهوری ایشان مترادف با پایان جنگ بود، شرایط اقتصاد پس از جنگ واجد چه ویژگی‌هایی بود؟

اقتصادی که آیت‌الله‌هاشمی تحویل گرفت در یک کلام اقتصاد جنگ‌زده دارای خرابی‌های زیاد بود. از همه جهات و ابعاد کشور نیازمند نوسازی گسترده بود چه در بخش‌های زیربنایی و صنعتی چه در بخش‌های انرژی و زیرساخت‌های مربوطه و چه به لحاظ مؤلفه‌های کلی مربوط به رفاه و اقتصاد خانواده. بنیه دفاعی کشور به شدت لطمه خورده بود و در همه بخش‌ها ویرانی گسترده‌تر از آن بود که در نگاه اول به نظر می‌رسید.

جنگ جامعه ایران را به گردابی از مشکلات وارد کرد که حل آن‌ها به زمان طولانی و

از ظرفیت‌های نهادهای نظامی و چه از ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی. براین مبنا آخوندی معتقد است که اقتصاد هاشمی اقتصاد نوسازی محسوب می‌شود. وی می‌گوید همه دولت‌های بعد از دوران سازندگی و امداار توسعه و پیشرفت اقتصادی بناگذاری شده توسط آیت‌الله‌هاشمی هستند. وی در عین حال معتقد است بخش خصوصی در آن دوران جان گرفته و ظرفیت‌هایش را به اقتصاد کشور تزریق کرده است. گفت و گوی دکتر عباس آخوندی وزیر راه و شهرسازی کنونی و وزیر مسکن دولت دوم آیت‌الله‌هاشمی با روزنامه ایران را بخوانید:

اقتصادی که آیت‌الله‌هاشمی در سال ۶۸ تحویل گرفت چه شرایطی داشت؟

عباس آخوندی وزیر راه و شهرسازی کنونی که در دوران دولت سازندگی آیت‌الله‌هاشمی عهده‌دار وزارت مسکن دولت دوم ایشان بود، مناسب‌ترین گزینه برای شناخت‌اندیشه اقتصادی و عملکرد سردار سازندگی محسوب می‌شود.

وی معتقد است که این باور عمومی که مشی اقتصادی آیت‌الله‌هاشمی بر محور اقتصاد لیبرال و بازار آزاد می‌چرخید، کاملاً اشتباه است. به اعتقاد وی پس از خرابی‌های وسیع دوران جنگ، اقتصاد بر مدار آبادانی و نوسازی محور اصلی‌اندیشه ایشان محسوب می‌شد.

ضرورت نوسازی و عمران کشور در شرایط ویژه آن زمان اقتضا می‌کرد که از هر ظرفیتی برای تحقق این آبادانی استفاده کرد. چه از ظرفیت‌های بخش خصوصی، چه

برنامه‌ریزی نیاز داشت چون بسیاری از این مشکلات زیربنایی بود لذا از این طریق بسیاری از بنیان‌های جامعه نیز تهدید می‌شد. پس از پایان جنگ، بسیاری از مشکلات موجود در راه توسعه اقتصادی و اجتماعی شهرهای ایران ناشی از تبعات این حملات نظامی بود و از همان ابتدا هم روشن بود که بودجه‌ای که می‌بایست صرف توسعه و آبادانی کشور می‌شد باید صرف جبران خسارات، ترمیم خرابی‌ها و بازسازی بنیان‌های اقتصادی کشور گردد. وضعیت بسیار سختی حاکم بود.

با وجود این شرایط، آیت‌الله‌هاشمی چه در سر داشت؟ اندیشه اقتصادی وی چه سمت و سویی داشت؟ آیا این باور رایج که ایشان به دنبال پیاده کردن اقتصاد بازار آزاد بود را تأیید می‌کنید؟

بنیاد کلیدی فکری آیت‌الله‌هاشمی عمران و آبادانی کشور بود. شرایط پس از جنگ و ویرانی‌های عمیقی که در اقتصاد و جامعه به‌وضوح نمایان شد حاکی از این بود که هیچ راه چاره‌ای به‌جز حرکت به سمت بازسازی و نوسازی وجود ندارد. در این راه هر ابزاری که می‌توانست به توسعه و نوسازی کشور کمک کند باید مورد استفاده قرار گیرد. اگر نیاز به مشارکت بخش خصوصی بود باید اقدام می‌شد.

اگر نیاز به استفاده از ظرفیت‌های نهادهای نظامی مانند قرارگاه خاتم‌الانبیا بود باید مورد استفاده قرار می‌گرفت. اگر نیاز به استفاده از منابع سرمایه‌گذاری بین‌المللی حس می‌شد باید اقدام می‌شد؛ بنابراین محور نوسازی و آبادانی مورد نظر آیت‌الله‌هاشمی فراتر از همه مباحثی که در خصوص اقتصاد بازار آزاد، اقتصاد سرمایه‌داری و... می‌شود قرار داشت. برای آیت‌الله‌هاشمی دید اقتصادی متناسب با شرایط پس از جنگ تعریف می‌شد؛ شرایطی که نیازمند اجماع همگانی و بسیج همه منابع موجود و منابع مورد نیاز برای حرکت به سمت نوسازی و عمران کشور می‌شد.

آیت‌الله‌هاشمی پایه‌گذار برنامه‌های توسعه‌ای بعد از انقلاب هم به شمار می‌رود. برنامه‌های توسعه‌ای که تا برنامه سوم

خوب پیگیری شد اما بعد از آن به‌ویژه در دوران ریاست جمهوری محمود احمدی‌نژاد چندان مورد توجه قرار نگرفت. توسعه بر مبنای برنامه‌ریزی چه جایگاهی در نظام فکری آیت‌الله‌هاشمی داشت؟

عقب‌ماندگی ما در حوزه‌های مختلف اقتصادی محسوس بود و این عقب‌ماندگی در حوزه برنامه‌ریزی هم حس می‌شد. آیت‌الله‌هاشمی اعتقاد عمیقی به نظام برنامه‌ریزی و توسعه بر مبنای برنامه‌ریزی داشت. وی یکی از مهم‌ترین مشکلات اقتصاد کشور را نداشتن برنامه‌ریزی مناسب و سندهای چشم‌انداز می‌دانست. بعد از انقلاب همان‌گونه که اشاره شد ایشان نظام برنامه‌ریزی اقتصادی را پایه‌ریزی کردند. آنچه تحت عنوان خط توسعه اقتصادی در دولت‌های بعد از ایشان دنبال می‌شد در قالب نظام برنامه‌ریزی تعبیه‌شده در دولت‌سازندگی بود. اگرچه در دوره‌هایی به این برنامه‌ها بی‌توجهی شد اما شاکله اقتصاد کشور مرهون تلاش‌های ایشان در این زمینه است.

شما به‌عنوان کسی که به‌عنوان وزیر در کابینه دوم آیت‌الله‌هاشمی نقش ایفا کردید دستاوردهای اقتصادی آن دوران را چه می‌دانید؟ اقتصادی که آیت‌الله‌هاشمی ساخت چه ویژگی‌هایی دارد؟ برخی منتقدان در کنار اقدامات مثبت سازندگی و ایجاد زیرساخت‌های

برای آیت‌الله‌هاشمی دید اقتصادی متناسب با شرایط پس از جنگ تعریف می‌شد؛ شرایطی که نیازمند اجماع همگانی و بسیج همه منابع موجود و منابع مورد نیاز برای حرکت به سمت نوسازی و عمران کشور می‌شد.

آیت‌الله‌هاشمی پایه‌گذار برنامه‌های توسعه‌ای بعد از انقلاب هم به شمار می‌رود.

جدید، از تورم بالا که در سال ۷۴ به ۴۹ درصد هم رسید انتقاد می‌کنند. عده‌ای دیگر هم معتقدند که اقدامات دولت سازندگی موجب ترویج فرهنگ سرمایه‌داری شد.

این بی‌انصافی است که دولت سازندگی را زمینه‌ساز پرورش فرهنگ سرمایه‌داری بدانیم. باید هر چیزی را در ظرف زمانی خود مورد بحث قرار داد. اقتصاد ویران بعد از جنگ می‌طلبید که از همه ابزارهای نوسازی استفاده کرد. شرایطی در کشور حاکم بود که حتی در شهری مانند تهران هم مرتب قطعی برق داشتیم. رفاه اجتماعی در وضعیت هشدارآمیز قرار داشت. اقتصاد با مؤلفه‌های مهم توسعه و پیشرفت فاصله‌های زیادی داشت. آنچه از زمینه‌های نوسازی و صنعتی شدن اکنون در کشور مشاهده می‌کنیم ناشی از اقدامات دولت سازندگی آیت‌الله‌هاشمی است.

کسانی که اکنون از نتایج مثبت این اقدامات بهره‌مند هستند در جهت تخریب آن دوران گام برمی‌دارند. اگر با دید کارشناسی به قضیه نگاه کنیم کاملاً نگرش‌ها عوض خواهد شد. در خصوص نرخ تورم هم واقعیت‌های اقتصادی و رونقی که پیش آمده بود گواه این است که کاملاً طبیعی است تورم در برخی مقاطع از دوران سازندگی نوسان‌هایی را به وجود آورد. این در قیاس با حجم عظیم عمران و آبادانی به وجود آمده نقطه ضعف محسوب نمی‌شود. رشد تولید ناخالص داخلی ۱۴.۱ درصدی، رشد سرمایه‌گذاری ۸.۳ درصدی، رشد اقتصادی ۱۲.۱ و نرخ بیکاری ۹.۱ درصدی را فراموش نکنیم که در این دوران ثبت شد. بیشترین ایجاد شغل در این دوران صورت گرفت.

دوران سازندگی ویژگی مهم دیگری هم دارد و آن هم آغاز درگیری گسترده بخش خصوصی در اقتصاد است. بخش خصوصی هم برای کمک به عمران و آبادانی و هم برای بازیابی نقش واقعی خود در تحولات اقتصادی رشد و نمو را به‌واسطه برنامه‌ریزی‌های دوران سازندگی پیدا کرد. از این منظر آیت‌الله‌هاشمی هم در اندیشه و هم در عمل چه جایگاهی برای فعالان بخش

خصوصی در اقتصاد کشور متصور بود؟

اقتصاد پس از جنگ و دوره ویرانی‌های گسترده اقتصاد می‌کرد که هر ظرفیتی در کشور موجود است برای سازندگی کشور مورد استفاده قرار گیرد. در دوران سازندگی، آیت‌الله هاشمی جایگاه بخش خصوصی را تسهیل‌گر شرایط اقتصادی ویژه می‌دانست. اوایل آن دوران اقتصاد دولتی غلبه خاصی بر فضای اقتصاد داشت. اکثر نهادهای اقتصادی از مؤسسات و بانک‌ها و بیمه‌ها گرفته تا کارخانه‌ها و صنایع دولتی بودند. باین حال دوران سازندگی زمینه‌ساز خصوصی‌سازی در اقتصاد بود؛ موضوعی که موجب پدیدار شدن و همچنین تقویت اجزای مختلف بخش خصوصی شد. در پایان دوران سازندگی شاهد این بودیم که بخش خصوصی و فعالان آن نقش مهمی در تولید و ایجاد ارزش‌افزوده برای کشور ایفا می‌کنند. در امور بازگانی نقش بخش خصوصی بسیار پر رنگ‌تر از قبل شد و صادرات در بخش خصوصی جان گرفت. به تدریج و پس از قوت گرفتن بخش خصوصی، سیاست‌های اصل ۴۴ با تدبیر ایشان در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب و پیاده شد و زمینه برای سکان‌داری این بخش در اقتصاد فراهم شد.

اینکه عده‌ای می‌گویند بخش خصوصی شبه‌دولتی و خصولتی در دوران ایشان بنیان‌گذاری شد کاملاً غلط است. آیت‌الله هاشمی اعتقاد به استفاده از ظرفیت‌های همه بخش‌های کشور در نوسازی و عمران داشتند و خود متولی اصلی فعال شدن بخش خصوصی در توسعه

کشور بودند. اساس ایجاد بخش خصولتی و شبه‌دولتی در دوران دولت قبل پایه‌گذاری شد و در دولت احمدی‌نژاد نزدیک به ۱۰۰ میلیارد دلار واگذاری به بخش شبه‌دولتی و خصولتی را شاهد بودیم. اگر سیاست‌های اصل ۴۴ به درستی در دوران دولت قبل پیش می‌رفت شاهد توسعه و پیشرفت همه‌جانبه کشور می‌شدیم.

آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی همواره نقطه تعادل نظام بود

مشاور عالی رئیس جمهوری می‌گوید "آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی (ره) نقطه تعادل نظام بوده‌اند و فقدان ایشان کمبود بسیار بزرگی برای کشور به حساب می‌آید که ممکن است به جایا شدن نقطه تعادل نظام بینجامد".

اکبر ترکان که در دو دوره ریاست جمهوری آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی (ره) طی سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۶ به عنوان وزیر دفاع و وزیر راه و ترابری مشغول به فعالیت بود در گفت‌وگو با ایسنا و در ارتباط با درگذشت آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی (ره)، عنوان کرد: نقش‌های آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی (ره) در هر مقطع تاریخی انقلاب به ضرورت آن برهه زمانی بوده است که می‌توان به نقش ایشان در سال‌های قبل از پیروزی انقلاب و یاری حضرت امام خمینی (ره) در سال‌های پیروزی انقلاب اشاره کرد.

وی ادامه داد: در کنار امام بودن برای استقرار و تثبیت نظام اسلامی و شکل دادن ارکان نظام طی سال‌های انقلاب و پس از آن از جمله فعالیت‌های آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی (ره) بود و پس از

آن نیز طی دوره زمانی جنگ فرماندهی بی‌نظیر ایشان به یاری کشور آمد. علاوه بر این مدیریت کشور پس از اتمام جنگ مسئله بسیار مهمی بود که به خوبی این نقش توسط آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی (ره) بر عهده گرفته شد.

دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در ادامه با اشاره به اینکه پس از جنگ سیاست‌های کشور به منظور بازسازی باید تدوین می‌شد اظهار کرد: طی دوره‌ای که آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی (ره) به عنوان رئیس جمهوری فعالیت داشتند، جلساتی در دفتر مقام معظم رهبری به همین منظور شکل گرفت تا سیاست بازسازی کشور پس از جنگ که مربوط به بازسازی و ویرانه‌ها و نیز بازسازی اقتصاد کشور بود، در دستور کار قرار گیرد.

ترکان افزود: بنابراین آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی (ره) در دوران ریاست جمهوری خود لباس جنگ را از تن خارج کرد و به جای آن لباس کار به تن کرد تا به عنوان سردار سازندگی نام گیرد. در دوران جنگ و پس از آن نیز بازسازی کشور از جمله نقش‌های ایشان بود که در جایگاه خود قابل بررسی است. در دوره‌ای که ایشان پس از جنگ به عنوان رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام به فعالیت خود ادامه دادند، تدوین سیاست‌های کلی را مدنظر قرار داده و تدوین سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی به عنوان یکی از نقش‌های اثرگذار ایشان مطرح بود.

وی گفت: بسیار مهم بود که چگونه باید از سیاست‌های کنترل شده زمان جنگ به سمت اقتصاد متکی به بازار حرکت

می‌کردیم. در زمان جنگ اقتصاد کشور با تشکیل ستاد بسیج اقتصادی به سمتی حرکت کرد که باید نیازهای مردم تامین می‌شد تا بتوانیم کشور را در دوران جنگ مدیریت کنیم. بنابراین با دفترچه‌هایی به عنوان دفترچه‌های بسیج اقتصادی کار خود را پیش بردیم تا براساس آن‌ها ارزاق عمومی مردم تامین شود.

دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی با اشاره به اینکه پس از دوران جنگ باید در مسیر باز کردن اقتصاد و خصوصی کردن فعالیت‌هایی که تا آن زمان دولتی بود حرکت می‌کردیم، خاطرنشان کرد: بسیار مهم بود که چگونه از یک اقتصاد بسته به اقتصادی باز برسیم. هرچند بخش‌هایی وجود دارد که هرگز نمی‌توان آن را به بازار سپرد چرا که در بخش‌هایی با انحصار طبیعی مواجه ایم و زمانی که چنین مسئله‌ای را پیش رو داریم، سازوکار بازار عمل نمی‌کند و اصطلاحاً شکست بازار اتفاق می‌افتد.

مشاور عالی رئیس جمهوری ادامه داد: اقتصاد ایران باید مسیر خود را طی می‌کرد اما با توجه به محدودیت‌ها برای مردمی کردن اقتصاد و خصوصی سازی آن به دلیل اصل ۴۴ قانون اساسی مسکوت مانده بود. چرا که اصل ۴۴ بخش مهمی از اقتصاد را دولتی کرده بود و اگر قصد داشتیم این مسئله را حل کنیم باید قانون اساسی اصلاح می‌شد یا تفصیر موثقی از این اصل قانون اساسی به دست می‌آمد که در نهایت به عنوان سیاست‌های کلی اصل ۴۴ توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شد و به خدمت مقام معظم رهبری رسید تا در نهایت ابلاغ گردد و در مجلس به عنوان قانون سیاست‌های کلی اصل ۴۴ تبدیل شود و اقتصاد ایران را در مسیری قرار دهد که نقش محدودی را برای دولت در زیرساخت‌های اقتصادی رقم بزند. ترکان همچنین به دوره ریاست جمهوری محمود احمدی نژاد اشاره کرد و افزود: در دوره احمدی نژاد اقتصاد ایران در مسیر دیگری قرار گرفت که به قول برخی دوستان بهترین نام برای آن اقتصاد چاویزی است که متکی بر یارانه نقدی، مسکن مهر، سهام عدالت و غیره بود که همه اینها ویژگی‌های

اقتصاد چاویزی است. بنابراین کشور در این دوره زمانی شرایط کاملاً متفاوتی را تجربه کرد و اقتصاد ایران در این دوره با سایر ادوار متفاوت بود.

وی همچنین در مورد ریاست جمهوری روحانی عنوان کرد: در این دوره مجدداً کشور به مسیر عقلانیت بازگشت و در مسیری قرار گرفت که در دوره ریاست جمهوری آیت‌الله هاشمی رفسنجانی (ره) و دوره خاتمی بود. در تمامی این ادوار آیت‌الله هاشمی رفسنجانی (ره) نقش‌های اثرگذار خود را برای نظام ایفا کردند که قطعاً بر هیچکس پوشیده نیست و نمی‌توانیم شخصیتی را همچون ایشان پیدا کنیم.

توسعه اقتصادی از نگاه‌های هاشمی

بسیاری معتقدند آغاز دولتمداری اکبر هاشمی رفسنجانی در جمهوری اسلامی منجر به تغییر سبک و سیاق و حتی رویکرد به توسعه اقتصادی شد.

از نظر پژوهشگران، با شروع نخستین دوره سکانداری «آیت‌الله‌های رفسنجانی» در بدنه اجرایی نگاه حاکم بر حوزه اقتصاد در کشور دگرگون و بر سه پایه جدید استوار شد. رئیس‌جمهوری دوران سازندگی با هدف توسعه اقتصادی، «اقتصاد آزاد»، «کاهش مداخله دولت در اقتصاد» و «تعامل بین‌المللی به نفع توسعه اقتصادی» را در

بررسی پژوهش‌های منتشر شده در رابطه با عملکرد دولت هاشمی نشان می‌دهد برنامه‌های اقتصادی رئیس‌جمهور دوران سازندگی بر پایه سه محور استوار بوده‌است: «حرکت به سمت اقتصاد آزاد»، «کاهش دخالت دولت در اقتصاد» و «تعامل بین‌المللی با هدف توسعه اقتصادی»

دستور کار قرار داد. «دنیای اقتصاد» در این گزارش به بررسی ابعاد مختلف توسعه سیاسی از نگاه‌های هاشمی و واکاوی نقاط ضعف و قوت این نگاه به اقتصاد پرداخته است. بسیاری از صاحب‌نظران حوزه اقتصاد و سیاست، هاشمی رفسنجانی را به خاطر نوع نگاه خاصی که به مسائل سیاسی و اقتصادی داشت فردی تاثیرگذار و منحصر به فرد در تاریخ کشور دانسته‌اند. بررسی پژوهش‌های منتشر شده در رابطه با عملکرد دولت هاشمی نشان می‌دهد برنامه‌های اقتصادی رئیس‌جمهور دوران سازندگی بر پایه سه محور استوار بوده‌است: «حرکت به سمت اقتصاد آزاد»، «کاهش دخالت دولت در اقتصاد» و «تعامل بین‌المللی با هدف توسعه اقتصادی». «دنیای اقتصاد» به بهانه درگذشت یار دیرین امام و رهبری، در این گزارش به بررسی توسعه اقتصادی در اندیشه‌های هاشمی، مختصات برنامه اقتصادی دوران سازندگی و مهم‌ترین دستاوردها و نقاط ضعف نسخه اقتصادی استفاده شده در دوران ریاست جمهوری هاشمی رفسنجانی پرداخته است.

نقطه عطفی به نام دوران سازندگی

با پایان یافتن جنگ تحمیلی، رحلت امام خمینی، اعمال تغییرات در قانونی اساسی، معرفی رهبر جدید و فروپاشی نظام شوروی، تغییرات عمیقی در نظام سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور به وجود آمد. خبرگان حوزه سیاست مهم‌ترین برآیند این تغییرات را به حاشیه رانده شدن نگاه سنتی و ماجراجویانه و پیدایش نگاه جدیدی می‌دانند که بر اقتصاد آزاد و توسعه اقتصادی تمرکز کرده بود. با روی کار آمدن «اکبر هاشمی رفسنجانی» که موافقان او از وی با القابی نظیر «امیر کبیر زمان» و «سردار سازندگی» یاد می‌کردند، به عقیده محققان حوزه تاریخ سیاسی، نوعی از گفتمان تجدیدخواهانه و مدرن در کشور شکل گرفت که چه با گفتمان دهه اول انقلاب اسلامی و چه با گفتمان نظام پهلوی که به نوعی با وابستگی عجین شده بود، تفاوت داشت. نقطه تمرکز این نگاه جدید حول مسائل اقتصادی قرار گرفته بود. هاشمی رفسنجانی در این نگاه جدید، «سازندگی» و «تعدیل» را

سازندگی داشت. مهم‌ترین وجه تمایز این دو برنامه، تاکید بیشتر برنامه دوم (دوران دوم ریاست جمهوری رفسنجانی) به ثبات اقتصادی بود. برنامه اقتصادی مورد استفاده در دومین دولت اکبرهاشمی رفسنجانی را می‌توان در چهار محور بررسی کرد: ۱- برقراری نظام ارزشناور مدیریت شده، تسهیل تجارت خارجی و تعیین تعرفه‌های گمرکی در بخش تجارت خارجی ۲- منطقی کردن نرخ سود بانکی، انتشار اوراق مشارکت و سرمایه‌گذاری، توسعه اعتبارات بانک‌های تخصصی و حفظ ارزش پول ملی در بخش پولی ۳- تنظیم قوانین جدید مالیاتی برای افزایش درآمد مالیاتی دولت، ایجاد تعادل منطقی در دخل و خرج دولت و هدفمندی یارانه‌ها در بخش مالی ۴- سیاست قیمت‌گذاری کالا و خدمات و کاهش هزینه تولید در بحث قیمت‌گذاری.

نقش آفرینی به جای انزوا

به عقیده کارشناسان یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در جریان سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی وجود داشته است، چگونگی استفاده از فرصت‌های اقتصادی عرصه بین‌الملل، از جمله تجارت و سرمایه‌گذاری، برای پیشبرد فرآیند توسعه بوده است. به عقیده صاحب‌نظران

به دنبال سیاست‌های انقباضی دوران جنگ تحمیلی ترسیم شده بود، سعی در عادی‌سازی وضعیت اقتصاد و اجرای سیاست‌های آزادسازی و انقباضی داشت. از این رو می‌توان نخستین برنامه توسعه در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی را در چارچوب سیاست‌های «تعدیل» دانست. تعیین و اصلاح الگوی مصرف، اصلاح ساختار اجرایی و قضایی کشور، ایجاد رشد اقتصادی پایدار با تاکید بر تولیدات بخش کشاورزی و مهار تورم از جمله مهم‌ترین بندهای اقتصادی نخستین برنامه توسعه جمهوری اسلامی ایران بود. سیاست کلی این برنامه در زمینه بودجه و وضع مالی دولت، کاهش اندازه بخش دولتی و ایجاد فضا و زمینه برای عرض‌اندام بخش خصوصی بود. مهم‌ترین برنامه‌های نخستین کابینه هاشمی در این زمینه شامل «کاهش هزینه‌های دولت»، «کاهش سطح پوشش خدمات دولتی و انتقال فعالیت به بخش خصوصی»، «تغییر سیستم سهمیه‌بندی کالاهای اساسی»، «تعادلی شدن قیمت کالا و تغییر سیاست نرخ‌گذاری» و «سپردن تجارت خارجی به بخش خصوصی» بود.

می‌توان گفت استراتژی‌های اقتصادی دولت دوم هاشمی شباهت بسیاری با برنامه‌های کابینه نخست دوران

به‌عنوان دو محور اساسی تصمیمات دولت سازندگی ترسیم کرد. در کنار سیاست‌های تعدیل اقتصادی، سیاست‌های حمایت از اقشار آسیب‌پذیر نیز به‌عنوان مکمل برنامه اقتصادی دوران تثبیت در کابینه رفسنجانی به تصویب رسید. این برنامه‌های حمایتی در تلاش بود تا بار ناشی از تغییر سیاست‌های اقتصادی را از روی دوش اقشار آسیب‌پذیر بردارد، سیاستی که بیانگر نگاه کابینه دوران سازندگی بر لزوم آسیب‌زدایی از برنامه‌های توسعه اقتصادی است. «رشد و توسعه پایدار»، «تثبیت و تعدیل اقتصادی»، «سیاست‌های اقتصادی استوار بر برنامه»، «کاهش حجم دولت»، «آزادسازی اقتصادی»، «رقابتی کردن اقتصاد»، «ترویج صادرات»، «تک نرخی کردن ارز» و «جذب سرمایه و تکنولوژی» از کشورهای دیگر مهم‌ترین مولفه‌های این نگاه جدید بر الزامات اقتصادی کشور بود. پیرو همین نگاه دولت هاشمی در ابتدا سیاست «تعدیل اقتصادی» و پس از آن سیاست «تثبیت اقتصادی» را در دستور کار خود قرار داد. در نخستین دوره ریاست جمهوری هاشمی رفسنجانی و با گذشت یک سال پس از پایان جنگ تحمیلی، دولت نخستین برنامه توسعه را با انتخاب استراتژی «آزادسازی اقتصادی» و «بازسازی» آغاز کرد. این برنامه که

سیاسی، تمرکز بر بازسازی اقتصادی، سیاست خارجی دولت‌های هاشمی را به سوی میانه روی سوق داد. رئیس‌جمهوری دوران سازندگی عقیده داشت به واسطه اهمیت و وابستگی متقابل، باید به سوی سیستم بین‌المللی رفت. هاشمی که خود در دوران جوانی، از کشورهای بسیاری نظیر ژاپن و آمریکا دیدار کرده بود، نوعی تغییر نگرش در سیاست خارجی حاکم، ایجاد کرد، به این ترتیب که سیاست خارجه ایران از انزوا به عمل‌گرایی در راستای توسعه اقتصادی تغییر کرد. اقدامات خصمانه دولت‌های غربی چه در حمایت از سلسله سرنگون شده پهلوی در دوران پیش از انقلاب و چه در حمایت از رژیم بعثی عراق در تجاوز در دوران جنگ تحمیلی نوعی بدبینی نسبت به برقراری هرگونه روابط با این کشورها ایجاد کرده بود. رئیس‌جمهوری وقت ایران بر این باور بود که ترمیم اقتصاد کشور مستلزم «تنش‌زدایی و توسعه مناسبات دیپلماتیک مسالمت‌آمیز با جهان»، «تسهیل در دسترسی ایران به تکنولوژی‌های نوین جهانی به خصوص در حوزه نفت و گاز» و «تعامل فعالانه ایران در شبکه اقتصادی جهانی» است. رئیس‌جمهوری دولت سازندگی معتقد بود جمهوری اسلامی ایران باید ضمن تاکید بر هویت انقلابی و اسلامی خود، برای بهبود تصویر جمهوری اسلامی در فضای اقتصادی و سیاسی بین‌المللی تلاش کند. از این رو دولت‌های هاشمی‌رفسنجانی در تعامل با جهان خارج، ضمن حفظ هویت اسلامی خود با اقداماتی نظیر دفاع از حزب‌الله لبنان، با فاصله‌گرفتن از اندیشه‌های افراط‌گرایانه روابط خود را با کشورهای غربی و کشورهای عربی منطقه در چارچوبی مسالمت‌آمیز تقویت کرد. در دوره هشت ساله ریاست‌جمهوری هاشمی، گام‌هایی در جهت گذر از «جان‌سینی واردات» به «توسعه صادرات» برداشته شد. «گرایش به توسعه تولیدات و صادرات غیرنفتی» چه در برنامه اول توسعه و چه در برنامه دوم توسعه مورد توجه قرار گرفته است. هاشمی‌رفسنجانی جزو اولین کسانی بود که از طرح‌های فاینانس در جمهوری اسلامی ایران حمایت کرد. در دوران سازندگی در عمل تلاش

شد در کنار تحکیم بنیان‌های خودکفایی و استقلال اقتصادی کشور، از طریق حمایت از صنعت و کشاورزی و تشویق صادرات غیرنفتی، از ظرفیت‌های خارجی به خصوص در امر سرمایه‌گذاری خارجی بهره‌برداری شود.

به عقیده کارشناسان، نگاه‌های هاشمی به مسائل اقتصادی در عین داشتن نقاط قوت فراوان در دو سطح قابل نقد است. هرچند رئیس‌جمهور کشور در دوران سازندگی در حوزه اقتصاد خرد رقابت را به رسمیت می‌شناخت، اما به نظر می‌رسد که میل به شتاب‌دهی پیشرفت مانع از ورود برخی از الزامات اقتصاد کلان به ضروریات برنامه اقتصادی از نگاه‌های هاشمی شده است. برای مثال مسعود روغنی زنجانی، رئیس سازمان برنامه و بودجه در دولت‌های هاشمی اعتقاد دارد «ایشان به واسطه تجربه فعالیت اقتصادی به خوبی با مباحث اقتصاد خرد آشنا بودند، اما در حوزه اقتصاد کلان با مفاهیمی چون نقدینگی و تبعات آن ارتباط ویژه‌ای برقرار نمی‌کردند.» (جزئیات بیشتر در صفحه اقتصاددانان). در کنار این کاستی، سبک زندگی مدیران دولتی که مد نظر این رئیس‌جمهور فقید کشور بوده است نیز قابل نقد است. اما در کنار این انتقادات حرکت و تلاش و خدماتی که هاشمی برای بازسازی اقتصادی داشته است غیرقابل انکار است.

دوران سازندگی از دریچه آمار

نگاه‌های هاشمی به مسائل اقتصادی در عین داشتن نقاط قوت فراوان در دو سطح قابل نقد است. هرچند رئیس‌جمهور کشور در دوران سازندگی در حوزه اقتصاد خرد رقابت را به رسمیت می‌شناخت، اما به نظر می‌رسد که میل به شتاب‌دهی پیشرفت مانع از ورود برخی از الزامات اقتصاد کلان به ضروریات برنامه اقتصادی از نگاه‌های هاشمی شده است

سیاست‌های دولت‌های هاشمی ضمن تقویت نقش ایران در مراودات بین‌المللی، دستاوردهای اقتصادی مهمی برای کشور به همراه داشت. بررسی آمارها نشان می‌دهد که طی ۸ سال سکانداری هاشمی‌رفسنجانی در قوای اجرایی کشور، عمده شاخص‌های اقتصادی وضعیت رو به بهبودی را تجربه کرده‌اند. رشد تولید ناخالص داخلی کشور که در دوران جنگ تحمیلی به منفی ۵/۵ درصد رسیده بود، با تغییر جهت چشمگیر به بیش از ۶ درصد افزایش یافت. بر مبنای اولین گزارش توسعه انسانی جمهوری اسلامی ایران که در سال ۱۳۷۸ از سوی سازمان برنامه و بودجه به انتشار رسید، درآمد سرانه هر ایرانی طی دوران سازندگی به طور متوسط سالیانه حدود ۵ درصد افزایش یافته است. بر مبنای برآورد سازمان برنامه و بودجه طی دوران ریاست‌جمهوری هاشمی میزان ارزش افزوده بخش کشاورزی و نفت سالانه معادل ۵ درصد افزایش یافته است. از سوی دیگر ارزش افزوده بخش‌های صنعت و خدمات نیز طی دوران سازندگی نیز به ترتیب معادل ۲ و ۵/۶ درصد به ازای هر سال افزایش یافت. در این دوران کسری بودجه ۵۰ درصدی در سال ۱۳۶۷ به توازن بودجه تبدیل شد و ترکیب هزینه‌های دولت به سمت هزینه‌های عمرانی تغییر جهت داد. تراز منفی تجارت خارجه در این دوران تغییر جهت داد و از حجم سنگین بدهی‌ها و تعهدات دولت کاسته شد. طی ۸ سال یاد شده نرخ بیکاری در کشور با کاهش حدود ۵ واحد درصدی به حدود ۹ درصد کاهش یافت. هرچند این دستاوردهای اقتصادی مورد توجه بسیاری از کارشناسان اقتصادی کشور قرار گرفت اما عملکرد اقتصادی دو دولت‌های هاشمی‌رفسنجانی از برخی زوایا نیز مورد انتقاد قرار گرفت. افزایش نرخ تورم و افزایش شکاف طبقاتی در کشور از جمله مواردی است که در انتقاد از عملکرد اقتصادی رئیس‌جمهوری سابق و فقید کشور در محافل کارشناسانه مطرح شده است.

منبع: دنیای اقتصاد

• عدل محمدی: در آئین نامه آموزش مراجع ذی صلاح
برای آموزش ایمنی مشخص شده است.

الزامات قانون کار و آئین نامه ها باید توسط مسئولان کارگاه ها مورد توجه قرار گیرد

در اولین گردهمایی سراسری مسئولین ایمنی شرکت های صنعت احداث مطرح شد:

پیام آبادگران
دی ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

در ادامه این گردهمایی پانلی با حضور آقای مهندس عدل محمدی از اداره بازرسی کل کار، دکتر علی نیکوئی مسئول آموزش های ایمنی سندیکا و خانم مهندس ساتیه حسین پور مشاور و کارشناس حوزه ایمنی دبیرخانه آموزش ایمنی سندیکا تشکیل شد. در این پانل دکتر نیکوئی با اشاره به موافقت نامه ای که بین سندیکا و معاونت کار و رفاه اجتماعی بسته شده، عنوان کرد: این توافق نامه به مرحله اجرا رسید و آموزش کارگران، مسئولان ایمنی و مدیران شرکت ها آغاز شد. سندیکا به این نتیجه رسید که برای موفقیت در اجرایی شدن مفاد تفاهم نامه باید با شرکت ها رابطه تنگاتنگی داشته باشد، البته این تفاهم نامه صرفا مربوط به تهران نیست و در سطح ملی، استان های کشور و صنعت احداث را پوشش می دهد. شما حضاران عزیز سفرای حسن نیت ایجاد این رابطه هستید. سندیکا بدون حمایت شما به اهداف گستره خود نخواهد رسید. در آخرین همایش نیز جناب آقای هفده تن

در ابتدای این گردهمایی مهندس محمد غنی زاده قائم مقام دبیر سندیکا عنوان کرد: تفاهم نامه ای بین معاونت روابط کار و سندیکا در راستای سپردن کارهای بخش خصوصی و صنعت احداث به این بخش با تدبیر معاونت روابط کار بسته شده است و ماسعی کرده ایم در این مورد انفرادی کار نکنیم و سایر تشکل ها را برای این کار تجمیع کنیم و جواب مناسبی به اعتماد وزارت کار و سپردن امور به بخش خصوصی بدهیم تا با این امر بازآفرین الگویی برای کارهای مشابه باشیم. ما با سایر تشکل ها صحبت کردیم و آنها هم با ما همراه هستند. اولین همایش برای مدیران شرکت ها در مهرماه تشکیل شد و در حال حاضر کلاسهای آموزشی مستمری در سطوح مختلف مدیران، مسئولان ایمنی و کارکنان در سندیکا برگزار می شود. در گردهمایی حاضر در نظر داریم ابعاد آموزش ها و صلاحیت های ایمنی را توسط کارشناسان دو طرف واکاوی کنیم.

بر اساس تفاهم نامه همکاری سندیکا با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و در راستای بسترسازی فرهنگ ایمنی، آموزش و آشنایی شرکت های فعال در حوزه صنعت احداث، دبیرخانه آموزش ایمنی سندیکای شرکت های ساختمانی اولین گردهمایی مدیران و مسئولان ایمنی شرکت های حوزه صنعت احداث را در روز چهارشنبه ۱۵ دی ماه ۱۳۹۵ در محل سندیکای شرکت های ساختمانی ایران با همکاری بازرسی کل کار و مرکز تحقیقات و تعلیمات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برگزار کرد. محورهای این گردهمایی شامل آشنایی با فرآیند دریافت گواهی صلاحیت ایمنی شرکت ها، آشنایی با خدمات، برنامه ها و سیاست های دبیرخانه آموزش ایمنی سندیکا و دریافت نظرات و طرح مشکلات شرکت ها در حوزه ایمنی، مقررات مربوطه به ایمنی، مشکلات بوجود آمده در این خصوص برای فعالیت شرکت ها بود.

در این زمینه عنوان کرد در بحث آموزش ایمنی به فعالان صنعت احداث، معاونت روابط کار روی سندیکا حساب ویژه ای باز کرده است.

دکتر نیکوئی تصریح کرد: دوستان ما در شرکت‌ها سوالات متنوعی درباره محتوای تفاهم نامه دارند. این تفاهم نامه توافق همکاری بین معاونت وزارت کار و سندیکا طی ۱۱ ماده است و به دو مبحث پیاده سازی و نظارت و آموزش و ترویج فرهنگ ایمنی تقسیم می‌شود. آموزش و ترویج در تهران و استانها آغاز شده است. درباره پیاده سازی و نظارت آقای عدل محمدی توضیحات لازم را ارائه خواهند داد.

وی خاطر نشان کرد: در ماده ۱ تفاهمنامه، معاونت روابط کار حمایت قانونی از سندیکا و سندیکا توسعه ظرفیت و قابلیت برای آموزش و ترویج فرهنگ ایمنی را بر عهده دارد. در ماده ۲ تفاهم نامه، معاونت روابط کار آموزش تخصصی ویژه مربیان و تنظیم شیوه نامه برای افراد واجد شرایط و نظارت بر آموزش و صدور گواهی نامه پایان دوره توسط سندیکا را بر عهده دارد و سندیکا معرفی ۱۰۰۰ نفر از افراد واجد شرایط به مرکز تحقیقات برای دیدن دوره آموزشی و تبدیل شدن به مربی ایمنی را بر عهده دارد. در ماده ۳ تفاهم نامه، معاونت روابط کار هماهنگی و مشارکت در صدور گواهی نامه

و سندیکا برگزاری دوره‌های آموزشی منطبق با شیوه نامه‌های ابلاغی معاونت را بر عهده دارند. در ماده ۴ نیز معاونت روابط کار مسئول تهیه چک لیست ایمنی توسط اداره کل بازرسی است و وظیفه سندیکا توزیع آن بین اعضا برای زمینه سازی شرایط شناسایی و ارزیابی ریسک است. شناسایی خطر بحث مهمی است و برای هر ۴۰ ساعت آموزش حدود ۱۶ ساعت آموزش مدیریت ریسک لازم است.

وی افزود: در ماده ۵ بررسی پرونده متقاضین توسط کمیته صلاحیت بر عهده

تفاهم نامه ای بین معاونت روابط کار و سندیکا در راستای سپردن کارهای بخش خصوصی و صنعت احداث به این بخش با تدبیر معاونت روابط کار بسته شده است و ما سعی کرده ایم در این مورد انفرادی کار نکنیم و سایر تشکل‌ها را برای این کار تجمیع کنیم و جواب مناسبی به اعتماد وزارت کار و سپردن امور به بخش خصوصی بدهیم تا با این امر باز آفرین الگویی برای کارهای مشابه باشیم.

اداره روابط کار و وظیفه سندیکا تشکیل پرونده متقاضیان اخذ صلاحیت ایمنی پیمانکاران با همکاری اداره بازرسی است. ماده ۶ این تفاهم نامه مشترک که متوجه سندیکا است، فراهم نمودن زمینه استفاده از تجهیزات حفاظتی، دسترسی به استانداردها، الزام به استفاده از تجهیزات حفاظت فردی ایمنی و... و نظارت بر اخذ گواهی نامه سلامت فنی و اپراتورهای ذی صلاح برای ماشین‌آلات کارگاهی را بر عهده سندیکا گذاشته شده است. در این باره پیشنهاد کردیم، جزئیات لازم برای نظارت سندیکا بر شرکت‌ها در ستاد راهبردی در مرکز تحقیقات بررسی شود. دکتر نیکوئی ادامه داد: در ماده ۷ فراهم کردن ساز و کار لازم برای به کارگیری مجری ذی صلاح و پیمانکار صاحب صلاحیت در سراسر کشور به عهده سندیکا گذاشته شده است. در ماده ۸ فراهم کردن وسایل لازم برای به کار گرفتن مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی نیز بر عهده سندیکا است. در ماده ۹ استقرار مسئول ایمنی در کارگاه‌های ساختمانی الزامی شده و نظارت بر آن بر عهده سندیکا است. در ماده ۱۰ که بحثی آموزشی است همکاری در زمینه فرهنگ سازی عمومی برای ارتقای سطح ایمنی در کارگاه‌های ساختمانی و تبدیل آن به مطالبه اجتماعی مهم است که بر عهده طرفین

برای حمایت از کارگر است اما نمی‌دانند به استناد آئین‌نامه‌ها در صورت قصور کارگر و صدماتی که کارگر به تجهیزات وارد می‌کند، خسارت بر عهده اوست. بازرس کار از آئین‌نامه برای بررسی حوادث استفاده می‌کند. و از آنجایی که استناد او به این قانون کار و آئین‌نامه‌ها است، الزامات قانون کار و آئین‌نامه‌ها باید توسط مسئولان کارگاه‌ها مورد توجه قرار گیرد. در واقع بحث شناسایی خطر و ارزیابی ریسک پایه تمام کارهای پیمانکاران در کارگاه‌ها است. در واقع بر اساس شناسایی خطر، ارزیابی ریسک شده، با سطح بندی حوادث درباره آنها اقدام می‌شود.

مهندس محمدی تصریح کرد: یکی از بحث‌های مهم این است که در صنایع مختلف و مخصوصاً صنعت ساختمان امور توسط پیمانکارها انجام می‌شود و بحث پیمانکارها و نیروهای تحت امر آنها مسائل زیادی دارد. در کارگاه‌های ساختمانی که پیمانکاران آن آموزش کافی ندیده‌اند بیشترین عامل منجر به فوت سقوط است که امری قابل پیش بینی است. از این رو دوره‌های آموزشی ایمنی کار در ارتفاع با کیفیت خوبی در سطح کشور در حال اجرا است. در حوزه پیمانکاری باید توجه ویژه ای به این مسائل شود. بحث توافق نامه جزو این توجهات است تا با همکاری دو نهاد قسمتی از امور به دست صاحبان آنها سپرده شود. در این تفاهم نامه ظرفیت‌های زیادی وجود دارد تا شاهد کاهش آمار حوادث باشیم که در صنعت ساختمان از سایر صنایع بیشتر است. اما باید دقت کنیم که از نظر اداره کار، آموزش‌هایی که توسط مراجع رسمی دریافت می‌شود معتبر است. در آئین‌نامه آموزش مراجع ذی صلاح برای آموزش ایمنی مشخص شده است. وی افزود: در کارگاه‌های کوچک این حوادث بیشتر از کارگاه‌های بزرگ است چرا که در کارگاه‌های بزرگ کمیته حفاظت وجود دارد اما در کارگاه‌های کوچک مسئول ایمنی وجود ندارد. برای همین در شورای عالی حفاظت فنی آئین‌نامه‌های خوبی تدوین شده از جمله آئین‌نامه آموزش که طبق آن ۳ ساعت آموزش اولیه، ۸ ساعت آموزش ایمنی، ۲۰

۹ - دو نفر از استادان باتجربه دانشگاه در رشته‌های فنی

۱۰ - دو نفر از مدیران صنایع

۱۱ - دو نفر از نمایندگان کارگران

۱۲ - مدیر کل بازرسی کار وزارت کار و امور اجتماعی که دبیر شورا خواهد بود.

پیشنهادات شورا به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی رسیده و شورا در صورت لزوم می‌تواند برای تهیه طرح آئین‌نامه‌های مربوط به حفاظت فنی کارگران در محیط کار و انجام سایر وظایف مربوط به شورا، کمیته‌های تخصصی مرکب از کارشناسان تشکیل دهد.

وی افزود: به ندرت می‌بینیم فردی ۱۲ فصل قانون کار را مطالعه و به الزامات آن توجه کند. اگر الزامات آئین‌نامه‌ها رعایت نشود و اتفاقی بیفتد افراد مختلف آسیب می‌بینند. اغلب فکر می‌کنند قانون کار

در کارگاه‌های ساختمانی که پیمانکاران آن آموزش کافی ندیده‌اند بیشترین عامل منجر به فوت سقوط است که امری قابل پیش بینی است.

در حوزه پیمانکاری باید توجه ویژه ای به این مسائل شود. بحث توافق نامه جزو این توجهات است تا با همکاری دو نهاد قسمتی از امور به دست صاحبان آنها سپرده شود.

گذاشته شده است. در ماده ۱۱ مسئولیت معاونت و سندیکا تشکیل ستاد راهبردی برای راهبردی و اجرایی کردن موارد ذکر شده است.

وی در پایان ابراز امیدواری کرد با توضیحاتی که ارائه داده شد، دید کلی نسبت به توافق نامه و گسترش آن به دست آمده باشد.

مهندس عدل محمدی از اداره بازرسی کل کار نیز عنوان کرد: یک سری الزامات در قانون کار وجود دارد. فصل چهارم قانون کار با ماده ۸۵ شروع می‌شود. در ماده ۸۵ آمده است که: «برای صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور رعایت دستورالعمل‌هایی که از طریق شورای عالی حفاظت فنی (جهت تامین حفاظت فنی) و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (جهت جلوگیری از بیماری‌های حرفه‌ای و تامین بهداشت کار و کارگر و محیط کار تدوین می‌شود، برای کلیه کارگاه‌ها، کارفرمایان، کارگران و کارآموزان الزامی است».

وی درباره ماده ۸۶ گفت: ماده ۸۶ نیز ساختار شورای عالی حفاظت فنی را بیان می‌کند. شورای عالی حفاظت فنی مسئول تهیه موازین و آئین‌نامه‌های حفاظت فنی می‌باشد و از اعضاء ذیل تشکیل می‌گردد:

- ۱ - وزیر کار و امور اجتماعی یا معاون او که رییس شورا خواهد بود
- ۲ - معاون وزارت صنایع
- ۳ - معاون وزارت صنایع سنگین
- ۴ - معاون وزارت کشاورزی
- ۵ - معاون وزارت نفت
- ۶ - معاون وزارت معادن و فلزات
- ۷ - معاون وزارت جهاد سازندگی
- ۸ - رییس سازمان حفاظت محیط زیست

ساعت آموزش کارفرما، ۴۰ ساعت آموزش مسئول ایمنی و ۱۶ ساعت ارزیابی ریسک و تکنیک‌های مربوط است. دوره‌های تخصصی نیز برای مسئولان ایمنی بعد از سال اول در نظر گرفته شده است. طبق ماده ۱۳ مقاطعه کار و مقاطعه گیرنده باید تمام شرایط ایمنی قانون کار را رعایت کنند. طبق آئین‌نامه ایمنی امور پیمانکاری، پیمانکار باید صلاحیت ایمنی گرفته باشد و کارفرما موظف است با پیمانکاری قرارداد ببندد که صلاحیت ایمنی را گرفته باشد. پیمانکار اگر کار را به پیمانکار دست دوم داد و در پروژه‌ای پیمانکاران متعددی وجود داشته باشد کارفرما باید روی همه آنها نظارت داشته باشد و همه پیمانکاران موظف به اجرای آئین‌نامه‌های حوزه خود هستند. آئین‌نامه‌های عمومی مانند حریق، حفاظت فردی، آموزش، بهداشت و ایمنی ساختمان، آئین‌نامه ساختمان کارگاه و... را همه باید مطالعه و رعایت کنند. برخی آئین‌نامه‌ها هم مانند آئین‌نامه تجهیزات و کارگاه‌های ساختمانی و ماشین‌های عمرانی تخصصی هستند.

وی افزود: آئین‌نامه ایمنی اشاره کرده اگر آئین‌نامه‌ها رعایت نشود، افرادی که مسئول شناخته شده‌اند باید پاسخگو باشند. در فصل اول تعاریف ذکر شده و در فصل دوم مقررات ذکر شده است. اگر قرار است پیمانی بین پیمان دهنده و پیمان گیرنده بسته شود باید الزامات ایمنی در قرارداد ذکر شود. در برخی پیمان‌ها هیچ اشاره‌ای به ایمنی به صورت حرفه‌ای نشده است. ایمنی برعهده کارفرما است. کارفرما باید نظارت و اجرای آئین‌نامه‌ها را برعهده گیرد و مبلغی که قرار است برای ایمنی در پروژه صرف شود باید ذکر شود.

وی با بیان اینکه در تحقیق سازمان تامین اجتماعی جهانی ذکر شده که اگر ۱ دلار هزینه آموزش ایمنی شود ۴ دلار صرفه جویی در هزینه‌ها خواهد بود، در پایان خاطرنشان کرد: اکنون که ظرفیت اجرا شده و آئین‌نامه ایمنی در همه استان‌ها در حال اجرا است، و فرایند ساده‌ای دارد دوستان لطف کنند و استقبال کنند و صلاحیت ایمنی را اخذ کنند تا اگر حادثه‌ای هم پیش آمد از بسیاری مسئولیت‌ها مبرا شوند و با علم به

مباحث دوره‌ها به راحتی بسیاری از اتفاقات را کاهش دهند. با تجزیه و تحلیل حوادث می‌بینیم که حوادث بسیار ساده اتفاق می‌افتد و با تجهیزات ارزان قیمت و آموزش ساده می‌توان جلوی حوادث را گرفت.

مهندس ساتبه حسین پور مشاور و کارشناس حوزه ایمنی دبیرخانه آموزش ایمنی نیز با سوال درباره اینکه چند نفر توانسته‌اند گواهینامه صلاحیت ایمنی پیمانکاران را دریافت کنند عنوان کرد: از دی‌بهشت ماه ۱۳۹۴ مصوبه‌ای به شرکت‌های پیمانکاران جهت حضور در مناقصات اعلام شد که مطابق آن باید برگه صلاحیت ایمنی که مشابه برگه صلاحیت پیمانکاری است اخذ کنند. در سال ۱۳۹۴ رویکرد دولت آموزشی بود اما از سال ۱۳۹۵ رویکرد سختگیرانه تر شد و قرار شده در سال ۱۳۹۶ بندی در این باره در قانون مناقصات ذکر شود.

وی افزود: برای اخذ گواهی نامه، پیمانکاران باید در سامانه اداره کار ثبت نام کنند. طبق تفاهم نامه، سندیکا این روند را تسریع کرده است. ولی لازم است مدارکی مربوط به اعضای هیات مدیره و مدارک شرکت و مستندات آموزشی ارائه شود. در این میان مدارک آموزشی مهم تر است. آموزش توسط سندیکا در سه سطح برگزار می‌شود. در سطح اول یکی از اعضای هیات مدیره یا مدیرعامل باید آموزش ۲۰ ساعته ببیند که در ۷ مهر ۱۳۹۵ سندیکا بسیاری از مدیران را گردهم‌آوری و مجموعه آموزش را طی

امروز HSE کشور احتیاج به تحرک دارد و اگر هر کدام از ما خسته شویم، فاتحه این امر خوانده خواهد شد. این رشته ماهیت مقدسی دارد و اگر سعی کنیم برای کارفرما جا بیاندازیم که خدمات این رشته برای نظام مند شدن سیستم با کمترین تلفات انسانی است، موفق خواهیم بود.

بسته‌ای در اختیار مدیران قرار داد و پس از مطالعه بسته، سؤال‌ها جواب داده شد و آزمون انجام شد و بیش از ۹۰ درصد مدیران موفق به دریافت مدرک شدند.

مهندس حسین پور افزود: در ادامه مسیر، مسئولان ایمنی باید آموزش ۴۰ ساعته ببینند البته افراد دارای تحصیلات مرتبط از قسمت اعظم این آموزش معاف هستند و فقط باید دوره ارزیابی ریسک را طی کنند. سندیکا موفق به برگزاری این دوره شد و گواهی نامه‌های مربوطه صادر شد. در حوزه ایمنی عمومی نیز لازم است دوره ۸ ساعته‌ای برگزار شود که سندیکا مقدمات برگزاری آن را فراهم کرده است. دوره ارزیابی ریسک هم توسط سندیکا برگزار خواهد شد. وی افزود: مهم‌ترین سطح آموزشی، سطح آموزشی کارگری است. طبق لیست بیمه باید تمامی افراد شاغل در شرکت‌ها دوره ایمنی عمومی ۸ ساعته را بگذرانند. بعد از این کار، پرونده به کمیته تشخیص ارسال و شرکت قادر به اخذ گواهی نامه است و دو سال فرصت دارد تمامی افراد تحت بیمه را آموزش دهد. در پایان دو سال پایش مجددی انجام می‌شود و گواهی نامه تمدید می‌گردد.

وی افزود: به نظر من اتفاق خوبی که در زمینه ایمنی افتاده، آموزش مدیریتی است که بازخورد خوبی داشت. در گام بعدی جلسات آموزش کارگری در اقصی نقاط کشور برگزار شد و برای نمونه یکی از شرکت‌های عضو سندیکا این دوره را برگزار کرد و از طرف سندیکا به برگزاری این دوره نظارت شد. امروز HSE کشور احتیاج به تحرک دارد و اگر هر کدام از ما خسته شویم، فاتحه این امر خوانده خواهد شد. این رشته ماهیت مقدسی دارد و اگر سعی کنیم برای کارفرما جا بیاندازیم که خدمات این رشته برای نظام مند شدن سیستم با کمترین تلفات انسانی است، موفق خواهیم بود. از شما می‌خواهم آنچه را که دارید در طبق اخلاص قرار داده و به تغییر ایمان داشته باشید، اگرچه روند کندی دارد.

در ادامه سؤالاتی توسط حاضران در جلسه پرسیده شد که توسط اساتید حاضر در پانل به آنها پاسخ داده شد.

اعطای نشان مدیریت سبز به پروژه چشمه بل

در یازدهمین دوره همایش مدیریت سبز
و دهمین دوره کنفرانس توانمندسازی منابع صورت گرفت:

ایجاد ایده‌هایی در ذهن منابع انسانی بود تا بتوانند در سه حوزه کاهش هزینه‌ها، کاهش آلودگی‌ها و ارتقای کیفیت به سازمان کمک نمایند.

مجید سرایداریان رئیس انجمن مدیریت سبز ایران درباره مسئولیت پذیری و پایداری عنوان کرد: محیط‌زیست در سازمان‌ها ارزشی هم پای با اقتصاد دارد.

وی اظهار داشت: براساس تعهد اجلاس پاریس باید تا سال ۲۰۳۰ میزان گازهای گلخانه‌ای مان را به چهار درصد برسانیم. وی همچنین با اشاره به این که سال ۲۰۱۷ از سوی سازمان ملل به‌عنوان «گردشگری پایدار» نام‌گذاری شده است، گفت: پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰ بالغ بر ۱,۸ میلیارد گردشگر در دنیا داشته باشیم که درآمد حاصل از آن برابر با ۱۰ درصد تولید ناخالص داخلی کشورهاست و این، اهمیت گردشگری سبز را نشان می‌دهد. به‌جز گردشگری سبز، دانشگاه سبز، بانکداری سبز و شهرهای پایدار امروزه از اهدافی است

دهمین دوره کنفرانس توانمندسازی منابع انسانی با هدف تربیت نسلی در کشور برگزار شد تا سازمان‌های تولیدی و خدماتی کشور بتوانند هزینه‌های خود را همسو با آلودگی‌های زیست محیطی و ارتقا کیفیت، مدیریت نمایند. خروجی این کنفرانس

یازدهمین دوره همایش مدیریت سبز و دهمین دوره کنفرانس توانمندسازی منابع انسانی با هدف تربیت نسلی در کشور برگزار شد تا سازمان‌های تولیدی و خدماتی کشور بتوانند هزینه‌های خود را همسو با آلودگی‌های زیست محیطی و ارتقا کیفیت، مدیریت نمایند.

یازدهمین دوره همایش مدیریت سبز و دهمین دوره کنفرانس توانمندسازی منابع انسانی به طور همزمان با محوریت «رویکرد منابع انسانی سبز راهکاری نوین برای موفقیت پایدار» و با همکاری انجمن مدیریت سبز ایران، بنیاد جهانی انرژی، جامعه مدیریت سبز اروپا و بنیاد توانمندسازی منابع انسانی ایران به تاریخ ۲۷ و ۲۸ در هتل المپیک برگزار شد. در این همایش سازمان‌های سبز کشور که رویکرد توجه به محیط زیست و منابع انسانی سبز را اتخاذ نموده‌اند معرفی و مورد تقدیر قرار گرفتند که شرکت سانا (مشارکت سه‌سند آذرو ناودیس راه) نیز به‌عنوان ارائه‌کننده پروژه چشمه بل تنها شرکت راه و ساختمان در این حوزه بود که موفق به کسب تندیس مسئولیت اجتماعی بنیاد جهانی انرژی برای سال ۲۰۱۶ و گواهینامه پروژه سبز جامعه مدیریت سبز اروپا گشت.

یازدهمین دوره همایش مدیریت سبز و

که برای رسیدن به پایداری در نظر گرفته می‌شود. شهر پایدار شهری است که در ساختاری یکپارچه، از آب و انرژی استفاده درست می‌شود، زیرساختهای توسعه ای و بهداشتی آن هدفمند است، ساختمانهای سبز را پوشش می‌دهد، شبکه حمل و نقل، خودروی برقی و امنیت شهرها را ارج می‌نهد و به انرژی‌های نو بها می‌دهد.

وی افزود: امروزه به جز هوا، آب هم یکی از موضوعات مهم دنیاست و بدون آب، تولیدی وجود نخواهد داشت.

رئیس انجمن مدیریت سبز ایران با اشاره به اقدامات شرکت مس در این زمینه، بیان داشت: «طرح جامع آب» مس منطقه کرمان از میان هزاران طرحی که از ۱۷۸ کشور ارسال شده، کاندیدای جایزه اول جهانی در بنیاد جهانی انرژی در سال ۲۰۱۷ شده است.

کریم زین رئیس سازمان مدیریت سبز اروپا (EAGM) نیز در این مراسم گفت: حدود ۱۰ سال است با مسئولیت اجتماعی شرکتی روبه‌رو هستیم و استاندارد ۲۶۰۰ هم در این زمینه به وجود آمده است. با این حال، بسیاری از سازمان‌ها در ابتدا به این مسئله باور نداشتند؛ چراکه اول پذیرفتن مسئولیت اجتماعی اختیاری بود، اما به مرور اقدامات صورت گرفته آثار آشناری خود را در کل زنجیره تامین و شرکت‌های داخلی و محلی

نشان داد و آنها نیز به اصول پایداری توجه کردند.

وی با اشاره به مثالی در این باره عنوان کرد: ۱۰ سال پیش تولیدکنندگان جواهرساز مطرح جهان دور هم جمع شدند و انجمن مسئولیت اجتماعی خود را با نام «شورای صنایع مسئولیت پذیر» تشکیل دادند، وی افزود: این مسئولیت اجتماعی می‌تواند در سایر صنایع نیز دیده شود و ابعاد زیادی مانند بهداشت، محیط زیست، ایمنی، آموزش پرسنل، حقوق و دستمزد منصفانه، رعایت حقوق کار و حقوق بشر را دربرگیرد. امروز تولیدکنندگان مطرح جواهرات در دنیا به فکر این هستند که بانوان از سنگ‌های

در این همایش سازمان‌های سبز کشور که رویکرد توجه به محیط زیست و منابع انسانی سبز را اتخاذ نموده‌اند معرفی و مورد تقدیر قرار گرفتند که شرکت سانا (مشارکت سه‌سندآذر و ناودیس راه) نیز به عنوان ارائه‌کننده پروژه چشمه بل تنها شرکت راه و ساختمان در این حوزه بود که موفق به کسب تندیس مسئولیت اجتماعی بنیاد جهانی انرژی برای سال ۲۰۱۶ و گواهینامه پروژه سبز جامعه مدیریت سبز اروپا گشت.

قیمتی استفاده کنند که از مسیر درست و پاکی تهیه شده باشند. من این مثال را زدم چرا که در کشور سوئیس زندگی می‌کنم و کشور من صادرکننده برتر ساعت است اما درباره صنایع برتر کشورهای دیگر هم می‌توان به این مسئولیت پذیری در قبال طبیعت و جامعه توجه کرد.

در ادامه بخش اول برنامه «ولفگانگ نیومن»، رئیس بنیاد جهانی انرژی که قرار بود یکی از سخنرانان مراسم باشد، طی تماسی تصویری، از ایران به‌عنوان کشوری شگفت‌انگیز با تاریخ و تمدنی کهن نام برد که می‌تواند نقشی اساسی در کاهش مصرف انرژی داشته باشد.

این بخش از برنامه با اعطای گواهی نامه نشان سبز، نشان محصول سبز، پروژه سبز و نشان دفتر کار از جامعه سبز اروپا توسط مهندس دائمی، دکتر زین، و آقای ترانس موم باخراپدر زباله سوزها، به شرکت‌های پلیمر آریاسازور، آریاسول، شرکت تعاونی پارسیان بهزی کشت، شرکت آب و فاضلاب استان آذربایجان شرقی، شرکت آب و فاضلاب مشهد، شرکت آب و فاضلاب شهریار، روغن نباتی گنجه رودبار، شرکت آب و فاضلاب استان خراسان، شرکت آب و فاضلاب آذربایجان شرقی، شرکت آب و فاضلاب شهرها و شهرک‌های غرب تهران، شرکت بیمه دی، اداره کل بهزیستی

همدان و مس منطقه ای کرمان پایان یافت.

در بخش دوم برنامه **دکتر محمدحسین امامی** رییس بنیاد توانمندسازی منابع انسانی ایران با بیان اینکه هرپدیده ای در زمان بلوغ دچار دگردیسی می‌شود، عنوان کرد از سال آینده این همایش در قالب کارگاه‌های آموزشی ادامه پیدا خواهد کرد که امسال با ۸ کارگاه آموزشی این حرکت آغاز شده است.

وی با اشاره به این که امروزه ۲۰ مدل جایزه در حوزه مدیریت سبز و منابع انسانی وجود دارد، خاطر نشان کرد: تمام این تلاشها در جهت توسعه مدیریت سبز و ارتقای نیروی انسانی دوستدار طبیعت است که توانایی ردیابی پیامد عملکرد خود را در محیط زیست دارند. ما هم در راستای کاهش گازهای گلخانه‌ای که در سال ۲۰۱۵ در پاریس مورد تاکید قرار گرفت، به سمت دگردیسی این همایش رفتیم چرا که برگزاری چنین نشست‌هایی ۵۲۰ کیلوگرم گاز گلخانه‌ای تولید می‌کند.

وی افزود: صحبت از تغییر فرهنگ است. فرهنگ مجموعه روش‌ها و ابزارهای زندگی از جنس وسیله و باور است. به قول دورکیم فرهنگ شخصیت مستقلی دارد و در عین حال دارای روح جمعی است. فرهنگ هم می‌تواند هراس‌انگیز و هم غافلگیرکننده باشد. به همین دلیل فرهنگ جزو مفاهیم پیچیده است. اگر بتوانیم بر اساس ایده مارک بلاگ تحلیل زیست محیطی از فرهنگ ارائه کنیم صحبت از فرهنگ جذاب خواهد بود. برای این تحلیل باید یک سری از کارکردهای فرهنگ را بدانیم از جمله راهنما بودن، افزایش دانایی، ایجاد مهر و محبت و بیان آن، فراهم کردن ابزار دفاعی، تنوع فرهنگی و...

دکتر امامی تصریح کرد: فرهنگ در تعامل انسان با طبیعت شکل گرفته است. و سرعت تغییرات در این مورد کند بوده است. طبیعت در واقع جد انسان است و انسان بخشی از طبیعت است که در تعامل با آن قادر به خلق فرهنگ و تمدن شده است. اما از زمانی که به قول نیچه انسان دیگر به وجدان خود رو نکرد و شاخص‌ها

و معیارها را در رفتار دیگران جست، به قول بودریار وارد جامعه مصرفی شد و سعی کرد روی طبیعت اثر بگذارد و خود را نسبت به طبیعت برتر احساس کند. در این شرایط سرعت تغییرات تند شد و طبیعت تخریب شد. طبیعت حاصل دیگران طبیعتی نبود که فرهنگ را با کارکردهای سابق بسازد. وی تاکید کرد: به نظر من راه حل خروج از این بحران فرهنگ‌دار کردن اقتصاد است. اقتصادی که محور زندگی بشر است باید دارای فرهنگ باشد و این فرهنگ را از طبیعت بگیرد. در طبیعت تعامل اقتصادی بین ذی نفعان طبیعت وجود دارد. طبیعت فرهنگ اقتصادی خود را بر پایه «از گهواره تا گهواره» طراحی کرده که بر مبنای آن در طبیعت زباله معنا ندارد و هر حیوان مرده‌ای برای بقیه ارزش زیستی دارد. راهکار بشر نیز ایده گرفتن از طبیعت است تا محصول خود را از گهواره تا گهواره مدیریت کند. امروزه کیفیت به معنای کیفیت محصول در کل چرخه عمر آن است.

در پایان بخش اول سری دوم از جوایز که بیشتر مربوط به مدیریت انرژی از بنیاد جهانی انرژی و مدیریت سبز بودند توسط دکتر سرایداریان، دکتر امامی، دکتر زین، و مهندس دادی به شرکتهای پالایش نفت بندرعباس، ریخته‌گری تبریز، روغن ورامین، روغن کشی خرمشهر، روغن گنجه رودبار، پالایش نفت آبادان، پتروشیمی پارس، پالایش نفت تهران (معرفی به عنوان برترین

اقتصادی که محور زندگی بشر است باید دارای فرهنگ باشد و این فرهنگ را از طبیعت بگیرد. در طبیعت تعامل اقتصادی بین ذی نفعان طبیعت وجود دارد. طبیعت فرهنگ اقتصادی خود را بر پایه «از گهواره تا گهواره» طراحی کرده که بر مبنای آن در طبیعت زباله معنا ندارد و هر حیوان مرده‌ای برای بقیه ارزش زیستی دارد.

سازمان کشور اعطا شد. همچنین گواهی‌نامه عضویت در هیات رئیسه بنیاد جهانی انرژی به مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس ایران اهدا شد. گواهی‌نامه محاسبه ردپای کربن نیز به شرکت ملی صنایع مس ایران اهدا شد که این اتفاق برای اولین بار در کشور رخ می‌دهد. همچنین، ازسوی انجمن مدیریت سبز ایران و جامعه مدیریت سبز اروپا، جایزه نشان پروژه سبز، نشان مدیریت سبز سطح سه، جایزه مدیریت انرژی سطح بی‌پلاس و نشان بلوغ HSE به شرکت مس منطقه‌ای کرمان اهدا شد.

مهندس مراد علیزاده مدیرعامل شرکت ملی صنایع مس نیز در این مراسم، با موضوع «مسئولیت‌پذیری زیست‌محیطی، رویکردی برای موفقیت پایدار در صنایع» سخنرانی کرد. وی گفت: نیست من از حضور در کنفرانس، تاکید بر این نکته است که باید رفتار و فرهنگ‌مان را طوری تغییر دهیم که احترام به طبیعت، فرهنگ‌مان باشد. شعار شرکت مس این است که: «احترام به طبیعت، طبیعت ماست» و باور داریم اگر احترام به طبیعت، شخصیت سازمانی ما شود، همه ذی‌نفعان از آن بهره‌مند خواهند شد.

مدیرعامل شرکت مس با اشاره به این‌که اقدامات زیست‌محیطی فراوانی ازسوی شرکت ملی صنایع مس ایران، در کرمان و خصوصاً آذربایجان صورت گرفته است، افزود: در همین راستا، بسیاری از پروژه‌های توسعه‌ای شرکت بازنگری شد تا پروژه‌ها دوست‌دار محیط‌زیست شوند؛ یعنی هم بازنگری فنی و اقتصادی و هم زیست‌محیطی در آن‌ها صورت گرفت. مرادعلیزاده با بیان این‌که تغییر تکنولوژی کوره‌ها از سوخت فسیلی به خودسوز را در دست اقدام داریم، گفت: از پایان سال ۱۳۹۵ که کوره‌های فلش در سرچشمه نصب شود، سوخت فسیلی کاهش خواهد یافت. وی از احداث کارخانجات اسید در خاتون‌آباد و سرچشمه با هدف ایجاد محیطی امن خبر داد و افزود: در حال حاضر، در کشور به دلیل صنعتی نبودن، ۸۰۰-۹۰۰ هزار تن اسید استفاده می‌شود؛ این درحالی است که

برای جلوگیری از آلاینده‌ها در این دو منطقه باید ۱,۵ میلیون تن اسید تولید شود؛ به همین دلیل، برای استفاده از اسید تولیدی در کارخانجات کود شیمیایی، به دنبال مجوزهای لازم رفته‌ایم که خوش‌بختانه آن‌ها را دریافت کرده‌ایم.

مدیرعامل شرکت مس تصریح کرد: ما تا پایان سال ۱۳۹۷ خواهیم توانست تولید SO_2 را به صفر برسانیم که این کار از طریق تغییر تکنولوژی کوره‌ها، احداث کارخانجات اسید و دیگر اقدامات صورت‌گرفته، انجام خواهد شد.

مرادعلیزاده با اشاره به اقدامات زیست‌محیطی شرکت مس در آذربایجان که ریه‌های تنفسی کشور را دارد، بیان داشت: در آذربایجان به خاطر جنگل‌های ارسباران، جلوی احداث کارخانه ذوب به‌روش پیرومتالورژی را گرفتیم و در حال جایگزینی آن با روش‌های هیدرومتالورژی هستیم.

وی همچنین بر حفاظت از گیاهان و دام‌های منطقه، به‌عنوان دغدغه‌های شرکت تاکید کرد و اصلاح نژاد دام را از پروژه‌های در دست اقدام برشمرد.

مدیرعامل شرکت مس به «طرح جامع آب» نیز اشاره کرد و گفت: در حال حاضر، متوسط مصرف آب در صنایع مس دنیا ۶,۵ میلیون مترمکعب است که ما در سرچشمه به همین سطح رسیده‌ایم و هم‌اکنون ریکواری آب در سرچشمه ۷۰ درصد است. مرادعلیزاده در پایان تصریح کرد: «طرح جامع آب» تجربه بسیار بزرگ و خوبی برای شرکت مس بود و همین‌جا اعلام می‌کنم هرکدام از شرکت‌ها که بخواهند، حاضر به انتقال این تجربه هستیم.

پس از سخنرانی مهندس علیزاده، گزارش محاسبه ردپای کربن توسط شرکت مس به دکتر ناصری نماینده سازمان محیط زیست و مهندس دائمی معاونت وزیر نیرو تحویل شد تا آن را تقدیم دولت ایران نمایند.

در بخش پایانی این برنامه به شرکتهای برتر در زمینه بلوغ HSE، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، پروژه سبز و توانمندسازی منابع انسانی تندیس و لوح یادبود توسط مهندس دائمی، دکتر امامی، دکتر سرایداریان، دکتر زین، و رضازاده (مدیرعامل آب و نیرو) اهدا شد که شرکت آب و فاضلاب استان کردستان، شرکت آب و فاضلاب استان همدان، پتروشیمی پارس، بانک شهر و شرکت سانا (مشارکت سه‌گانه آذر و ناودیس راه) به خاطر پروژه نجات چشمه بل شامل این شرکت‌ها بودند.

در پایان این گزارش، ماهنامه پیام آبادگران کسب تندیس مسئولیت اجتماعی بنیاد جهانی انرژی و گواهینامه پروژه سبز جامعه مدیریت سبز اروپا را به شرکت سانا و نماینده آن جناب آقای مهندس مصطفی زاده تبریک عرض می‌نماید. لازم به ذکر است پروژه احیای چشمه بل، با کسب امتیازی بیش از ۹۳۰ از هزار، موفق به گذراندن یکی از موشکافانه‌ترین ارزیابی‌ها از نهاد ارزیابی معتبری همچون جامعه سبز اروپا شده است.

زمان بازنگری و بازاندیشی در زندگی شهری فرا رسیده است

در سومین کنفرانس بناهای بلند مطرح شد:

وسایل نقلیه به فناوری هیبریدی مجهز شوند، تهران بیش از این ظرفیت پذیرش جمعیت را ندارد و هم‌اکنون، زمان بازنگری و بازاندیشی در زندگی شهری فرا رسیده است که این بازنگری، نیازمند اجماع در حوزه‌اندیشه است. وی در پایان با اشاره به مشکلات زیست محیطی خاطرنشان کرد: در حال حاضر یکی از اصلی‌ترین مشکلات حوزه شهری، کمبود منابع آبی در کشور است که حل این موضوع با انتقال آب از دریا یا دریاچه‌ها امکانپذیر نیست، زیرا این اقدامی کوتاه‌مدت و کم‌اثر است.

یکی از کارکردهای این کنفرانس، ایجاد روشنایی

در بحث بلندمرتبه‌سازی است

سید محمد بهشتی، رئیس شورای سیاست‌گذاری سومین کنفرانس بناهای بلند، در مراسم افتتاحیه با تأکید بر مفهوم عدل، گفت: موضوع سومین کنفرانس بناهای بلند، این است که بلندمرتبه‌سازی چه نسبتی با مکانی که در آن واقع شده، دارد به طوری که هر یک از کارگروه‌های تخصصی این کنفرانس تلاش کرده‌اند تا از جنبه‌های مختلف به این پرسش پاسخ گویند. وی افزود: مقابل مفهوم عدل، ظلم است به این مفهوم که هیچ چیز جای اصلی خودش نیست و این امر موجب تاریکی می‌شود. خوشبختانه یکی از کارکردهای مهم کنفرانس بناهای بلند، ایجاد روشنایی در بحث بلندمرتبه‌سازی است. در پایان مراسم افتتاحیه، از دکتر کامبیز بهنیا، دکتر گیتی اعتماد، دکتر علی اکبر معین فر و دکتر ایرج کلانتری تقدیر شد.

بلند، مفهوم بلندمرتبه‌سازی را به صورت بنیادی‌تر مورد بررسی قرار داده و از همه جوانب به این نماد زندگی مدرن توجه می‌کند.

وزیر راه و شهرسازی با طرح این پرسش که چرا در یک جامعه باید تعداد زیادی از افراد، هزینه دسترسی گروه خاصی به رانت و برخی منافع را پرداخت کنند، گفت: وضعیت زندگی شهری در ایران، بازتاب‌دهنده اغتشاش ذهنی ایرانیان است و اگر کسی بخواهد نحوه نگاه ایرانیان به زندگی شهری را بازتاب دهد، می‌تواند نگاهی به معماری شهرهای کشور داشته باشد.

وی اظهار داشت: من مخالف احداث ساختمان‌های بلند نیستم؛ اما باید در ساخت بناهای بلند، این موضوع در نظر گرفته شود که آیا این ساخت و سازها در جهت ارتقای کیفیت زندگی شهری است و آیا سازگاری با طبیعت و ظرفیت‌های زیست‌محیطی دارد؟ دکتر آخوندی در ادامه سخنانش به وضعیت زندگی شهری در ایران اشاره کرد و گفت: زندگی شهری در ایران به شدت پراکنده است و پس از ورود تکنولوژی و فناوری به ایران، این تصور در جامعه تقویت شد که با کمک فناوری‌های مدرن، می‌توانیم طبیعت را در اختیار بگیریم و هر نوع تصرفی در محیط زیست داشته باشیم؛ در حالیکه این تصور کاملاً اشتباه است. وزیر راه و شهرسازی تصریح کرد: هم‌اکنون مهمترین شعاری که در حوزه زندگی شهری در تهران مطرح می‌شود، این است که پایتخت ایران چه ظرفیت زیستی دارد؟ واقعیت این است که اگر منابع آبی هم از دریای عمان به تهران منتقل شود و تمام

سومین کنفرانس بناهای بلند با حضور جمعی از اندیشمندان و صاحب نظران عرصه معماری، شهرسازی و ساخت و ساز کشور، ۲۸ تا ۳۰ دی ماه در مرکز همایش‌های بین‌المللی برج میلاد تهران برگزار شد.

مراسم افتتاحیه سومین کنفرانس بناهای بلند صبح سه شنبه ۲۸ دی با حضور دکتر عباس آخوندی وزیر راه و شهرسازی، مهندس سید محمد بهشتی رئیس شورای سیاست‌گذاری کنفرانس، دکتر حامد مظاہریان معاون وزیر راه و شهرسازی و دیگر مدیران و فعالان صنعت ساختمان در مرکز همایش‌های بین‌المللی برج میلاد برگزار شد.

دکتر عباس آخوندی در این مراسم گفت: مدیریت موفق شهری باید بتواند تمام افراد جامعه را موظف کند که هزینه‌شان را به سایرین تحمیل نکنند. وظیفه دولت هم، درونی کردن هزینه‌های ساخت بناهای بلند است.

وی افزود: مفهوم برون‌ریز در اقتصاد سیاسی بدین معنا است که انسان‌ها، علاقه‌مند هستند که هزینه اقدامات خود را به سایرین تحمیل کنند و باید تلاش شود که در جامعه از این برون‌ریزی جلوگیری شود؛ این در حالی است که در زندگی شهری شاهد برون‌ریزی در حوزه ساخت و ساز هستیم و به عنوان نمونه، می‌توان به احداث ساختمان‌های بلند و برج‌ها در شهرها اشاره کرد. وی ادامه داد: باید تلاش شود که این کنفرانس، مفهوم زندگی مدرن شهری را بازخوانی کند که ساختمان‌های بلند، نماد اصلی این مدرنیسم است؛ بر این اساس سومین کنفرانس بناهای

نگهداری پیشگیرانه ماشین آلات سنگین

در دومین سمینار آموزشی ماشین آلات بررسی شد

دومین سمینار آموزشی ماشین آلات در دوره سوم این دوره‌ها با عنوان «نگهداری پیشگیرانه ماشین آلات سنگین» روز سه شنبه ۱۴ دی ماه در سندیکای شرکت‌های ساختمانی برگزار شد و مهندس غلامرضا تیموریان به بیان دیدگاه‌های خود درباره نگهداری و تعمیرات پیشگیرانه پرداخت.

وی عنوان کرد: نگهداری ماشین آلات به دو شکل سنتی (نگهداری و تعمیر خرابی‌ها) و مدرن (نگهداری پیشگیرانه از خرابی‌ها) صورت می‌گیرد. در نگهداری و تعمیرات سنتی مصرف بی مورد سوخت و روغن و قطعات، توقف کارکرد ماشین و خسارت ناشی از آن در هزینه پنهان پروژه، گرانی قطعات یدکی و عدم شناسائی نقاط ضعف مجموعه در نگهداری ماشین آلات دیده می‌شود. دستورالعمل‌های PM (بهره‌برداری و نگهداری) عملیاتی ساده هستند ولی بسیار حساس و اساسی هستند. عدم دقت کافی در جزئیات عملیات سرویس باعث ناکارآمدی نگهداری می‌شود. ما نیاز داریم که با تغییر روش، با روشی مدرن بهره‌برداری و نگهداری کنیم یعنی در ضمن بهره‌برداری به گونه‌ای از ماشین نگهداری کنیم که دیرتر خراب شود.

هزینه به نگهداری و تعمیر آن برسیم. وی درباره خواص روغن، آنالیز روغن و تاثیر آن در نگهداری پیشگیرانه توضیح داد و تاکید کرد: عدم شناخت نقاط ضعف ما در سیستم سنتی مشکل آفرین بود. و ما به دلیل عدم شناخت این نقاط ضعف با وجود آنها به نگهداری و تعمیر می‌پرداختیم اما در روش جدید نقاط ضعف به زودی علنی می‌شود.

وی افزود در نگهداری ماشین‌آلات پیشگیرانه، مدیریت یکپارچه، آموزش فنی در حین کار، تغییر نحوه تفکر در روش نگهداری، و تکمیل دستورالعمل‌های PM مدنظر است. تکمیل دستورالعمل‌های PM، تطبیق PM با شرایط جغرافیایی کارگاه، تدوین عملیات لازم برای جلوگیری از تکرار خرابی ماشین آلات، و کنترل کارکرد ماشین آلات در کارگاه لازم است. و...

از خوانندگان محترم ماهنامه پیام آبادگران دعوت می‌کنیم در صورت علاقه مندی به این مبحث، برای خواندن مشروح این گزارش به فصل نامه ماشین آلات مراجعه نمایند.

در واقع در روش مدرن دانش ما بیشتر نمی‌شود اما با تغییر نگاه، ما به طور دائم وضعیت ماشین را پایش کنیم تا با حداقل

در نگهداری و تعمیرات سنتی مصرف بی مورد سوخت و روغن و قطعات، توقف کارکرد ماشین و خسارت ناشی از آن در هزینه پنهان پروژه، گرانی قطعات یدکی و عدم شناسائی نقاط ضعف مجموعه در نگهداری ماشین آلات دیده می‌شود. دستورالعمل‌های PM (بهره‌برداری و نگهداری) عملیاتی ساده هستند ولی بسیار حساس و اساسی هستند. عدم دقت کافی در جزئیات عملیات سرویس باعث ناکارآمدی نگهداری می‌شود.

برون رفت از رکود با همراهی بخش خصوصی

مهندس مجتبی ضربایی عضو هیأت بازرسان سندیکا عنوان کرد

۱۳۵۳ اقدام به تأسیس شرکت «اتوماسکوپ» کردیم و بنده تا امروز به عنوان مدیرعامل این شرکت مشغول خدمتگزاری هستم. طی این سال‌ها شرکت اتوماسکوپ خدمات ارزنده‌ای ارائه داده که حاصل تلاش چندساله این شرکت به طور خلاصه عبارت است از: ساخت و اجرای پنج نیروگاه برق در نقاط محروم استان فارس و بنادر، ساخت چهار واحد سیلوهای بتنی گندم در شهرهای نکا، جیرفت، سمنان و یزد، ساخت چهار واحد کارخانه‌های بزرگ صنعتی و تولیدی در حوزه لاستیک اتومبیل، شیشه‌های صنعتی و ساختمانی و پودر و مواد شوینده، اجرای تعدادی از برج‌های تجاری مسکونی پروژه نواب تهران، اجرای ساختمان استاندارد تهران و طراحی و اجرای چند پروژه خصوصی بلندمرتبه مسکونی در شهر تهران. آخرین پروژه‌های اجرائی این شرکت نیز اجرای فونداسیون‌ها و دیوارهای حائل مجموعه ساختمان‌های خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران است که این پروژه در حال حاضر متوقف شده است.

شما به عنوان متخصصی که در بخش خصوصی و پیمانکاری فعالیت دارید

سپاه ترویج و آبادانی استان فارس گذراندم که اتفاقاً همزمان با برگزاری جشنهای معروف ۲۵۰۰ ساله بود. در آنجا بود که اختلاف و تضاد طبقاتی را به عینه دیدم و حس کردم زیرا مأموریت‌های من اغلب سرکشی به روستاها برای آبادانی و عمران بود. در حالی که شهر شیراز برای برگزاری جشن‌ها و پذیرایی از سران کشورها در تخت جمشید آماده می‌شد، من با سفر به روستاهای محروم جهت ساختن مدرسه و لوله‌کشی آب و ساخت حمام و غیره... شاهد فقر و بیچارگی مردمی بودم که بعضی از آنها حتی یک قرص نان برای خودشان نداشتند، در حالی که از سوی دیگر شاهد ریخت و پاش‌ها و اسراف در شیراز و تخت جمشید بودم که فقط برای یک روز پذیرائی از مهمانان صورت می‌گرفت و این تفاوت‌ها خواه ناخواه روی من و امثال من اثر می‌گذاشت و خود را مصمم‌تر برای خدمت به محرومین و نجات مردم میهن‌مان از آن زندگی فلاکت‌بار در روستاها می‌ساخت. پس از آن با استخدام در شرکت فنی و ساختمانی «چکش» در پروژه ساخت باند و تاکسی‌وی‌ها و نیز آشیانه‌های هواپیما و سایر ساختمان‌های فرودگاه و پایگاه هوایی شیراز انجام وظیفه نمودم تا اینکه در سال

مهندس مجتبی ضربایی متولد شهر زیبای اصفهان است و تحصیلات دانشگاهی را تا مقطع فوق‌لیسانس عمران (راه و ساختمان) در دانشگاه شیراز سپری کرده است و پس از فارغ‌التحصیلی در سال ۱۳۴۹ خدمت سربازی خود را در سپاه ترویج و آبادانی استان فارس با نظارت و اجرای طرح‌های عمرانی به پایان رساند و برای مدتی در شرکت فنی و ساختمانی «چکش» فعال بود و در سال ۱۳۵۳ اقدام به تأسیس شرکت «اتوماسکوپ» نمود و تا امروز به عنوان مدیرعامل این شرکت مشغول خدمتگزاری است.

مهندس ضربایی طی چند دوره به عنوان بازرس قانونی در هیأت مدیره سندیکا حاضر بوده و خدمات شایسته‌ای به این تشکل قدیمی ارائه نموده، که برای آگاهی از تجربه سال‌ها کار عمرانی و صنفی به گفتگو با ایشان نشستیم.

ضمن تشکر از فرصتی که در اختیار نشریه آبادگران گذاشتید، اگر موافقت این گفت‌وگو را با مروری بر پیشینه شرکت‌تان آغاز کنیم و پس از آن به این نکته بپردازیم که چگونه تجربه و تخصص‌تان را برای هدایت امور این شرکت به کار گرفته‌اید؟ در سال ۱۳۴۹ از دانشگاه فارغ‌التحصیل شدم و دوره خدمت مقدس سربازی را در

چه برداشتی از موانع پیش رو در عرصه اجرایی و عمرانی دارید؟ این موانع و دشواری‌ها در میان شرکت‌های بزرگ، متوسط و کوچک چه تفاوت‌هایی دارند؟ در حال حاضر توجه کارگزاران محترم حکومتی بیشتر معطوف به امور سیاسی است و می‌توان گفت که بخش خصوصی در همکاری و اجرای پروژه‌های عمرانی و سازندگی فعلاً در حاشیه قرار گرفته و آنچه هم که در دست اقدام است اکثراً در دست بخش دولتی و وابسته به دولت است! متأسفانه مسائل جهانی و اغتشاشات خاورمیانه هم به ناگزیر این مسئله را تشدید کرده است. در چنین شرایطی به نظر می‌رسد به جز صبر و انتظار و تلاش بیشتر برای یافتن طریق همکاری در زمینه طرح‌های عمرانی، راه دیگری برای بخش خصوصی نمانده باشد. البته لازم به ذکر است که هیأت‌مدیره محترم سندیکا همواره و همه حال، برای اشتغال همکاران عزیز و اعضای محترم سندیکا اقدامات بسیاری انجام داده‌اند که انشاء... نتایج آن در برنامه ششم توسعه به بار خواهد نشست.

اما در مورد انواع مشکلات پیش‌روی شرکت‌ها باید عرض کنم که البته شرکت‌های بزرگتر مشکلات بزرگتری هم دارند. به قول معروف هرکه بامش بیش، برفش بیشتر. شرکت‌های کوچک هم اغلب با پروژه‌های کوچکتر استانی و یا دست دوم امورات خود را می‌گذرانند و نه اینکه مشکلی نداشته باشند؛ اما مشکلاتشان به مراتب محدودتر و کوچکتر است. در این میان به نظر می‌رسد وضعیت شرکت‌های میانه یا متوسط از دو گروه دیگر حادث‌تر است زیرا هم مسائل مالی ناشی از عدم دریافت کارکردها را در حد و اندازه خود دارند و هم گرفتار کم‌کاری و بی‌کاری فزاینده هستند. این شرکت‌ها معمولاً علاقه و تمایلی هم به انجام پروژه‌ها به صورت دست دوم ندارند و لذا اکثراً دارای ظرفیت‌های کاری خالی‌اند. از طرفی رقابت‌های غیرقابل قبول در مناقصه‌ها که منجر به «خودزنی» شده است در این دسته از شرکت‌ها بیشتر دیده می‌شود. این بزرگترین ضرری است که پس از فرار مغر‌ها حوزه علمی - اقتصادی کشور را تهدید می‌کند زیرا کوهی از تجربه‌های

به دست آمده در حال انزوا، اضمحلال و سرانجام از هم‌پاشیدگی است.

رفع کدام دسته از مشکلات مربوط به رونق بخش خصوصی، به موفقیت بیشتر شما و شرکت‌تان یاری می‌رساند؟

مشکلات، فراوان‌اند اما آنچه که بخش خصوصی در حوزه عمران و سازندگی در آن نیاز به مساعدت دولت دارند عبارتند از: رفع مشکلات بانکی در جهت سهل‌الوصول نمودن دریافت ضمانت‌نامه‌ها، تأمین نقدینگی برای اجرای پروژه‌ها، رفع مزاحمت‌های دست و پاگیر کسب و کار از قبیل وجود انبوه قوانین و مقررات و بخشنامه‌ها که بعضاً ضد و نقیض بوده و هر روز هم بر تعداد آنها افزوده می‌گردد و گاهی روی گره‌های قبلی اضافه می‌کند! رفع تبعیض و رانت‌خواری مؤسسات دولتی و وابسته به دولت، در کلیه زمینه‌ها، ایجاد ثبات در بازار و تداوم آن، اندیشیدن راهکارهایی برای ارائه تسهیلات نوسازی ماشین‌آلات، رفع مشکلات ضمانت‌نامه‌ای

تا زمانی که گرایش به سمت کار دولتی توسط دولت وجود دارد و به بخش خصوصی اتکا نمی‌شود، گفتگوها تبدیل به عمل نمی‌گردد. اما در مجموع، این قبیل گفتگوها برای تغییر نگرش و مشارکت در تصمیم‌سازی‌های کلان مؤثر و مفید خواهد بود.

در خصوص اشتغال شرکت‌های توانمند در سایر کشورها و بسترسازی برای حضور شرکت‌های سرمایه‌گذار خارجی همزمان ارتقاء توان مالی و اجرایی شرکت‌های بخش خصوصی جهت همکاری با شرکت‌های خارجی در ایران و یا در کشورهای دیگر. خوشبختانه قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار و نیز قانون حداکثر استفاده از خدمات بخش خصوصی توسط دولت محترم و مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده که امید است اجرای آن به طور جدی در برنامه ششم توسعه مدنظر قرار گیرد.

به نظر اینجانب در این زمان که وضعیت اقتصاد کشوری در رکود کامل قرار دارد، دولت محترم باید نسبت به بخش خصوصی توجه بیشتری نموده و کمک‌هایی را برای به حرکت درآوردن چرخ اقتصاد توسط این بخش قائل شوند. کارهایی نظیر بخشودگی‌های مالیاتی و جرایم بیمه‌ای، وام‌های بانکی کم بهره، توزیع عادلانه کار و امکانات. تجربه سایر کشورها نشان داده است که حمایت از این بخش، برون‌رفت از رکود و ایجاد اشتغال و کنترل تورم را سریع‌تر به نتیجه خواهد رساند و عملاً سبب رشد اقتصادی مطلوب می‌گردد.

تجربه شما چه می‌گوید؟ آیا اصلی‌ترین مسائل‌تان مربوط به مشکلات داخلی مثل کمبود سرمایه و تجربه، ضعف نیروی انسانی و تخصص، ضعف مدیریت و... می‌شود یا عوامل بیرونی مثل رکود، تحریم‌ها، کمبود نقدینگی و گردش مالی

بله؛ ما از جمله شرکت‌هایی بودیم که در همان سال‌های فعالیت و شکوفایی مواجه با حضور رقبای شبه‌دولتی شدیم. پس از انقلاب با تجربه‌هایی که قبل از آن در زمینه تکنولوژی طراحی و ساخت سیلوهای گندم در دوران همکاری با شرکت‌های خارجی اندوخته بودیم؛ با شور و شوق فراوان دست اندر کار ساخت و اجرای سیلوهای جدید بدون کمک از کارشناسان خارجی شدیم و در این زمینه پیشرو بودیم که شاید به دلیل تجربه تفکر تصدی‌گرایی دولتی در آن زمان مواجه با حضور شرکت‌های وابسته به دولت به عنوان رقیب بلامنازع شدیم و پس از چندی آنها عملاً جبهه کار را از دست ما ربودند.

لازم به ذکر است اکثر کارفرماهای دولتی در آن زمان ترجیح می‌دادند که با شرکت‌های وابسته به خود کار کنند و استدلالشان این بود که حتی اگر قیمت کار گران‌تر باشد و مبلغی بیشتر صرف آن شود اشکالی ندارد چون پول دولت از این جیب به آن جیب می‌رود! غافل از اینکه پول ملت و بیت‌المال است و در واقع صاحب اصلی پول ملت است که از این جیب به آن جیب می‌رود. متأسفانه این نحوه تفکر یا نگاه هنوز هم بر بعضی از ارگان‌ها و نهادها حاکم است و طرفدارانی هم دارد. هم اکنون نیز بسیاری از فعالیت‌های عمرانی و سازندگی توسط شرکت‌های به ظاهر خصوصی و عملاً تحت حمایت یا منشعب از دولت انجام می‌شود.

به نظر شما گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی که در سال‌های اخیر به صورت نهادی درآمده است چه دستاوردی داشته، آیا نقشی در بهبود اوضاع داشته است.
مطمئناً گفتگوها اثربخش خواهد بود. اگر ضمانت‌اجرائی داشته باشد. همانطور که عرض کردم تا زمانی که گرایش به سمت تصدی‌گری دولت وجود دارد و به بخش خصوصی اتکا نمی‌شود، گفتگوها تبدیل به عمل نمی‌گردد. اما در مجموع، این قبیل گفتگوها برای تغییر نگرش و مشارکت در تصمیم‌سازی‌های کلان مؤثر و مفید خواهد بود.

آیا امید دارید که شرایط موجود به سمت شرایط مطلوب تغییر وضعیت دهد؟ اگر امیدوارید الزامات این تغییر چیست؟

ساله، ملت خود را از دولت جدا می‌داند؛ و بعضی از دولت‌ها نیز در گذشته با رفتارهای خودمحورانه و غیرمسئولانه به این جدایی دامن زده‌اند و رفتارهای ارباب - رعیتی موجب عدم اعتمادها شده است. خوشبختانه دولت فعلی به تمام موارد ذکر شده اشراف کامل دارد و سعی دارد کسب اعتماد کند و کارها را به دست متخصصان کاردان و با تجربه بسپارد که البته طی این مسیر در این شرایط دشوار و حرکت آن کند است اما راستای درستی دارد.

آیا در فعالیت خود با رقابت‌های ناسالم و هزینه‌های ناشی از قاعده‌مند نبودن فعالیت‌های عمرانی مواجه هستید؟ آیا رقبای رانت‌دار مثل شرکت‌های خصولتی فعالیت شما و رقبیان بخش خصوصی را دچار مضیقه کرده‌اند؟

در کشور، مقررات و قوانین دست و پاگیر، کارفرمایان قانون‌گریز، نبود رقابت واقعی و ... مسئله اصلی هستند؟

البته نمی‌توان این دو مقوله یا این دو گروه از مشکلات (داخلی و خارجی) را از یکدیگر جدا دانست. عوامل بیرونی به طور قطع تأثیر مستقیم و غیرمستقیم در ایجاد و تشدید مشکلات داخلی دارد. همانطور که گفتیم اگر در داخل به نظم و ثبات اقتصادی برسیم و با کار فرهنگی دولت و بخش خصوصی را موظف به رعایت قوانین، اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای کنیم؛ تنگ‌نظری‌ها را کنار گذاشته و با یکدیگر مهربانتر باشیم و از تضعیف یکدیگر دست برداریم و مسئله رانت‌خواری را پایان دهیم، قطعاً می‌توانیم تأثیر عوامل بیرونی را به حداقل برسانیم. متأسفانه در کشور ما به علت استبداد نهادینه شده ۲۵۰۰

ابزارهای نوین پایش ماشین آلات

در سمینار آموزشی ماشین آلات سندیکا بررسی شد

روز سه شنبه ۲۳ آذر ماه، اولین جلسه از دوره سوم دوره‌های آموزشی ماشین آلات عمرانی با عنوان «سمینار آموزشی ابزارهای نوین پایش ماشین آلات» در سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران برگزار شد. در این سمینار مهندس حسن بهادری یکتا و مهندس محمدرضا رستمی‌طهرانی به بیان دیدگاه‌های خود پرداختند. مهندس بهادری یکتا فارغ التحصیل کارشناسی ارشد مهندسی نگهداری و تعمیر ماشین آلات و رئیس گروه فناوری و استانداردسازی مکانیزاسیون کشاورزی است. وی به عنوان اولین مدرس این سمینار درباره «معرفی ابزارهای نوین پایش وضعیت ماشین آلات» سخنرانی کرد. مهندس یکتا درباره مروری بر تکنیک‌های پایش وضعیت، ابزارهای مورد استفاده در هر یک از تکنیک‌ها و خودروی سیار پایش وضعیت توضیحاتی ارائه داد و به موارد کاربرد هر یک از تکنیک‌ها، تاریخچه اندازه‌گیری و برخی ابزارهای دقیق مکانیکی مانند ابزارهای اندازه‌گیری میزان دور سیستم‌های دوار، ابزار آگاهی از وضعیت سیال سیستم ترمز، ابزارهای آگاهی از وضعیت تایر از جمله دستگاه اندازه‌گیری فشار باد تایر، ابزارهای آگاهی از وضعیت باطری و تجهیزات برقی، ابزارهای آگاهی از وضعیت سیستم هیدرولیک، تستر کیفیت روغن قابل حمل و... اشاره کرد.

مهندس یکتا در پایان عنوان کرد با توجه به قیمت بالای ماشین آلات پایش قسمت‌های مختلف ماشین برای جلوگیری از خرابی مفید است. با توجه به وابستگی پروژه‌های عمرانی به کارکرد ماشین آلات، آگاهی از وضعیت ماشین آلات و برنامه‌ریزی برای تعمیر لازم است. مدرس بعدی این سمینار محمدرضا رستمی‌طهرانی بود که درباره شناخت و نحوه کاربرد ابزارهای دقیق سخن گفت. وی به واژه شناسی اندازه‌گیری پرداخت و گفت: استانداردهای بین‌المللی برای اندازه‌گیری وجود دارد. استاندارد بین‌المللی در توافق بین‌المللی به عنوان مبنا برای کمیته به رسمیت شناخته می‌شود تا برای مشخص شدن مقادیر سایر استانداردهای کمیته مورد نظر در سطح جهانی به کار گرفته شود. وی پس از پرداختن به معنای برخی واژه‌ها مانند کالیبراسیون (Calibration)، انحراف (Deviation)، دستگاه اندازه‌گیری سه بعدی، سیستم اندازه‌گیری متریک و سیستم اندازه‌گیری اینچی، درباره شرایط آزمایشگاه اندازه‌گیری توضیحاتی ارائه داد و به معرفی انواع کولیس و اجزاء آن، انواع میکرومترها و انواع آن پرداخت و نحوه استفاده از این دستگاه‌ها را برای حضاران تشریح کرد. لازم به ذکر است مخاطبان محترم ماهنامه پیام آبادگران در صورت تمایل می‌توانند برای خواندن مشروح این گزارش به فصلنامه ماشین آلات مراجعه کنند.

در کوتاه مدت خیر. اما در بلند مدت با تجدید نظر در فضای حاکم بر محیط کسب و کار و اجرای قوانین جدید بهبود مستمر کسب و کار، همدلی و مشارکت تمام نقش‌آفرینان عرصه اقتصاد، و برنامه‌ریزی و مدیریت منطبق بر منافع ملی می‌توان به ایجاد زمینه‌های مناسب جهت تغییر شرایط امید بست.

شما به عنوان عضو سندیکای شرکت‌های ساختمانی چه نگاهی به فعالیت این نهاد دارید؟ توقعاتتان چیست، آیا ظرفیت‌هایی وجود دارد که بتوان آن‌ها را برای موفقیت بیشتر سندیکا فعال ساخت؟

سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران نهادی دیرپا است و با نزدیک به هفتاد سال قدمت همواره با هدایت هیأت‌مدیره و همفکری اعضاء و تعامل با کارگزاران دولتی، نخست در جهت منافع ملی و بعد در راستای منافع صنفی حرکت کرده است.

خوشبختانه در همه دوره‌ها هیأت‌مدیره از اعضای خوش فکر، خوش نیت و دلسوز برای مردم و میهن تشکیل شده و سعی کرده و می‌کند که نور امید را در دل صنف که زحمت‌کشان واقعی آبادانی این مرز و بوم هستند؛ بتاباند و در هر صورت و هر زمان چراغ کسب و کار صنف را روشن نگهدارد.

از طرفی چون همه هم‌وندان عزیز در کارهای خود مستقیماً با نهاد‌های دولتی سروکار دارند، خواه ناخواه دچار مشکلات و مضیقه‌هایی می‌شوند که می‌توانند از تجربه سایر اعضا از طریق سندیکا بیشتر مسائل خود را حل و فصل نمایند.

همانطور که می‌دانید اکثر تلاش‌های سندیکا برای دفاع از صنف و منافع آن بسیار طاقت‌فرسا و دیربازده است؛ لذا باید تلاش‌ها تداوم داشته باشد تا به نتیجه مطلوب برسد. بدین جهت از اعضای محترم صنف تقاضا دارم نظر لطف بیشتری به سندیکا و خانه خود داشته باشند و دست کم هفته‌ای یک یا دو ساعت از وقت گرانبهای خود را به طور جدی و پی‌گیر به اظهار نظر و ارائه رهنمود به هیأت‌مدیره، جهت حل مشکلات پیش روی صنف صرف نمایند و با سندیکا از طریق دبیرخانه، یا روابط عمومی تماس مستمر داشته باشند. در پایان از اینکه به من فرصت دادید تا درباره مسائل صنف به بیان دیدگاه‌های خود بپردازم صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم و امیدوارم که نظرات سازنده سایر اعضای محترم صنف نیز در مجله آبادگران منعکس گردد.

تورم تک رقمی در اقتصاد رکودی جای تعجب ندارد

محمود جامساز در گفتگو با آفتاب اقتصادی مطرح کرد:

مفهوم رکود، تورم نقدینگی و سرعت گردش پول را باید از دید عموم مردم دید. محمود جامساز، یکی از تحلیلگران کلان اقتصادی، به صورت علمی و همچنین تجربی در این مورد توضیح می‌دهد.

دولت یازدهم و کارشناسان اقتصادی یکی از بزرگترین دستاوردهای دولت را مهار تورم افسار گسیخته‌ای می‌دانند که در دولت احمدی نژاد صعود روزافزونی داشت. تورم در پایان دولت روحانی به پایین‌ترین میزان خود در سال‌های اخیر رسیده است. شما این موضوع را چطور ارزیابی می‌کنید؟

به گزارش از آمار تورم آذر ماه در مناطق شهری با کاهش چند دهم درصد نسبت به ماه گذشته، از ۷/۵ به ۸/۲ درصد رسیده است.

گرچه دستیابی به نرخ تورم تک رقمی را دولت یازدهم یکی از دستاوردهای بزرگ اقتصادی خویش قلمداد می‌کند؛ زیرا اقتصاد را با نرخ تورم بیش از ۴۴ درصد از دولت دهم تحویل گرفته است، اما این نرخ، بازتاب‌های مثبت و منفی متفاوتی میان اقتصاددانان و کارشناسان مالی درون و بیرون از حاکمیت و اقلشار مختلف جامعه داشته است. لازم به ذکر است در حالی

شاید سرعت گردش پول و رابطه تنگاتنگ آن با نقدینگی بیشتر شاخص تورم را بازی داده است. رکود یکی دیگر از عواملی است که شدیداً با تورم در ارتباط است، به طوری که برخی کارشناسان معتقدند دولت تورم را به بهای ایجاد رکود مهار کرده است. در نهایت پس از بررسی همه این موضوعات،

این دولت‌ها همواره برای پر کردن شکاف بین عرضه و تقاضا از عامل واردات با هدف افزودن عرضه به عنوان ضربه‌گیر تورم استفاده کرده‌اند که نتیجه آن بانددی تاخیر، تضعیف هر چه بیشتر تولید، تعطیلی و ورشکستگی تعدادی از مؤسسات تولیدی بخش خصوصی و افزایش بیکاری را در بر داشته است.

تورم، رکود و معیشت مردم پر کردن شکاف عرضه و تقاضا با واردات ریشه تورم پولی است. رکود خود از عوامل کاهنده تورم فساد گسترده جیب مردم را خالی کرده است. دولت‌ها همواره برای پر کردن شکاف بین عرضه و تقاضا از عامل واردات با هدف افزودن عرضه به عنوان ضربه‌گیر تورم استفاده کرده‌اند که نتیجه آن بانددی تاخیر، تضعیف هر چه بیشتر تولید، تعطیلی و ورشکستگی تعدادی از مؤسسات تولیدی بخش خصوصی و افزایش بیکاری را در بر داشته است. هر جا تورم مزمن وجود دارد، ریشه آن پولی است؛ بدین مفهوم که ارزش رشد نقدینگی چه در میان مدت و چه در بلندمدت به افزایش تورم می‌انجامد.

نرخ تورم به عنوان یکی از مهمترین شاخص‌های اقتصادی در ۱۰ سال اخیر فرافز و نشیب‌های بسیار زیادی داشته است. شاخصی که دولت یازدهم آن را با بیش از ۴۴ درصد از دولت قبل تحویل گرفت و موفق به مهار آن شد. در سال‌هایی که ما با شاخص‌های افسارگسیخته تورم رو به رو بودیم، همواره با ضعف در کنترل نقدینگی و سرعت گردش پول مواجه بوده‌ایم. البته درآمدهای نفتی نیز در ایجاد تورم و مشکلات عدیده نقش عمده‌ای بازی کرده‌اند، اما

پیام آبادگران
دی ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

که رشد تورم یک رقمی شده، اما با سایر شاخص‌های مرتبط، نظیر رشد نقدینگی، پایه پولی و ضریب تکاثر پولی از تناسب متعارفی برخوردار نیست.

در رابطه با شاخص تورم دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارد؛ دیدگاه‌هایی که هر کدام به نوع خود راهکار مهار تورم را ارائه می‌دهند. با توجه به این دیدگاه‌ها مهمترین عامل تورم را چه می‌دانید و مهار تورم و ثبات در این شاخص حیاتی به شکل مطلوب را چگونه می‌بینید؟

تورم از دیدگاه جان مینارد کینز، فزونی تقاضای کل بر عرضه کل تعریف شده و پول‌گرایان رشد عرضه پول مازاد بر رشد اقتصادی را مهمترین عامل تورم می‌دانند. رابطه پول و قیمت در نظریه مقداری ایروینگ فیشر از منظر بسیاری از اقتصاددانان پذیرفته شده است. از جمله مارشال در معادله مشهور کمبریج نشان می‌دهد حجم واقعی پول برابر است با حاصل ضرب عکس سرعت گردش پول و تولید ناخالص داخلی. بر این اساس هر تغییری در حجم پول به تغییر متناسب در سطح عمومی قیمت‌ها منجر می‌شود. بنابراین لازم است برای تامین ثبات قیمت‌ها، کنترل تورم و حجم پول در گردش را تحت کنترل درآوریم. البته این مقوله در آرای پول‌گرایان مکتب شیکاگو به رهبری میلتون فریدمن نیز به شیوه دیگری بیان شده است. او معتقد است هر جا تورم مزمن وجود دارد، ریشه آن پولی است؛ بدین مفهوم که ارزش رشد نقدینگی چه در میان مدت و چه در بلندمدت به افزایش تورم می‌انجامد. متأسفانه اکثر سیاستگذاران اقتصادی ما بیشتر به آثار کوتاه‌مدت رشد نقدینگی می‌اندیشند که ممکن است ایجاد شوک‌های مثبت و محدودی در بخش خاصی از تولید را محقق سازد. غافل از آنکه در بلندمدت آثار معکوس خود را در اقتصاد ظاهر خواهد ساخت. همانطور که به روشنی در نظریه کینز بیان شد، تورم منبعث از عقب افتادن عرضه کل از تقاضای کل است که سطح عمومی قیمت‌ها را بالا می‌برد، اما از آنجایی که نرخ‌های جهنده و افسارگسیخته تورم

که باعث تنزل ارزش پول و کاهش قدرت خرید جامعه و گسترش شکاف بین فقر و غنا می‌شود در صورت استمرار بی‌تردید نارضایتی‌های شدید اقتصادی و اجتماعی و سیاسی جامعه را در پی خواهد داشت، لذا در ساختارهای اقتصاد دولتی، دولت‌ها به شدت در تلاش‌اند تا نرخ تورم را همواره پایین نگاه دارند؛ به‌ویژه در کشور ما که دولت‌ها متکی به درآمدهای آسان‌یاب نفتی بوده‌اند.

همانطور که می‌دانید اقتصاد ایران به شدت وابسته به درآمدهای نفتی بوده و هست. ما سال‌هاست از درآمدهای نفتی به منظور بهبود شرایط اقتصادی و فضای کسب و کار استفاده می‌کنیم، اما همواره شاهد فساد، رانت خواری، بیکاری، ورشکستگی موسسات تولید داخلی، کسری بودجه‌ای تقریباً تمام دولت‌ها و مشکلات دیگر بوده‌ایم. دولت‌های نفتی چگونه باعث افزایش تورم می‌شوند؟

این دولت‌ها همواره برای پر کردن شکاف بین عرضه و تقاضا از عامل واردات با هدف افزودن عرضه به عنوان ضربه‌گیر تورم استفاده کرده‌اند که نتیجه آن بانذکی تاخیر، تضعیف هر چه بیشتر تولید، تعطیلی و ورشکستگی تعدادی از مؤسسات تولیدی بخش خصوصی و افزایش بیکاری را در بر داشته است. البته این راه حل تنها در وجود استمرار درآمدهای آسان‌رس نفتی امکان ورود به قلمرو عمل را دارد. هرچند

که در میان مدت آثار خود را در مورد تخریب تولید و صنعت کشور ظاهر می‌کند، اما در نبود درآمدهای نفتی روش‌های موقتی اعطای اعتبارات محدود بانکی نیز به منظور تحریک تقاضا مورد استفاده قرار می‌گیرد که آثار مثبت آن زود هنگام بوده و به عکس خود بدل می‌شود، اما از آنجایی که تورم حاصل رشد نقدینگی است و رشد نقدینگی ناشی از افزایش پایه پولی و ضریب تکاثر پولی است، در نتیجه به منظور جلوگیری از تورم افسارگسیخته لازم است با استفاده از الزامات علم اقتصاد از بروز رشد نقدینگی که منجر به ورود پول پر قدرت در چرخه پولی کشور می‌شود و اسباب فزونی تقاضا را در حالی که عرضه ثابت مانده است، فراهم می‌کند، جلوگیری به عمل آید؛ زیرا در غیر این صورت تورم افسارگسیخته در سطح عمومی قیمت‌ها حاکم و اسباب تنازل قدرت خرید جامعه و گسترش فقر را فراهم می‌کند. بدین منظور پایه پولی که به اختصار می‌توان آن را حاصل جمع بدهی و دارایی‌های داخلی و خارجی بانک مرکزی تعریف کرد، و ضریب فزاینده یا تکاثر پولی که قدرت خلق پول توسط بانک‌هاست لازم است مورد پایش قرار گیرد؛ زیرا در نهایت مقدار تغییر در عرضه پول برابر است با حاصل ضرب ضریب تکاثر خلق پول در پایه پولی. بنابراین از هر اقدامی نظیر تامین کسری بودجه دولتی از منابع بانک مرکزی یا فروش ارز به بانک مرکزی توسط دولت یا افزایش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی به منظور تجهیز منابع برای اعطای تسهیلات،

یا چاپ اسکناس که همه منجر به افزایش پایه پولی می‌شود، خودداری کرد و لازم است قدرت خلق پول نیز توسط بانک‌ها که از طریق افزایش نسبت شبه پول به حجم پول ایجاد می‌شود، مورد نظارت دقیق بانک مرکزی قرار گیرد.

در ۱۰ سال گذشته شاهد اقدامات بانکی برای افزایش نقدینگی در کشور بوده‌ایم. بانک‌ها و پول تزریقی به اقتصاد توسط آنان از عواملی است که در نرخ تورم تاثیرگذار است. شما تسهیلات دهی بانک‌ها در سال‌های اخیر را مثبت تلقی می‌کنید یا منفی؟

افزایش نرخ بهره مدت‌دار بانکی و تشویق سپرده‌گذاران به تغییر سپرده‌های دیداری به غیردیداری، امکان تجهیز تامین مالی و تسهیلاتی بانک‌ها را فراهم می‌کند و سبب افزایش نقدینگی از طریق اعطای وام و اعتبار می‌شود و در نتیجه حجم پول از طریق افزایش ضریب تکاثر پولی رشد می‌کند. در چند سال اخیر تقریباً همین اتفاق رشد نقدینگی را افزایش داده و وام‌ها و اعتبارات بی‌بازگشتی که بانک‌های بنگاه‌دار به مشتریان خاص اعطا کرده‌اند، رشد نقدینگی را از طریق ضریب تکاثر پولی افزون کرده است. البته لازم به ذکر است که استمرار این امر امکان‌پذیر نیست؛ زیرا تغییر در میزان بهره‌های بانکی موجبات تغییر در سطح سپرده‌های غیردیداری و کاهش آنها را فراهم می‌سازد، اما این وضعیت در مورد پایه پولی صدق نمی‌کند و بنابراین نمی‌توان انکار کرد که همواره در بلندمدت رشد نقدینگی ناشی از افزایش در پایه پولی است، اما در مقطعی که رشد نقدینگی متأثر از افزایش ضریب فزاینده است، تورم رشد کمتری را تجربه می‌کند. با این وصف اقتصادها با رشد نقدینگی گره خورده‌اند. زیرا قیمت کالاها با میزان نقدینگی و سرعت پول در گردش مرتبط است. به عبارت دیگر حجم نقدینگی باید همواره متناسب با میزان تولید کالاها و خدمات باشد.

سرعت گردش پول و میزان نقدینگی رابطه‌ای بسیار نزدیک با یکدیگر دارند. ما همواره شاهد آن بوده‌ایم که از رابطه این دو مفهوم برای نشان دادن تورم

کمک گرفته می‌شود. میزان نقدینگی و سرعت گردش پول چقدر در آمارهایی که ارائه می‌شود تاثیرگذار بوده است؟

سرعت گردش پول به تعداد دفعاتی که یک واحد پول در یک زمان معین و مشخص مورد مبادله و گردش قرار می‌گیرد گفته می‌شود. بنابراین سرعت گردش پول فی الواقع همان نقشی را دارد که افزایش و یا کاهش پول در جریان ایفا می‌کند. کاربرد سرعت گردش پول در تئوری مقداری فیشر به خوبی آشکار است. فیشر مجموع رشد اقتصادی و تورم را مساوی با حاصل جمع نقدینگی و سرعت پول در گردش می‌داند. اگر سرعت پول در گردش با ثبات باشد، یعنی تغییرات آن به صفر میل کند، رابطه رشد اقتصادی، تورم و نقدینگی به صورت معادله ذیل خواهد بود:

تورم = رشد اقتصادی - نقدینگی
حال اگر مقادیر اعلامی رشد نقدینگی ۳۰ درصد و رشد اقتصادی ۷ درصد بر فرض صحت را در فرمول بالا جایگزین کنیم نرخ تورم به ۲۳ درصد می‌سد. در حالی که نرخ تورم اعلامی ۹ درصد است! آیا می‌توان این گسست ۱۴ درصد را تنها به رشد نقدینگی ناشی از افزایش ضریب فزاینده پولی، آنچنان که برخی از مسئولان اقتصادی توصیف کرده‌اند، نسبت داد؟ مسلماً خیر. این معادله نشان می‌دهد که سرعت گردش پول به شدت منفی بوده است؛ یعنی ۱۴ درصد از سرعت گردش پولی کاسته شده که این امر نشانگر کاهش در مبادلات و معاملات بوده

هر چند انتظارات آحاد جامعه در اثرگذاری زود هنگام کاهش شیب تورم بر قدرت خرید جامعه از اعتبار علمی برخوردار نیست، اما بر همگان آشکار است که بافت فکری و نگرش عامه مردم به نحوی است آنچه را که از راه ادراک و فهم تجربه می‌کنند بیان می‌دارند. از آنجا که موج گرانی‌ها، اقلام سبب معیشتی آنان را به شدت محدود کرده و تامین مایحتاج روزمره آنان را با چالش رو به رو ساخته، لذا نسبت به آمارهای اعلامی بی‌تفاوتند و تنها جیب

که آن هم ناشی از رکود اقتصادی است.

همانطور که می‌دانید رکود اقتصادی یکی دیگر از عواملی است که در تورم تاثیر دارد؛ به طوری که برخی کارشناسان عنوان می‌کنند دولت یازدهم تورم را به بهای ایجاد رکود مهار کرده است. شما رابطه میان رکود و تورم را چطور ارزیابی می‌کنید؟ البته سوال دیگری هم که مطرح است مفهوم عامه مردم درباره تورم است. مردم همواره کاهش تورم را به منزله کاهش قیمت‌ها می‌دانند. دولت هم اعلام کرد که تورم، جیب مردم است. این موارد را هم توضیح دهید.

رکود اقتصادی، خود یکی از عوامل کاهنده تورم است. بنابراین جای تعجب نیست که اقتصاد رکودی ما با رشد نقدینگی ۳۰ درصد از تورم یک رقمی برخوردار بوده باشد. زیرا اگر تورم ۴۴ درصدی دوران احمدی نژاد از آثار شوک‌های وارده بر سطح عمومی قیمت‌ها ناشی از اجرای پروژه مسکن مهر، یارانه‌ها افزایش دلار ۱۰۰۰ تومانی به ۳۶۰۰ تومان حاصل شده بود، در زمان به قدرت رسیدن آقای روحانی بازار از آثار تورمی این شوک‌ها خالی شده بود و شوک قیمتی جدیدی نیز به اقتصاد وارد نشد که بر تورم اثرگذار باشد. اما نکته بسیار مهم آن است که تورم در سبب مصرفی و معیشتی آحاد جامعه که حداکثر از ۴۰ قلم کالا تجاوز نمی‌کند به چه میزان است؟ صرف نظر از روش شناختی علمی در محاسبه نرخ تورم که مرتبط با متغیرهای کلان اقتصادی پیش گفته است، از منظر افکار عمومی کاهش شیب تورم و رسیدن به تورم تک رقمی آثار ملموسی بر اقتصاد و وضعیت معیشتی مردم برجای نگذاشته است. هر چند انتظارات آحاد جامعه در اثرگذاری زود هنگام کاهش شیب تورم بر قدرت خرید جامعه از اعتبار علمی برخوردار نیست، اما بر همگان آشکار است که بافت فکری و نگرش عامه مردم به نحوی است آنچه را که از راه ادراک و فهم تجربه می‌کنند بیان می‌دارند. از آنجا که موج گرانی‌ها، اقلام سبب معیشتی آنان را به شدت محدود کرده و تامین مایحتاج روزمره آنان را با چالش رو به رو ساخته، لذا نسبت به آمارهای اعلامی بی‌تفاوتند و تنها جیب

خود را می‌بینند که از ظرفیت پرداخت اجاره مسکن و هزینه ایاب و ذهاب، مخارج آموزش و پرورش فرزندان بهداشت و درمان خوراک و پوشاک که از اولویت‌های نیازهای آحاد جامعه‌اند تهی است. در این میان تنها مرفهان متعلق به دو هرم بالای درآمدی جامعه از وضع موجود سودهای هنگفت نصیب خودساخته و طبیعتاً مایل به تغییر وضع موجود نیستند. به هر حال قبل از ورود به بحث ارتباط متغیر تورم با سایر متغیرهایی که منشا بروز و ظهور تورم‌اند باید پذیرفت تحلیل آمارهای اعلامی که غالباً از سوی منابع مختلف رسمی ارائه شده و اغلب نیز متناقض‌اند، در سطح افکار عمومی جامعه که با واقعیات اقتصادی در چالش‌اند تاثیرگذار نیست و تنها آنان را نسبت به نتایج حاصله بی‌اعتنا تر نسبت به بنیان نشر این ارقام بی‌اعتمادتر می‌سازد.

اگر به موضوع مهم آمارهای ارائه شده درباره تورم و شاخص‌هایی از این دست برگردیم مقداری از توضیحات کامل می‌شود. مردم چطور با این آمارها برخورد می‌کنند و فهم عمومی چه واکنشی به آمارهای تورمی نشان می‌دهد؟ آیا مردم به آمارها دل خوش‌اند؟ مردم خوب می‌دانند مهم‌ترین دلایلی که جیب آنان را خالی و قدرت خریدشان را در کوره مصرف ذوب کرده، فساد گسترده‌ای است که هزاران هزار میلیارد تومان مبالغ ملی را به اتلاف کشانده و وضعیت مالی جامعه را از درون تهی ساخته است. آنان خوشحال‌تر خواهند شد که شاهد مجازات و باز پس‌گیری اموال ملی و برگرداندن آن از مفسدان، مختلسان، قاچاقچیان و دزدان صرف نظر از وابستگی‌شان به هر مقام و منزلت و قدرتی به خزانه ملی باشند تا گوش به آماری بسپارند که تاثیر آن را در زندگی‌شان احساس نمی‌کنند. با این حال آمارهایی مورد پذیرش جامعه قرار می‌گیرد که از مشخصه‌های معنی‌دار و توجیه‌پذیری برخوردار باشد. آمارهای اعلامی لازم است وقایع اقتصادی، سیاسی و... جامعه را به درستی منعکس و توجیه کنند و مبنای صحیحی را برای تصمیم‌سازی‌های آینده کشور پدید آورند. البته قصد من به زیر سوال بردن محاسبات بانک مرکزی در مورد

نرخ تورم نیست؛ چرا که قطعاً محاسبات با بهره‌گیری از روش‌های استاندارد بین‌المللی محاسبه تورم صورت گرفته است، اما آنچه که حائز اهمیت است، داده‌های ورودی به سیستم محاسباتی که منتج به خروج ستانده‌ای می‌شود که شایسته تجدیدنظر کلی است؟ زیرا وزن کالاها و نوع مصارف در سبد مصرفی روزمره جوامع مختلف متفاوت است. بر این اساس توصیه‌های بانک جهانی یا صندوق بین‌المللی پول درباره تعداد و اوزان اقلام در سبد مصرفی باید در کشورهای مختلف با توجه به نوع و فراوانی مصرف مورد مطالعه و ارزیابی دقیق قرار گیرد. بنابراین هرچه داده‌ها به سیستم محاسباتی با سبد واقعی مصرف اکثریت جامعه بیشتر در انطباق باشد، خروجی آن نیز بیشتر مقرون به صحت خواهد بود. بر این اساس لازم است علاوه بر محاسبه نرخ تورم ضمنی که کلیه کالاها و خدمات مصرفی را در کشور شامل می‌شود و برای مقاصد برنامه‌ریزی‌های مدیریت اقتصاد کلان کشور مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد، باید شاخص بهای آن دسته از کالاها و خدمات که در سبد مصرفی و معیشتی همگانی مشترک است نیز به طور جداگانه محاسبه شود. بدین منظور، لازم است سبد مصرفی متعارف اکثریت آحاد جامعه به درستی تعریف شود و اقلامی که فراوانی آنها در سبد مصرفی همگان وجود دارد در آن سبد جای گیرد. بدین ترتیب بسیاری از اقلام موجود در سبد مصرفی مورد محاسبه

کنونی که اخیراً بیش از ۴۰۰ قلم است، تعدیل خواهد شد. بدین مفهوم کالاهایی با بالاترین فراوانی در گروه‌های الف خوراک، پوشاک، درمان، ایاب و ذهاب، اجاره و امثال آن باقی خواهند ماند و به تبع، آن دسته از کالاهایی که بود و نبودشان در گروه مصرفی اکثریت جامعه حساسیتی را بر نمی‌انگیزد، از گروه‌های مختلف کالایی از سبد خانواده حذف می‌شوند. بدین ترتیب محاسبه شاخص بهای مصرف‌کننده (CPI) به سبد مصرفی متعارف جامعه در شکل یاد شده محدود می‌شود و تصویری روشن و قابل فهم از قدرت خرید واقعی روزمره آحاد جامعه به نمایش می‌گذارد.

البته اهمیت وافر محاسبه CPI در مورد کلیه اقلام و خدمات مصرفی که تورم ضمنی را نشان می‌دهد در این است که همانطور که در بالا ذکر شد مبانی توجیه‌پذیری را برای تصمیم‌سازان کلان اقتصادی فراهم می‌کند تا استراتژی توسعه را بر آن مبنای طراحی و اجرا کنند، نه آنکه جامعه را با اعلام گزارشات نرخ تورم نقطه به نقطه که در تحلیل‌های کلان اقتصادی جایگاه چندان موثری ندارد و یا نرخ تورم ۱۲ ماهه را مشتمل بر سبد مصرفی بسیار فراخ با اوزانی که مسلماً از واقعیت اقلام سبد معیشتی‌شان انحراف دارد گمراه سازد. آمارهایی که باید در معرض افکار عمومی قرار گیرند لازم است بیانگر واقعیت‌های اقتصادی، اجتماعی و... کشور باشند تا در فهم عمومی جامعه جای گیرند.

دی ماه سال ۱۳۹۵ ماه بدی بود، با فرو ریختن ساختمان پلاسکو و شهادت تعدادی از آتش نشانان، مردم ایران سیاه پوش شدند، پلاسکو که اولین ساختمان مدرن ایران بود تبدیل به داغی شد که بر دل تک تک ایرانیان نشست و نه تنها تعدادی از آتش نشانان جان فشان را از ما گرفت، و به مرگ و مصدومیت عده ای دیگر انجامید، به بیکار شدن حدود ۳ هزار نفر در آستانه سال نو منجر شد. کمیسیون انتشارات سندیکا ضمن ابراز همدردی با آسیب دیدگان این حادثه و اعلام تسلیت و همدردی با خانواده‌گان داغ دیده و ملت غیور ایران نگاهی به ابعاد مختلف ماجرا دارد.

تاریخچه ساختمان پلاسکو

ساختمان پلاسکو، ساختمانی در ضلع شرقی چهارراه استانبول، تهران بود. از این ساختمان ۱۷ طبقه به‌عنوان اولین ساختمان مرتفع و مدرن ایران یاد می‌شد تا اینکه این ساختمان که در سال ۱۳۳۹ ساخته شده بود پس از ۵۶ سال، در ۳۰ دی ۱۳۹۵ بر اثر آتش‌سوزی فرو ریخت. ساختمان پلاسکو توسط حبیب‌الله القانین (۱۲۸۸-۱۳۵۸)، مالک شرکت پلاسکو، بزرگترین کارخانجات صنایع پلاستیک‌سازی ایران، ساخته شد. القانین پس از انقلاب، در روز ۲۷ بهمن ۱۳۵۷ در تهران بازداشت شد و در بهار ۱۳۵۸ در زندان قصر، اعدام شد.

آتش‌سوزی

طبقات ۸ و ۹ ساختمان پلاسکو بیشتر شامل واحدهای تولیدی لباس بودند که در شیفت شب هم به کار می‌پرداختند. گفته می‌شود آتش‌سوزی از ساعت ۷:۰۹ روز ۳۰ دی ۱۳۹۵ با اتصال برق از همین طبقات آغاز شد. پس از نشانیدن نسبی آتش در ساعات اولیه، تعدادی از مغازه‌داران این پاساژ برای خارج کردن کالاهای خود به داخل ساختمان رفتند. همچنین تعداد قابل توجهی آتش‌نشان در آن هنگام در ساختمان حضور داشتند. در این هنگام ساختمان آغاز به ریزش کرد و پس از چند ساعت کل ساختمان فرو ریخت. در

پلاسکو از نشانه مدرنیته تا فاجعه بزرگ

کمیسیون انتشارات

پیام‌آبادگران
دی ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

نهایت طبق آمار اعلام شده، این فاجعه با مصدومیت جدی حدود ۴۰ تن از هموطنان و شهادت شدن ۲۰ تن به پایان رسید.

خسارات وارده چند هزار میلیاردی

فارغ از ابعاد انسانی این اتفاق و خسارات جانی و روانی آن، فروریختن پلاسکو خسارات مالی زیادی را در برداشت. مهدی روان شادنی عضو هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران در گفتگو با ایرنا خسارت ملکی ناشی از آتش سوزی و تخریب ساختمان پلاسکو را دستکم ۶ هزار میلیارد ریال برآورد کرد. وی با برشمردن زیانهای اقتصادی ناشی از این حادثه، اظهار داشت: در این ساختمان ۶۰۰ واحد تجاری و اداری با زیربنای ۳۰ هزار مترمربع مستقر بود که اگر قیمت هر مترمربع را حداقل ۲۰۰ میلیون ریال (۲۰ میلیون تومان) در نظر بگیریم (در حالی که واحدهای تجاری آن بین ۵۰۰ تا ۶۰۰ میلیون ریال ارزش داشته) حداقل ارزش دارایی ملکی که در این حادثه از دست رفت، ۶ هزار میلیارد ریال است. اگر به این ارقام خسارات ناشی از تلفات جانی و کالاهای واحدهای تجاری را بیفزاییم، میزان خسارت از این ارقام فراتر می‌رود.

محمد رضا نعمت‌زاده وزیر صنعت، معدن و تجارت نیز در این باره عنوان کرد: حدود ۵۷۰ واحد تولید پوشاک در ساختمان بوده‌اند که عمدتاً تولیدی نبوده و دفتر فروش و بنکداری بوده‌اند. حدود ۲۲۰۰ نفر اینجا کارگر بودند که با حساب مالکان در مجموع حدود ۳۰۰۰ نفر می‌شوند.

دلیل ریزش ساختمان

به گزارش مهر سعید غفرانی رئیس سابق سازمان نظام مهندسی تهران درباره ریزش ساختمان گفت: علت اصلی حادثه آتش سوزی و ریزش ساختمان پلاسکو، باید از سوی مراجع رسمی و کارشناسان دادگستری مشخص شود؛ اما با توجه اینکه سازه این ساختمان فلزی بوده، می‌توان پیش بینی کرد که تنش‌های حرارتی حاصل از وقوع آتش سوزی، موجب ریزش شده است البته با توجه به اینکه ساخت این ساختمان به نیم قرن پیش باز می‌گردد،

به نظر می‌رسد مسائل لازم برای ایمنی ساختمان در مقابل آتش سوزی در نظر گرفته نشده است. اگرچه علت دقیق بروز حادثه باید توسط محاکم قضایی مشخص شود؛ اما عمر بالای ساختمان، عدم رعایت نکات فنی و ایمنی در بروز حادثه بی تأثیر نبوده است.

عباس اکبریپور عضو هیأت مدیره انجمن مهندسان راه و ساختمان در گفتگو با خبرگزاری مهر بی توجهی به ایمنی را یکی از دلایل مهم حادثه پلاسکو دانست و گفت: بیش از ۸۰ درصد ساختمان‌های تهران در وضعیت مشابه این ساختمان قرار دارند. فرآیند ریزش این ساختمان، از نوع تخریب پیش رونده بود یعنی وجود یک مخزن ۲ هزار لیتری گازوئیل در طبقه ۱۱ و انفجار آن عامل اصلی حادثه بود (البته بعضی معتقدند که گازوئیل منفجر نمی‌شود) زیرا با این اتفاق وزن طبقات ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ به طبقه ۱۱ ریخته و بار ثقیلی فراوان، موجب ریزش تمام طبقات شد.

حسن محتشم رییس انجمن انبوه سازان تهران در گفتگو با مهر استفاده و نگهداری نامناسب ساختمان پلاسکو را مهمترین علت ریزش این ساختمان دانست. ساختمان‌های تجاری، اداری و مسکونی پس از ساخت باید به صورت مناسب استفاده و نگهداری شوند تا عمر مفید آنها افزایش یابد اما این دو فاکتور در مورد ساختمان پلاسکو اجرا نشد.

مهدی روانشادنی عضو هیأت مدیره نظام مهندسی و استاد دانشگاه با برشمردن ابعاد فنی این حادثه توضیح داد: ساختمان پلاسکو، ساختمانی فلزی بود؛ رفتار فولاد در دماهای بالای ۵۰۰ درجه سانتیگراد متفاوت می‌شود به گونه‌ای که اگر از این میزان دما عبور کند، مقاومت آن به شدت کاهش می‌یابد. وقتی حرارت به ۷۰۰ درجه سانتیگراد برسد، مقاومت فولاد نصف می‌شود و لذا در این شرایط قابل پیش بینی است که ساختمانی این چنینی با خطر ریزش مواجه شود.

وی گفت: از دیدگاه فنی، ساختمان چند مشخصه دارد که در گام نخست باید گفت، این ساختمان با ضوابط امروز ساختمان‌سازی احداث نشده است زیرا

ساخت اولیه آن در سال ۳۹ خورشیدی بوده در حالی که آخرین نسخه مقررات ملی ساختمان در مقابله با حریق مربوط به سال ۸۸ است.

این استاد دانشگاه افزود: مبحث ۲۲ مقررات ملی ساختمان، انواع ساختمان از نظر کاربردی، تجهیزات و تاسیسات طبقه‌بندی می‌شوند و بر مبنای آن نظارت دوره‌ای بر آن تعریف می‌شود که ساختمان پلاسکو یکی از ساختمان‌هایی است که این موارد و نظارت‌های دوره‌ای بر آن اجرا نشده است. در حوزه فنی وقتی حادثه‌ای اتفاق می‌افتد، باید آمادگی قبل از حادثه داشته باشیم و در این کار باید ضمن آموزش ساکنان، استقرار تجهیزات امداد رسانی، پلان فرار و تخلیه ساختمان از ساکنین را مدنظر قرار دهیم.

وی ادامه داد: در این زمینه باید گفت که اقدام‌های انجام شده در ساختمان پلاسکو نزدیک صفر بوده است. عضو هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران با یادآوری اینکه این حادثه حدود ساعت ۸ صبح و در طبقات میانی ساختمان اتفاق افتاد، گفت: اگر خدای نکرده این اتفاق ساعت ۱۰ صبح رخ می‌داد، فاجعه ملی به وقوع می‌پیوست زیرا حادثه در ساعتی رخ داده که این ساختمان تجاری به روی مردم عادی بسته بوده و کسبه هنوز فعالیت خود را آغاز نکرده بودند. روزانه بیش از ۱۰ هزار نفر در این ساختمان رفت و آمد می‌کردند.

امداد رسانی و حضور مردم

اشارات و انتقادات مکرر مسئولان به مردم حاضر در صحنه فاجعه، به گونه‌ای بوده که القا می‌کند علت اصلی عدم امداد رسانی، مردم بوده‌اند. هرچند این انتقاد تا اندازه‌ای درست به نظر می‌رسد، اما کوشش در جهت پوشاندن ضعفی که عمیقاً متوجه مسئولان و متولیان مربوطه شهری، امدادی، انتظامی و امنیتی است، به بهای مقصر جلوه دادن مردم چندان اخلاقی و صحیح به نظر نمی‌رسد. البته برخورد افکار عمومی با موضوع به وضوح نشان می‌دهد در درون نهاد و ضمیر مردم، گسل‌های روانی فعالی وجود دارد که باید

نگران آن‌ها بود. سلفی گرفتن گروهی از مردم به خودی خود اهمیتی ندارد. اما سؤال این است که «چه اتفاقی رخ داده که سوانح، فجایع، خشونت و خشم و ریزش دیوار دفاع اخلاق عمومی در بستر فردی گروهی مردم، به امری عادی و عرفی تبدیل شده است؟» بخشی از مردم به دلیل رفتارشان مورد انتقاد قرار گرفتند اما کسی حاضر نیست به این سؤال پاسخ دهد که «قبل از این فاجعه که می‌توانست چیز بدتری باشد، آیا عموم مردم برای چگونگی مقابله با بحران آموزش‌های لازم را دیده و می‌دانستند چه کار باید بکنند یا نکنند؟ آیا آنها با مسئولیت‌های مدنی و دفاعی خود در قبال بحران‌ها آگاه شده‌اند؟»

مقصر کیست؟

با توجه به اختراهای متعدد قبلی درباره ایمنی ساختمان که از طرف شهرداری به مالکان داده شده بود، سؤال این است که چرا مالکان توجهی به این اختراها نکردند و چرا شهرداری ساختمان پلاسکو را پلمپ نکرد؟ صدیف بدری رئیس سخنگوی کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی در این باره با اشاره به تعداد بالای افراد شاغل در ساختمان پلاسکو عدم پلمپ این ساختمان را نگرانی از بیکاری افراد خواند. و افزود: خلأ قانونی سبب شد که شهرداری نتواند خودش مستقیماً وارد میدان شود. شهرداری نمی‌توانست نسبت به پلمپ و تعطیلی این ساختمان اقدام کند لذا قانون مربوط به آن هم باید بازنگری شود.

هوایی رئیس انجمن مهندسی سازه ایران در این باره معتقد است: مبحثی تحت عنوان «نگهداری و مقررات از ساختمان» به مقررات ملی ساختمان افزوده شد. اما این قانون در سال ۱۳۹۲ تصویب شد، اما متأسفانه وزارت راه و شهرسازی اجرای آن را جدی نگرفت و شهرداری‌ها هم به‌عنوان مجری، این مقررات را اجرائی نکردند. در واقع وزارت راه و شهرسازی اجرای این قانون را از دستگاه‌های اجرائی که همان شهرداری باشد، مطالبه نکرده است و در مقابل شهرداری هم با وجود اینکه این قانون، کتبا به وزارت کشور ابلاغ شده و

وزارت کشور به شهرداری‌ها ابلاغ کرده بود، با همکاری سازمان‌های نظام مهندسی این قانون و مقرر را اجرائی نکرده‌اند و به همین دلیل ساختمان‌ها بدون تکلیف مانده‌اند. در ماجرای پلاسکو، شهرداری باید خواستار اجرائی شدن مقررات ملی ساختمان در حوزه ایمنی می‌شد، اما به خاطر اکتفا کرد، درحالی که باید طبق مقررات ملی ساختمان، اجرا نکردن آن را به مراجع ذی‌صلاح قانون ارجاع می‌داد تا برخورد حقوقی درباره آن انجام شود.

وی افزود: با اینکه بنیاد مستضعفان مالک اصلی است اما ساختمان را به شکل سرفق‌لی سال‌هاست واگذار کرده و این ساختمان هیئت‌مدیره داشت. طبق قانون بهره‌برداران مسئول اصلی هستند و نمی‌توان تقصیر را گردن بنیاد مستضعفان انداخت. طبق قانون آپارتمان‌ها، هیأت‌مدیره و مدیر ساختمان در قبال مسائل مشاعی و ایمنی مسئول هستند، اما در صورتی که ساختمان از نظر سازه‌ای در معرض تخریب و بحث هزینه کلی مطرح باشد، مالک مسئول خواهد بود، اما کپسول و شیر اطفای حریق و مسائلی از این دست مربوط به بهره‌برداران است.

او با اظهارنظری در زمینه اینکه برخی از اعضای شورای شهر می‌گویند وزارت کار جلوی پلمپ پلاسکو را گرفته بود، می‌گوید: مسئول ایمنی کارگاه‌ها و ایمنی کار، وزارت کار است، اما این مقررات برای کارگاه‌های تولیدی است. در مسائلی از این دست که مراکز تجاری مطرح است، منطقی‌تر آن است که پای شهرداری را وسط بکشیم.

از طرفی محمدرضا رضایی کوچی رئیس کمیسیون عمران مجلس از حضور قالیباف در مجلس برای ارائه گزارش در رابطه با حادثه پلاسکو خبر داد و گفت: در ماده ۵۵ قانون تکلیف شهرداری‌ها مشخص شده و شهرداری به لحاظ قانونی این اجازه را داشت که اقدامات لازم را برای کمک به پیشگیری از وقوع حادثه پلاسکو انجام دهد. هر چند دستگاه‌ها تلاش دارند در رابطه با حادثه پلاسکو رفع مسئولیت داشته باشند یا مسئولیت را به عهده دستگاه یا وزارتخانه دیگری بیندازند اما بنده اعتقاد دارم شهرداری و وزارت تعاون، کار و رفاه

اجتماعی به لحاظ قانونی این اجازه را داشتند که در موضوع مذکور ورود کنند و اقدامات لازم را برای کمک به پیشگیری از وقوع حادثه پلاسکو انجام دهند.

علی فرج زاده‌ها مدیرکل دفتر فنی و مهندسی سازمان تأمین اجتماعی کشور نیز در گفتگو با ایلنا با بیان اینکه مدیریت شهری از اهرم‌های فشار برای ایمن‌سازی پلاسکو استفاده نکرد عنوان کرد: عدم انفجارهای مهیب در ساختمان پلاسکو را مدیون نقش سازمان نظام مهندسی در عدم ارائه گاز شهری به این بنا به دلیل نایمن بودن آن هستیم. متأسفانه مدیریت شهری از اهرم‌های فشار برای ایمن‌سازی این ساختمان استفاده نکرد. نکته دیگر درباره عملکرد صنوف و اتحادیه‌ها است. چرا که می‌توانستند در ارزی خدمات کسبه این ساختمان آنها را ملزم به ایمن‌سازی بنا کنند. بهترین راهکار این بود که هم شهرداری‌ها و هم صنوف مرتبط ارائه خدمات به کسبه را منوط به ایجاد شرایط ایمن در ساختمان می‌کردند. مدیریت شهری می‌توانست اهرم فشار را برای بهره‌برداران از این ساختمان اعمال کند و بهره‌بردار هم برای اقدامات ایمنی در ساختمان می‌توانست مالک (بنیاد مستضعفان) را تحت فشار بگذارد. از سوی دیگر تمام کسبه پروانه و مجوز کار دارند که اتحادیه‌ها می‌توانستند تمديد تاریخ پروانه اشتغال کسبه پلاسکو را منوط به اجرای قوانین ایمنی در ساختمان کنند. شهرداری نباید به اخبارنامه‌های مکتوب اکتفا می‌کرد.

رحمت الله حافظی رئیس کمیسیون سلامت، محیط زیست و خدمات شهری شورای شهر تهران، نیز در گفتگو با رادیو اقتصاد با بیان اینکه از مجموع ۴۹۲ میلیارد تومان بودجه توسعه آتش نشانی و ارتقای تجهیزات ۲۰۰ میلیارد تومان پرداخت نشده است، گفت: این موضوعی است که به شهردار تهران تذکر خواهیم داد و در صورت عدم ارائه پاسخ مناسب، طرح سوال از شهردار کلید خواهد خورد.

چه باید کرد؟

در همین رابطه مهندس حسن قربانخانی رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان

استان تهران در خصوص اقدامات لازم برای جلوگیری از وقوع آتش سوزی در سایر ساختمان‌های تجاری تصریح کرد: برای جلوگیری از تکرار وقوع چنین حوادثی دو اقدام را می‌توان در خصوص ساختمان‌های تجاری دیگر انجام داد. اول اینکه در بخش تمهیدات آتش‌نشانی سعی کنیم تا ساختمان‌های خود را به تجهیزات جدیدی مجهز کنیم که این تجهیزات خود به صورت اتوماتیک و فعال عمل کنند و باعث شود تا اگر جایی دچار آتش‌سوزی شد، فوراً اطفای حریق اتفاق بیفتد. در بخش سازه‌ای هم به هر حال ساختمان‌های قدیمی‌نیاز به تقویت دارند و این اقدام دومی است که باید در این بخش انجام گیرد. اما مهمتر از ساختمان‌های قدیمی، ساختمان‌های جدید است که این ساختمان‌ها باید با دقت خیلی بیشتری و با حضور متخصصان صاحب صلاحیت ساخته شود تا در آینده نزدیک دچار چنین مشکلاتی نشویم.

این مقام مسئول همچنین با اشاره به شیوه ساخت بناهای فلزی در دیگر کشورهای دنیا تاکید کرد: اقدامی که در زمینه احداث ساختمان‌های فلزی در همه جای دنیا صورت می‌گیرد این است که پوششی را روی عناصر سازه‌ای تعبیه می‌کنند و این باعث می‌شود تا مقاومت ساختمان در برابر حرارت و آتش‌سوزی بالا برود. علاوه بر این به مسئله اطفای حریق و جلوگیری از آتش‌سوزی در ساختمان‌ها توجه ویژه‌ای می‌شود و ایجاد پله‌های فرار، نصب آلام‌های اخطار و ابزار و تجهیزات لازم برای اطفای حریق همه جزو تمهیداتی است که در این ساختمان‌ها در نظر گرفته می‌شود. وی همچنین اضافه کرد: حتی در ساخت پروژه‌های بزرگ تجاری و مال‌ها، در بسیاری از نقاط دنیا یک سیستم آتش‌نشانی مختص همان ساختمان ایجاد می‌کنند تا به محض وقوع آتش‌سوزی در آن، این تجهیزات آتش‌نشانی فرصت را از دست نداده و شروع به اطفای حریق بکند، تا عوامل آتش‌نشانی آن شهر یا منطقه بتوانند در آن محل حضور پیدا کنند.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران در پایان سخنان خود درباره برنامه‌های سازمان نظام مهندسی در این

حوزه گفت: اخیراً سازمان نظام مهندسی تفاهم‌نامه‌ای را با سازمان آتش‌نشانی امضا کرده است که براساس آن مهندسان عضو نظام مهندسی ساختمان به عنوان بازوهای اجرایی بخش آتش‌نشانی چه در بخش طراحی و چه در بخش ساخت حضور پیدا کنند تا موضوعات مربوط به آتش‌نشانی با دقت بیشتری اجرایی شود.

روانشادنی عضو هیأت‌مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران با انتقاد از بی‌توجهی به ایمنی ساختمان‌ها به ویژه برای زمان بروز بحران اظهار داشت: مقررات ملی ساختمان و وظایف بهره‌بردار و نگهداری‌کننده ساختمان‌ها را در زمان بروز حریق مشخص کرده است که باید برای حسن اجرای آن‌ها بازرسی‌های دوره‌ای انجام شود. ساختمان‌ها باید به گونه‌ای باشند که مانعی در مسیر خروج افراد از ساختمان‌ها نباشد زیرا در زمان بروز بحران ساکنان باید از ساختمان خارج و در عین حال نیروهای امدادی نظیر آتش‌نشانان به ساختمان وارد شوند.

به گزارش مهر منصور غیبی، کارشناس اقتصاد شهری نیز در این باره یادداشتی نوشت که خلاصه آن بدین شرح است: علاوه بر آموزش مستمر مدیران، فرماندهان و عوامل امداد آتش‌نشانی مالکان و مدیران ساختمان‌های مشابه پلاسکو هم باید آموزش‌های لازم در زمینه حوادث ناشی از این نوع رخدادها را آموزش دیده و این آموزش‌ها جزئی از الزامات صدور یا تمدید پروانه کسب آنان باشد تا الزامی بر آشنایی آنان و عمل به دستورالعمل‌های ابلاغی باشد. ساختمان‌هایی با کاربری متنوع در برابر حوادث آسیب‌پذیرتر می‌شوند بنابراین نهادهای دولتی مرتبط، باید نسبت به سازماندهی و تعریف کاربری متناسب با ساختمان‌ها اقدام نموده و ضوابط قانونی را حاکم نمایند. شناسایی ساختمان‌های مشابه پلاسکو و مقام‌سازی یا نوسازی آنان با هماهنگی مالکان و حمایت‌های دولت و شهرداری‌ها نیز لازم است.

عباس اکبرپور عضو هیأت‌مدیره انجمن مهندسان راه و ساختمان معتقد است: ساختمان‌های بلند برای بررسی روزانه وضعیت ساختمان برنامه دارند و

شرکت‌های بیمه بر اساس مطالعات این افراد، ساختمان را بیمه می‌کنند و این نوع بیمه سابقه‌ای ۱۰۰ ساله دارد. به گفته این کارشناس صنعت ساختمان، در ایران بیمه‌ای با نام بیمه نگهداری ساختمان‌ها نشده است و در الزامات بیمه ساختمان‌ها هم چنین ماده‌ای وجود ندارد. علاوه بر این، در ایران به بحث نگهداری ساختمان‌ها اهمیت داده نمی‌شود اما در سایر کشورها، رشته‌ای به نام تعمیر و نگهداری ساختمان تدریس می‌شود.

بررسی‌ها از آنچه اساتید شهرسازی و معماری به عنوان راهکار ضربتی برای مهار این تهدید ارائه کرده‌اند، نشان می‌دهد در حال حاضر معادله «آتش‌سوزی سراسری ناشی از حریق در ساختمان‌های نایمن و در عین حال مستعد اشتعال»، یک راهکار فوری، موثر و سریع‌الوصول دارد و آن، «اجبار مالکان و بهره‌برداران به انجام دوره‌های سرویس و نگهداری» است. در عین حال طرح خروج انبارها و کارگاه‌های تولیدی به عنوان نسخه پایدار مقاوم‌سازی تهران در برابر حوادث نیز مطرح است. برج‌ها و ساختمان‌هایی که در مناطق فرسوده و مرکزی شهر تهران به صورت رسمی یا غیررسمی (تغییر کاربری) به محل انبار کالاهای قابل اشتعال یا تولید کارگاهی تبدیل شده‌اند، باید در اولویت این اقدام ضربتی قرار گیرند.

پیروز حناچی معاون وزیر راه و شهرسازی نیز در گفتگو با ایسنا عنوان کرد: تجربه حادثه مشابه پلاسکو در دنیا وجود دارد و حوادثی از نوع آن نیز در سایر کشورها منجر به تدوین آیین‌نامه‌ها، قوانین و ضوابطی شده که هم اکنون در سراسر کشورها به آنها عمل می‌شود. وقتی به ضوابط حریق در کشورهای اروپایی دقت می‌کنیم، می‌بینیم که در پس آنها، وقایع تلخی رخ داده‌اند و دلیل شکل‌گیری و ایجاد کدهای ساختمانی (Building Code)، وقایع و حوادثی بوده که در کشورها رخ داده که در نهایت، برای جلوگیری از تکرار مجدد آنها، قوانین و ضوابط جدی شکل گرفته‌اند و به تمامی آنها عمل می‌شود. نگاه مجموعه وزارت راه و شهرسازی به حادثه پلاسکو، عبرت‌آموزی و پیشگیری از رخداددهای مجدد است.

آموزش ایمنی قدم اول در کنترل حوادث

فرمانده تیم عملیاتی ایستگاه ۴۹ آتش نشانی تاکید کرد:

نیروهای ما برای رسیدن به محل با مشکل مواجه می‌شوند. اگر ایستگاه ۴ آتش نشانی را دیده باشید گاهی حتی راه‌های بیرون آمدن نیروها از ایستگاه هم بسته است.

اما در کنار این مسائل، برخی اوقات حضور بی مورد مردم عملیات را با مشکلات بیشتری مواجه می‌کند، چیزی که در کشورهای پیشرفته کمتر دیده می‌شود. متأسفانه علاوه بر نیت پاک مردم برای کمک کردن به صدمه دیده‌ها گاهی وقتها اقدامات غیرتخصصی به بدتر شدن شرایط می‌انجامد. حالا فکر کنید عده ای از سر کنجکاو یا استرس یا نگرانی در منطقه مورد نظر جمع شوند، در این وضعیت کمترین مشکلی که ایجاد می‌شود دشواری در عبور و مرور آتش نشانان و مدیریت بحران است. البته در این باره نمی‌توان مردم را مقصر دانست، آموزش‌های ایمنی و کنترل حوادث و رفتار مناسب در این شرایط نباید محدود به آتش نشانان باشد بلکه مردم عادی نیز باید در این باره آموزش ببینند و فرهنگ سازی لازم صورت بگیرد. کاری که در کشور ما آغاز شده اما وسعت آن متناسب با جمعیت و شرایط موجود نیست.

پلاسکو سازه ای فلزی است و رفتار آن در رویارویی با حریق متفاوت از سایر

ماجرای پلاسکو شد؟ ساختمان تجاری پلاسکو در منطقه ۵ آتش نشانی قرار گرفته و ایستگاه ما در منطقه ۲ واقع شده است. تقریباً ساعت ۸ صبح از طریق بی سیم متوجه ماجرا شدیم. حدود ۴۵ دقیقه بعد از طرف مرکز فرماندهی از ایستگاه ما درخواست کمک شد که نیروها اعزام شدند. البته ایستگاه ما دو منظوره است و علاوه بر تیم حریق و آتش سوزی، تیم امداد و نجات هم دارد که با درخواست مجدد گروه نجات، ما هم راهی منطقه ۵ شدیم. به آنجا که رسیدیم ساختمان فرو ریخته بود و با هجوم مردم به طرف ساختمان و مسدود شدن راههای ارتباطی، امداد رسانی دشوار شده بود.

بسیاری افراد، حضور مردم در محل حادثه را از عواملی دانسته‌اند که مانع امداد رسانی به موقع به آسیب دیدگان و کنترل حادثه شده، نظر شما در این باره چیست؟

روزانه در تهران بالای ۲۷۰ مورد حادثه و حریق اتفاق می‌افتد که طیف این حوادث از گیر کردن حلقه ازدواج در دست افراد تا محبوس شدن در خانه و... گسترده است. متأسفانه در موارد متعددی به علت بافت شهری و افزایش خودروها در پیک ترافیک،

پنج روز بعد از حادثه پلاسکو، برای ابراز همدردی با آتش نشانان و اعلام مراتب تأثر جامعه مهندسی به آنها راهی یکی از ایستگاههای آتش نشانی می‌شویم. فرمانده تیم عملیاتی ایستگاه با دستی مجروح در حال گفتگو با مردمی است که به بهانه‌های مختلف سر می‌زنند و ابراز همدردی می‌کنند، بعد از ابلاغ پیام همدردی و آمادگی برای همیاری از طرف جامعه مهندسی از او می‌خواهیم تا در فرصتی کوتاه به گفتگو بنشیند که علاوه بر مشغله زیاد و غمی که در چهره اش موج می‌زند می‌پذیرد.

مهدی سنایی مهر متولد ۱۳۴۷ تهران است و طی ۲۳ سال گذشته در ایستگاه‌های مختلف آتش نشانی مشغول خدمت بوده و این روزها هم که شهادت جمعی از همکاران از جمله مدیر آتش نشانی منطقه ۲ آتش نشانان این ایستگاه را داغدار کرده، چون شمع ایستاده و بی صدا اشک می‌ریزد. اشکی که ما را با خود می‌برد و چند ساعت بعد با شانه‌هایی سنگین از آندوه بیرون می‌آییم و جلوی در ایستگاه با تصویر علی امینی، آتش نشان شهید روبرو می‌شویم. ما حاصل این دیدار مصاحبه ای است که مشروح آن به شرح ذیل است.

ایستگاه ۴۹ آتش نشانی چگونه وارد

این شرایط، مردم سلامتی و ایمنی خود را بر مسائل اقتصادی مقدم بدانند.

سازمان آتش نشانی در حوزه ایمن سازی ساختمان‌ها چه وظایفی را بر عهده دارد؟

در مورد ساختمان‌های جدید قدم اول تهیه نقشه است، این نقشه‌ها باید به تأیید بخش ایمنی آتش نشانی برسند. در مرحله گرفتن پایان کار هم قبل از امضای نهایی تأیید آتش نشانی درباره ایمنی لازم است. در واقع تمام ساختمان‌ها طبق آیین‌نامه آتش نشانی پایان کار دریافت می‌کنند.

اما متأسفانه گاهی وقتها تخلفات به گونه‌ای است که سازمان هم کاری از پیش نمی‌برد. برخی تجهیزات به طور نمادین و فقط جهت بازرسی در ساختمان تعبیه می‌شوند. بعضی موارد اجرا می‌شوند اما به مرحله راه‌اندازی نمی‌رسند. گاهی وقتها هم تغییر کاربری با مجوز (مجوزهایی که به روش‌های نادرست اخذ شده‌اند) و بی‌مجوز خطرناک است و می‌تواند مشکل ساز باشد. در حوزه ایمنی، بازرسی‌هایی توسط سازمان ما صورت می‌گیرد و طی گزارشی به اداره پیشگیری ارائه می‌شود و توسط آن اداره دستورالعمل لازم به مالکان داده می‌شود.

امروزه استانداردها در حوزه ساختمان به روز می‌شوند و لازم است خود مالکین هم

هستیم که در آنها چرخ‌های صنعتی و گاو صندوق‌های سنگین وزنی قرار داشت. علاوه بر این به دلیل نبودن انشعاب گاز، در جای جای ساختمان کپسول‌های گاز وجود داشت.

در ساختمان‌های مختلف به لحاظ معماری بار ساختمان تعریف دارد و افزایش بار به کم شدن مقاومت می‌انجامد. با وجود پارچه‌ها، الیاف مختلف مصنوعی، و مواد قابل اشتعالی که فعلاً نمی‌توان درباره آنها اظهار نظر دقیقی داشت، بار آتش بیشتر شد در نتیجه همیشه نمی‌توان ملاک را استاندارد اعلام شده در نظر گرفت. عوامل مختلفی در مقاومت ساختمان‌های گوناگون از جمله پلاسکو دخیل هستند. با ضعیف شدن طبقات فوقانی و ریزش آنها نگهداری طبقات پایین هم ناممکن می‌شود.

در مورد تخلیه ساختمان هم باید بگوییم متأسفانه با وجود اعلام ضرورت تخلیه سریع ساختمان، بسیاری از کسبه برای برداشتن اموال و وسایل خود به درون ساختمان تردد می‌کردند و همکاران من بیش از ۱ ساعت دنبال افراد بودند که آنها را به بیرون ساختمان هدایت کنند. البته آنجا محل امرار معاش و کسب و کار مردم بود و آنها حق دارند نگران باشند اما باید در سطح جامعه فرهنگ سازی شود تا در

سازه‌هاست. آیا در این باره اطلاعات لازم به آتش نشانیان ارائه شده بود؟ به عنوان مثال گفته می‌شود در این نوع سازه‌ها حداکثر تا ۳ ساعت باید حریق کنترل شود یا ساختمان تخلیه گردد.

ما از اماکن مختلف تهران بازدید ایمنی انجام می‌دهیم و با سازه‌های مختلف تا حد زیادی آشنا هستیم. در بازدید از ساختمان‌ها توجه به اطلاعات پایه، تعداد ساکنان، تعداد طبقات، راه‌های دسترسی، ریسک‌های موجود و... ضروری است اما بسیاری از مالکین از دادن اطلاعات خودداری می‌کنند. ضمن اینکه در مجموع، ما فقط ظاهر سازه را می‌بینیم و دسترسی به زیرساخت آن نداریم و اطلاعات مربوط به زیرساخت‌ها و مصالح به کاررفته در بنا باید به شکل سندی مکتوب در دسترس آتش نشانی‌ها قرار گیرد.

در مورد ساختمان تجاری پلاسکو هم باید بگوییم این ساختمان قبلاً هم آتش‌سوزی‌هایی را به خود دیده بود. حدود ۱۵ سال قبل یک مغازه کفاشی در آنجا آتش گرفت که حادثه با کنترل حریق به پایان رسید. اما در طی سالیان گذشته اولین سازه فلزی ایران که قرار بوده فقط فروشگاه باشد شاهد تغییر کاربری فراوانی بوده و تقریباً از طبقه دوم و سوم به بعد با کارگاه‌های تولیدی و انباری‌هایی مواجه

عمومی دو ساعته اقدام کرد که خود من بالغ بر ۱ میلیون نفر را در مدارس، کارخانه‌ها، و... آموزش داده‌ام. در این آموزش‌ها نکاتی برای جلوگیری از رویدادها و نحوه مواجهه ابتدایی با آن و به حداقل رساندن آسیب‌ها ذکر می‌شود تا در فاصله بین رویداد و رسیدن نیروی کمکی، افراد برای نجات خود گام‌های اولیه را بردارند.

ولی خیلی جاها از آموزش استقبال نمی‌شود ضمن اینکه این آموزش‌ها فزاینده هستند و نیاز به تکرار دارند. متأسفانه اقبال مردم به این آموزش‌ها خوب نیست و تنها در زمان اتفاق افتادن حوادثی مانند آتش سوزی در پلاسکو بحث ایمنی به بحث داغ روز تبدیل می‌شود و ضرورت آن احساس می‌شود، اما به محض سپری شدن چند روز، دوباره ایمنی به اولویت آخر بدل می‌شود. اما واقعیت این است که قبل از آموزش و فرهنگ سازی درباره ایمنی باید درباره اجرای اصولی و امن ساختمان‌ها در مکان‌های مناسب و مقاوم‌سازی ساختمان‌های قدیمی اقدام شود. کاری که فقط توسط متخصصان و مدیران قابل سازماندهی است. در واقع لازم است همه نهادها و عموم مردم دست به دست هم دهند تا اقدامی موثر در این زمینه

خبرهایی مبنی بر کنترل اولیه آتش منتشر شد، پس چرا مجدداً آتش شعله ور شد؟

من پای بی سیم این مطلب را شنیدم. احتمالاً کسی که کنترل یکی از جناح‌ها را در دست داشت و اعلام کرد آتش کنترل شده، قسمتی را که هنوز شعله ور بود نمی‌دید. علاوه بر این، در مورد انتقال آتش پدیده‌های مختلفی قابل توجه هستند از جمله فلش‌اُور (flash over) یا گرگرفتن. این پدیده خطرناک‌ترین لحظه حریق است که طی آن اتاق سریعاً و با حالت انفجاری شعله ور می‌شود که این امر به علت بازخورد تابشی حرارت اتفاق می‌افتد. گرمای برخاسته از حرق توسط دیوار فوقانی (سقف) و محتویات اتاق جذب شده و دمای گازهای قابل اشتعال و ائاثیه منزل را تا دمای خودبخود سوزیشان بالا می‌برد. این بالا رفتن دما باعث بروز فلاش‌اُور می‌شود.

درباره آموزش و فرهنگ سازی سخن گفتید. برای آموزش ایمنی به عموم مردم چه باید کرد؟

آموزش قدم اول در کنترل حوادث است و با همین نگاه تقریباً از سال ۱۳۷۸ سازمان آتش نشانی برای ارائه آموزش‌های

به این نکات توجه کنند و بدانند تمام دستورالعمل‌های ایمنی برای آسایش آنها است. در مباحث پیشگیری ذکر شده در جایی از منزل که مبلمان است از قاب استفاده نکنید یا آن را ثابت کنید تا روی سرکسی نیفتد. همین مثال نشان می‌دهد که در این مباحث به موضوعات جزئی هم دقت شده و تقریباً مواردی ساده هستند که در بخش صنعت پیچیده تر و خطرناک‌تر می‌شوند. بحث ایمن نگه داشتن «خود» بحثی بسیار مهم است که متأسفانه توسط مردم جدی گرفته نمی‌شود و همه می‌پندارند مرگ فقط برای همسایه است. اما در مباحث کلان ایمنی، باید پرسید چرا برای ساختمان سازی در مناطق ناامن که روی گسل هستند مجوز داده می‌شود. افراد عادی شناختی از جغرافیای شهر ندارند اما مسئولان و متخصصان که این نکته را می‌دانند چرا جلوی آن را نمی‌گیرند؟ متأسفانه خانه از پای بست ویران است و با وجود این همه ساخت و ساز در مکان‌های ناامن با روی دادن هر نوع حادثه ای از جمله زلزله تمام امکان‌های دسترسی و امداد رسانی از بین خواهد رفت.

صورت گیرد.

آیا سازمان آتش نشانی از امکانات و تجهیزات کافی و نیروی انسانی متخصص بهره مند است؟

امکانات و تجهیزات ما تقریباً ۲۰ درصد مطابق با استانداردهای جهانی است. البته تجهیزاتی هم هستند که فعلاً در کشور ما کاربرد ندارند، و لزومی به تهیه آنها نیست. اما بهره بردن از تجهیزات روز دنیا می‌تواند در به حداقل رساندن صدمات به سازمان آتش نشانی کمک کند. غیر از تجهیزات گران قیمت که شاید فعلاً توان تهیه آن را نداشته باشیم، برخی تجهیزات ارزان قیمت هم وجود دارند که می‌توانند بسیار موثر باشند از جمله بهره گیری از GPS یا بی سیم هدستی که می‌تواند صدا و دستور شفاهی آتش نشان را تشخیص دهد و نیاز به استفاده از دست برای فشار دادن دکمه‌ها نباشد.

درباره نیروی انسانی نیز سازمان از افراد زبده و با تجربه بهره مند است که با آموزش‌های ضمن خدمت هر روزه بر توانایی آنها افزوده می‌شود. اما مسئله اصلی درباره سال‌های اشتغال در این حرفه است. چنانچه مستحضرد این حرفه با دشواری‌های خاص خود که گاه

تا جانفشانی در این راه همراه است جزو مشاغل سخت و زیان آور است و افراد شاغل در آن زودتر از سایر حرفه‌ها فرسوده می‌شوند و در سالهای بعدی راندمان لازم را برای رویارویی با حوادث ندارند. در برخی کشورها مانند سوئد بعد از ۱۰ سال کار که ۵ سال آن عملیاتی و ۵ سال آن ستادی است افراد بازنشسته می‌شوند. در سایر کشورهای اروپایی طی ۱۵ سال افراد بازنشسته می‌شوند و سالهای آخر خدمت، به کار ستادی مشغول هستند. اما در کشور ما به تازگی «سخت و زیان‌آور» بودن شغل آتش نشانی تصویب شده آن هم با ۱۷ رای مخالف و ۳ رای ممتنع که باید دید این ۱۷ نماینده مخالف چه کسانی هستند و آیا حاضرند مانند همکاران ما برای نجات جان هموعان خود در دل آتش بروند.

آقای سنایی مهر، جامعه مهندسی چگونه می‌تواند در جلوگیری از بروز چنین حوادثی نقش داشته باشد؟

مهندسان باید با محاسبات دقیق سازه ساختمان را برای هر شرایطی از جمله شرایط اضطراری همچون آتش سوزی، زلزله و سایر اتفاقات این چنینی طراحی و ساخته باشند. باید شرایط ساختمان‌ها از لحاظ ایمنی تقویت شود و این کار فقط به دست

مهندسان توانمند این کشور ممکن است. در شرایط حاضر که هنوز مردم ما با فرهنگ ایمنی به اندازه کافی آشنا نشده‌اند ضرورت مقاوم سازی ساختمان‌ها و گنجاندن استانداردهای ایمنی در آنها ضروری‌تر است. متعهد بودن به رعایت اصول ساختمان سازی و داشتن مطالعات کافی در مورد مکان یابی پروژه می‌تواند از بار مصائب ناشی از بلایای طبیعی و حوادث بکاهد.

ضمن تشکر از فرصتی که با وجود فضای غم انگیز این روزها و مشغله فراوان کاری در اختیار ما قرار دادید، به عنوان آخرین

نکته، چه توصیه‌ای به مردم دارید؟

این روزها ما کار کردیم و اشک ریختیم. آنچه ما را دلداری داد حضور مردم بود. اگرچه پلاسکو برای همه ما خاطره بدی شد، اما امیدوارم همین حادثه نقطه شروعی برای توجه کردن به ایمنی باشد. این روزها موجی در این باره به راه افتاده و حتی نهادهای مدنی هم متوجه اهمیت این مسئله شده‌اند که از صمیم قلب امیدوارم این حرکت ادامه پیدا کند و مسیر را برای توسعه ایمنی در کشور مهیا کند.

از برج‌های تجارت جهانی در نیویورک تا ساختمان پلاسکو در تهران^(۱)

دکتر علی اکبر نجفی

خاص مطالعات آتش را تجهیز کردند^(۴) و از آن سال تاکنون انبوهی آزمایش انجام داده‌اند که بسیاری به صورت مقالات مجلات تخصصی منتشر شده‌اند. آزمایش‌های آتش به خاطر آماده سازی، مسائل ایمنی، هزینه مصرف سوخت و صرف وقت زیاد، بسیار گران هستند. مثلاً بهای تهیه یک زیرسازه فلزی کوچک در مقیاس واقعی حدود پانزده هزار دلار، قیمت گاز برای قرار دادن یک نمونه در آتش حدود پانزده هزار دلار و هزینه برگزاری آزمایش و تحلیل نتایج آن حدود پانزده هزار دلار دیگر می‌شود. از آنجا که برای حصول نتایج قابل اتکا بایستی برای هر دسته آزمایش فقط یک پارامتر را تغییر داد و سایر پارامترها را ثابت نگه داشت، هزینه یک دسته آزمایش بالغ بر صدها هزار دلاری می‌شود. حال چنانچه مانند مؤسسه تحقیقات ساختمان بریتانیا^(۵) قرار باشد آزمایش‌ها روی اسکلت‌های فلزی چند طبقه در مقیاس واقعی انجام شود، هزینه هر آزمایش سر به بیش از یک میلیون دلاری می‌زند. صرف چنین هزینه‌ای برای ما ممکن نیست ولی لاقلاً می‌توانیم از نتایج این مطالعات بهره‌برداری کنیم.

ساختمان پلاسکو تهران که نماد تجارت در شهر تهران به شمار می‌رود نیز مانند ساختمان‌های دو قلو نیویورک در نیویورک دارای اسکلت فولادی است. برج‌های دو قلو و ساختمان پلاسکو هر دو حدود پنجاه سال پیش تقریباً در یک مقطع زمانی طراحی و اجرا شده‌اند. عامل خرابی برج‌های نیویورک اصابت هواپیما و در نتیجه حذف تعدادی از عناصر باربر و نیز آتش‌سوزی ناشی از اشتعال سوخت هواپیما گزارش شده در حالیکه عامل آتش‌سوزی ساختمان پلاسکو در تهران اتصال برق و آتش‌سوزی ناشی از آن تشخیص داده شده است. آنچه در هر دو حادثه مشترک به نظر می‌رسد این است که اشتعال موجب گرمای زیاد و ذوب اعضای اسکلت فلزی ساختمان گردیده و هر دو مورد با مکانیزم پیش‌رونده تخریب شده‌اند.

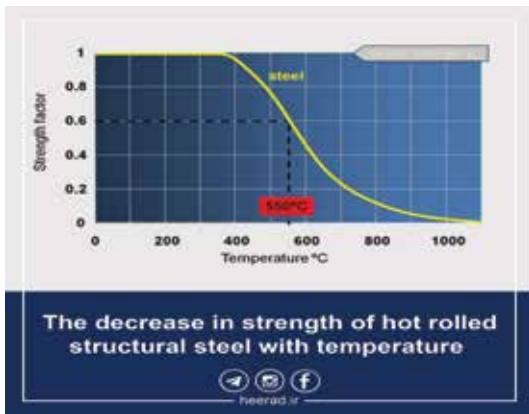
بعد از ویرانی برج‌های دو قلو تجارت جهانی در حادثه یازده سپتامبر سال ۲۰۰۱، گروه‌هایی از اساتید دانشگاه‌های آمریکا برگزیده شدند تا علل و مکانیزم خرابی این برج‌ها را مطالعه کنند. حاصل این مطالعات گزارش‌های متعددی بود که برخی از آنها در دسترس عموم قرار گرفتند. نتایج مشخص سازه‌ای این گزارش‌ها اول لزوم مقاومت سازه در برابر آتش به نحوی که ساکنین مجال تخلیه ساختمان را پیدا کنند و دوم طراحی سازه‌ها به نحوی که "خرابی موضعی"^(۲)، منجر به "خرابی پیش‌رونده"^(۳) نشود. خرابی پیش‌رونده به بیان ساده یعنی اینکه اگر یک عضو اصلی ساختمان (مثلاً یکی از ستون‌ها) به دلیلی (مثلاً انفجار یک بمب یا لوله گاز یا....) کارکرد خود را از دست داد، اعضای دیگر بتوانند بار کارکرد آن را تحمل کنند و این خرابی، منجر به خرابی‌های بعدی (پیش‌رونده) نشود.

تا قبل از این حادثه، در برخی کشورها مطالعاتی در زمینه عملکرد سازه در برابر آتش انجام و نتایج آنها غالباً در دستورالعمل‌ها گنجانده شده بود. لکن بعد از ماجرای یازده سپتامبر، آمریکایی‌ها چند مرکز

پیام آبادگران
دی ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

آنچه در برج‌های دوقلو و ساختمان پلاسکو اتفاق افتاده عملاً رسیدن دما به بیش از ۵۵۰ درجه و از دست رفتن مقاومت اعضای سازه فولادی طبقات فوقانی بوده است. تصویر زیر از لحظات اولیه آواربرداری ساختمان پلاسکو گرفته شده و دمای فوق‌العاده زیاد یک جزء فولادی را نشان می‌دهد.

پیش‌بینی مواجهه با آتش در برج میلاد تهران

از آنجا که نگرانی از نالیمن بودن سایر ساختمان‌های بلند در ایران به دغدغه روز مردم تبدیل شده و دولت درصدد بازرسی آنها برآمده است، به لحاظ حساسیت مرتفع‌ترین برج ایران، که نگارنده در دهه ۱۳۸۰ از نزدیک با مسائل طراحی و اجرای آن روبرو بوده است، پیش‌بینی‌های انجام شده در این بنا مورد اشاره قرار می‌گیرد. برج میلاد تهران از نظر سازه‌ای شامل فونداسیون و شفت بتنی، سازه راس و دکل آنتن فلزی می‌باشد که شفت بتنی از سازه انتقالی روی فونداسیون تا انتهای تراز سازه راس و پای دکل آنتن امتداد یافته است. ساختمان رأس برج، اصلی‌ترین بخش بهره‌برداری برج است که پیرامون شفت بتنی در ۱۲ طبقه و سطح زیربنای تقریبی ۱۲ هزار مترمربع بنا شده که یکی از بزرگترین ساختمان رأس در برج‌های مخابراتی دنیا محسوب می‌شود. وزن کلی سازه فلزی رأس ۲۱۰۰ تن می‌باشد. به جز ۶ دستگاه آسانسورهای سریع بدنه اصلی برج ۲ دستگاه آسانسور با ظرفیت ۱۰ نفر در هسته مرکزی ساختمان راس نصب شده است. در طبقات مختلف ساختمان رأس برج، سکوی دید باز، سکوی دیدسربسته، رستوران گردان با گنجایش ۴۰۰ نفر، رستوران ویژه با ظرفیت ۱۰۰ نفر، تریا، گالری‌های هنری، طبقات ویژه

اظهار نظر دقیق درباره مکانیزم خرابی ساختمان پلاسکو پس از انجام بررسی‌های کارشناسی امکان‌پذیر است. خوشبختانه رئیس جمهور محترم برای پیشگیری از وقوع حوادث مشابه، رئیس دانشگاه تربیت مدرس را مامور کرده‌اند تا در راس هیاتی با عضویت شخصیت‌های علمی و خبره در تخصص‌های مختلف ذیربط تحت عنوان «هیأت ویژه گزارش ملی بررسی حادثه ساختمان پلاسکو»، نسبت به «بررسی علل و عوامل وقوع آتش سوزی و فرو ریختن ساختمان»، «نحوه مدیریت محیطی حادثه»، «کیفیت هماهنگی دستگاه‌های مسئول در مدیریت بحران»، «راه‌های پیشگیری از تکرار آن» و «اصلاحات ساختاری و مدیریتی لازم» اقدام و ظرف مدت دو ماه «گزارش ملی» این حادثه را ارائه نماید. لکن تا انتشار گزارش مذکور، به دلیل اهمیت موضوع و ضرورت توجه دست‌اندرکاران صنعت احداث به زوایای امر، مطالب حاضر با فاصله زمانی کمی از وقوع حادثه به آبادگران این کشور عرضه می‌گردد.

رفتار فولاد در برابر آتش و حرارت

مقاومت فولاد از دمای محیط تا حدود دمای ۳۵۰ درجه سانتیگراد تغییر قابل توجهی ندارد لکن از این دما به بالا، فولاد به سرعت مقاومت خود را از دست می‌دهد به طوری که در دمای ۱۰۰۰ درجه کاملاً خمیری شده و با افزایش دما ذوب می‌گردد. در قیاس، یک ستون فولادی برهنه با ظرفیت باربری مساوی با ستون بتن مسلح، خیلی زودتر از ستون بتنی ظرفیت باربری خود را از دست می‌دهد. حتی اسکلت فولادی با پوشش ضد حریق نیز بسته به نوع و ضخامت این پوشش، در غالب موارد رفتاری آسیب‌پذیرتر از بتن مسلح از خود نشان می‌دهد. یک نمونه از مقاومت نسبی بهتر بتن مسلح، آتش‌سوزی در شبستان جدید حرم امیرالمومنین (ع) در نجف اشرف است که حتی با ذوب میلگردهای سازه‌ای، ستون‌ها تغییر شکل قابل توجهی نشان نداده‌اند.^(۶) شکل زیر نشان می‌دهد که فولاد در دمای حدود ۵۵۰ درجه سانتیگراد تقریباً ۴۰ درصد مقاومت خود را از دست می‌دهد و بنابراین با رسیدن به ۶۰ درصد مقاومت خود عملاً ضریب ایمنی را پشت سر گذاشته و کاملاً آماده گسیختگی می‌گردد.

آنچه لازم است در برج میلاد تهران مورد توجه قرارگیرد این است که بهره‌بردار مجموعه، علاوه بر بروزرسانی روش‌ها و مهارت‌ها و تجهیزات، مانورهای دوره‌ای برای اطمینان یافتن از آگاهی کارکنان و صحت عملکرد وسایل اعلام و اطفای حریق برگزار کند و نیز مرتباً این وسایل را بازرسی نماید. همچنین لازم است مسیرهای عبور کابل‌ها و تجهیزات برقی نصب شده در برج مورد بازرسی منظم قرار گیرند. به علاوه ضروری است کنترل سخت‌گیرانه‌ای بر رفتار کارکنان و بازدیدکنندگان اعمال گردد.

مکانیزم خرابی ساختمان پلاسکو

سازه فولادی ساختمان پلاسکو در دهه ۱۳۴۰ خورشیدی طراحی و اجرا شده بود. بدیهی است در آن زمان آئین‌نامه‌های طراحی به سخت‌گیری آئین‌نامه‌های بین‌المللی و ملی فعلی نبودند و موضوع مقاومت در برابر آتش‌سوزی که امروزه در کشورهای پیشرفته به صورت آئین‌نامه مستقل درآمده و در ایران مبحث سوم مقررات ملی ساختمان را به خود اختصاص داده، مطرح نبوده است.

در حال حاضر قضاوت نحوه خرابی ساختمان پلاسکو بر اساس مشاهدات و فرضیات سازه‌ای است و پس از انجام مطالعات پژوهشی می‌توان اظهار نظر قاطع نمود. در ساختمان پلاسکو به احتمال زیاد از فولاد اروپائی (احتمالاً بلژیکی) و جوشکاری با تکنولوژی شش دهه پیش استفاده شده و اینگونه که تصاویر نشان می‌دهند، فاقد پوشش ضد حریق موثر بوده است. ساختمان پنجاه و چهار سال پیش و زمانی که استانداردهای طرح لرزه‌ای به طور جدی رعایت نمی‌شده یا حتی در دسترس نبوده طراحی شده است.

در این ساختمان بعد از اینکه بخشی از سازه در آتش قرار می‌گیرد تعدادی از اعضای فولادی ظرفیت خود را از دست می‌دهند و چون سازه ضعیف بوده است، انتقال بارهای این اعضا توسط اعضای دیگر ممکن نمی‌شود و لذا خرابی پیش‌رونده آغاز می‌گردد. لذا می‌بینیم که چطور در عرض چند ثانیه، سقف فوقانی روی سقف زیرین فرو ریخته و تیرهای این سقف که تحمل بار دو طبقه را نداشته از محل اتصالات برشی گسیخته و روی سقف بعدی آوار می‌شود و این فرایند تا تخریب همه طبقات تکرار می‌شود. نهایتاً ستون‌های بلند که از محل اتصالات فاقد تیرهای جانبی شده‌اند کمانش کرده و فرو می‌افتند. آنچه در فیلم قبل از فرو ریختن کامل بنا مشاهده می‌شود، حالت انفجاری ناشی از برش ناگهانی اتصالات و ریزش ناگهانی حجم بزرگی از بار طبقه فوقانی روی طبقه تحتانی در فضای محدود این طبقه است. همچنین انفجار کپسول‌های گاز نیز گزارش شده است. علاوه بر اثر آتش، آنچه وزن سقف‌ها را بیش از حد تحمل سازه نموده، وجود مقادیر معتدلهایی پوشاک و الیاف در طبقات برج و سپس استفاده از مقدار زیادی آب، به جای استفاده از سایر مواد، برای اطفای حریق بوده است. طبیعی است که حجم زیادی از آب جذب این مواد و مصالح ساختمان شده و نیز میزان قابل توجهی از آب در کف طبقات فوقانی جمع شده و این هردو موجب بارگذاری بیش از حد کف‌های طبقات شوند.^(۹)

در فیلم حادثه، آوار طبقات ساختمان از طرفین به سمت وسط بنا فرو می‌ریزد. دلیل این امر پلان U شکل ساختمان پلاسکو است که

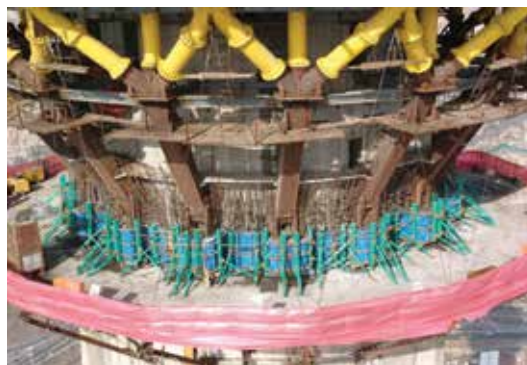
مخابرات و تلویزیون در نظر گرفته شده است. تاسیسات اصلی برج از زیرزمین تا بالاترین تراز سازه راس درون شفت برج اجرا شده که شامل کابل‌ها و لوله‌هاست. آب آتش‌نشانی نیز از همین طریق به مخزنی در پائین‌ترین تراز سازه راس منتقل می‌شود.

ملاحظه می‌شود که ایمنی این ساختمان تا چه اندازه حساس و پیش‌گیری از آتش‌سوزی و مقابله با آتش در صورت وقوع به چه میزان اهمیت دارد. سناریوی مواجهه با آتش و نحوه تخلیه برج در مطالعات مفهومی برج تعریف و در مرحله ساخت مبنای طراحی برای اجرا قرار گرفته است.^(۷) در تراز ۲۵۴ متر به مساحت حدود ۴۶۰ مترمربع، منطقه امن از آتش مخصوص مواقع بحران و حریق پیش‌بینی شده که ظرفیت حضور ۶۰۰ نفر را دارد و در برابر آتش‌سوزی مقاوم بوده و در زمان وقوع حادثه محل انجام عملیات امداد و نجات و خروج از ساختمان راس می‌باشد. نحوه استفاده از پله‌ها و آسانسورها در هنگام وقوع حریق نیز تعریف شده است.

سه نکته سازه‌ای قابل توجه درباره سازه راس وجود دارد. یکی اینکه همه قطعات سازه راس به نسبت اهمیت خود پوشش ضدحریق برای یک دوره تحمل حداقل دوساعت دارند که انتخاب نوع ماده پوشش و ضخامت آن براساس مطالعات و آزمایش‌ها صورت گرفته است.^(۸) تصاویر زیر نحوه اعمال پوشش اجزای سازه‌ای و نتیجه نهایی را نشان می‌دهند.

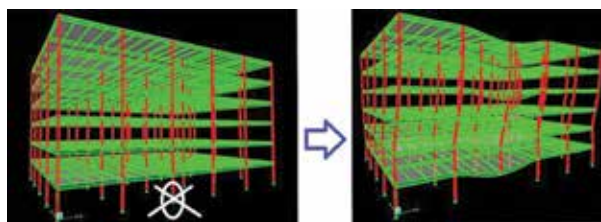

دوم اینکه جهت جلوگیری از کمانش جانبی ستونها در برابر آتش‌سوزی داخل کلیه ستونها از گروت پر شده است. سوم اینکه پایین‌ترین ستونهای سازه راس که مایل هستند و بار طبقات را به شفت بتنی برج منتقل می‌کنند در بتون مسلح پس تنیده مدفون شده‌اند و بنابراین از خاصیت پوشش بتن که جلوی بالا رفتن سریع دمای فولاد را می‌گیرد بهره گرفته شده است. تصویر زیر این ستونها قبل از مدفون شدن در مخروط بتنی را نشان می‌دهد.

طبقات در اطراف یک void قرار دارند. خرابی ستون‌های اطراف void زودتر از ستون‌های محیطی بنا اتفاق می‌افتد و لذا کف طبقات به سمت این void مرکزی ریزش می‌کنند. این از خصوصیات معماری این بنا بوده که نحوه خرابی در داخل پلان مجموعه اتفاق می‌افتد و موجب لطمه به ساختمان‌های مجاور نمی‌شود. البته هنگام وقوع زلزله لزوماً شاهد این نحوه خرابی نخواهیم بود.

موضوع خرابی پیش‌رونده مطلب جدیدی در دانش مهندسی سازه نیست. سال‌هاست که در طراحی سازه‌ها برای جلوگیری از وقوع خرابی کامل سازه حذف یک یا چند عضو را در نظر می‌گیرند و در این باره آزمایش‌های زیادی انجام شده است. بدیهی است در یک حادثه معلوم نیست کدام عضو یا اعضا از دست می‌روند و بنابراین امکان مقاومت سازه در همه شرایط وجود ندارد، لکن برای حذف محتمل الوقوع یک عضو می‌توان سازه را جوری طراحی نمود که سایر اعضا قادر به تحمل بار آن باشند. شکل زیر که مربوط به آزمایش دانشگاه تگزاس در آستین است، ساختمانی را که پس از حذف یکی از ستونهای طبقه اول، به دلیل مشارکت سقف‌های بتنی در انتقال بار دچار خرابی پیش‌رونده نشده را نشان می‌دهد (کف بتنی دچار تغییر شکل شده).

مدلسازی ساختمانی که پس از حذف یکی از ستون‌های دچار خرابی پیش‌رونده نشده است @soheghalem

مقصر کیست؟

جواب دادن به این سوال آسان نیست. در جریان این رویداد و روزهای پس از آن، این افراد از طرف افکار عمومی زیر سوال قرار گرفته‌اند:

- کسبه و مغازه دارانی که مستاجر بنا بوده و علاوه بر انبار کردن نامناسب محصولات آتش‌گیر، سیستم اطفاء حریق نصب ننموده و به هشدارها توجه نکرده‌اند؟

- مالک ساختمان که بنیاد مستضعفان بوده و بنا بر عرف اجاره، تعمیرات اساسی به عهده وی بوده و گفته می‌شود اقدام به تغییر کاربری طبقات ۱۵، ۱۶، ۱۷ این برج نموده است؟

- مدیران ساختمان که علی‌الاصول می‌بایست منتخب ساکنین باشند و با تامین هزینه جمعی سیستم‌های اعلام و اطفای حریق را برای کل بنا تهیه و نصب نمایند؟

- شورای شهر تهران که با وجود داشتن کارگروه ایمنی و آتش‌نشانی پیگیری لازم را برای تدوین ضوابط و تجهیز شهرداری به دانش و ابزار روز به کار نبرده است؟

- شهرداری تهران که مدیران شایسته برای سازمان آتش‌نشانی منصوب نکرده و آتش‌نشانان را به دانش و مهارت روز و ابزار نوین مسلح نکرده‌اند؟

- سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تهران که خود را به امکانات لازم علمی و فنی و تجهیزاتی مجهز ننموده و در این مورد خاص اخطار داده ولی پیگیری نکرده است؟

- دولت (از جمله وزارت کشور و وزارت راه و شهرسازی) که سهم خود از بودجه مربوط به این امور را تامین ننموده و ساز و کار بازرسی ساختمان‌ها با اولویت بناهای مرتفع و حساس و فرسوده را به منظور مقاوم‌سازی پیش‌بینی و اجرا نکرده است؟

- مردمی که با حضور و ازدحام خود راه خودروهای امدادی را سد کردند و قدرت مانور ایشان را سلب نمودند؟

در مواجهه با این حادثه و طی روزهای پس از آن، شهرداری تهران، هلال احمر، نیروی انتظامی، قوای مجریه و قضائیه در صحنه حاضر بوده و تلاش نموده‌اند. آنچه مسلم است افکار عمومی هیچگاه آتش‌نشانان فداکار را مسئول این اتفاق ندانسته‌اند و بلکه مسئولیت شهادت ایشان را متوجه سطوح بالاتر سیاست‌گذاری و مدیریتی می‌دانند. مردم مطرح کرده‌اند که شهری با ۱۱ میلیون جمعیت هلیکوپتر اطفاء حریق، نردبان‌های مرتفع، دستگاه شلیک کف ضد آتش، پودر آتش‌خوار، پمپ‌های قوی آب و جرثقیل‌های هیدرولیک و دستگاه برش سریع مقاطع فولادی ندارد، فقط آتش‌نشانان ایثارگری دارد که با دست نسبتاً خالی به جنگ آتش می‌روند (۱۰).

مشکل اینجاست که به تایید همگان نیروی انسانی در اختیار سازمان آتش‌نشانی همگی افراد وظیفه‌شناس و فداکاری هستند که تحت مدیریت افراد کم‌اطلاع و نامناسب برای رهبری این سازمان قرار گرفته‌اند. در هنگام انتصاب مدیرعامل وقت سازمان آتش‌نشانی گفته شد که "ایشان از جمله برادران خوب و تلاشگر دوران دفاع مقدس بود که بیش از ۸۰ ماه حضور در جبهه دارد. ایشان از جانبازان دفاع مقدس بوده و در موضوعات راهبردی بحران نیز فردی با تجربه است. آخرین مسئولیت وی معاونت مالی و توسعه نیروی انسانی در وزارت ارتباطات و فناوری و وزارت صنایع بود و همچنین در موضوعات تدارکات و لجستیک در مواقع بحران از تجربه زیادی برخوردار است." بدون شک هر یک از افرادی که در بالا مورد سؤال قرار گرفته‌اند سهم خود را در بروز حادثه دارند و هیچیک را نمی‌توان از بار مسئولیت خویش مستثنی نمود. ما مهندسان نیز به نوبه خود، چه در کسوت مشاور و چه در ردای اجرا، مسئول هستیم. بایستی به نقض قانون، مقررات، اصول مهندسی و هنجارهای اجتماعی واکنش نشان دهیم و در صورت مواجهه با اشکالات فنی بی‌تفاوت عبور نکنیم. اکنون که آتش و دود و گرد و غبار حادثه فرو نشسته و اظهارنظرهایی که منشا سیاسی دارند مستهلک می‌شوند، زمان آن رسیده که با دید فنی به قضایا بنگریم و برای آینده راهکارهای جلوگیری از تکرار چنین مصائبی را پیش‌بینی کنیم.

چه باید کرد؟

به نظر می‌رسد که این رخداد تلخ، اهمیت پرداختن به بحث آتش را جدی‌تر کرده باشد تا جلو حوادث تلخ‌تر گرفته شود. این اتفاق مثل زلزله بم، موجب می‌شود که موضوعات پیشگیری از آتش، طراحی سازه برای آتش، پوشش‌های ضدحریق و..... پراهمیت‌تر انگاشته

شوند. لازمه برخورداری از ایمنی ساختمان‌ها آموزش است که شامل آموزش مهندسی برای طراحی، آموزش مهارت فنی و حرفه‌ای برای نصب و استفاده از تجهیزات اعلام و اطفای حریق، آموزش مدیریت بحران و مهارت‌های آتش‌نشانی، و نهایتاً آموزش عمومی شهروندان برای پیشگیری و مقابله با حریق می‌باشد. طراحی برای آتش‌نیاز به تدوین آئین‌نامه‌های نوین دارد و پیش‌نیاز آن پژوهش در این زمینه است. وظیفه این تحقیقات برداشتن مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن و دانشگاه‌های کشور است. در حال حاضر تعداد کمی از دانشگاه‌های کشور درگیر پژوهش در امر آتش‌هیستند و مرکز تحقیقات هم برای اینکار از کمبود بودجه رنج می‌برد. لکن همانگونه که گفته شد، نتایج تحقیقات دیگران در دسترس ما هستند (۱۱). آموزش خاص برای آتش‌نشانی در مراکز تخصصی دنیا مانند کالج مورتون این مارش (۱۲) بریتانیا ارائه می‌شود که ما نیز بایستی از اینگونه آموزش‌ها بهره‌مند شویم. آموزش عمومی شهروندان در زمینه‌های پیشگیری از آتش‌سوزی و رفتار در هنگام وقوع حریق نیز از طریق آموزش رسمی در سطوح مختلف و آموزش غیر رسمی توسط رسانه‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد ممکن است.

دغدغه اصلی اینجاست که کشور امروز تنها با یک ساختمان پلاسکو مواجه بوده، اما پس از بروز زلزله در شهرهای بزرگی چون تهران و مراکز استان‌ها و سپس ایجاد صدها آتش‌سوزی، چه خواهد شد. شبکه آب آتش‌نشانی در شهرهای بزرگ که یکی از شریان‌های حیاتی محسوب می‌شود، بایستی کارایی خود را در شرایط پس از زلزله نیز حفظ کند. گفته می‌شود که آتش‌نشانی در استفاده از شبکه شهری آتش‌نشانی برای اطفای حریق ساختمان پلاسکو مشکل داشته‌اند و لذا ناچار شده‌اند از تانکرهای آب استفاده کنند که این تانکرها نیز در میان هجوم مردم به سختی خود را به محل وقوع حادثه رسانده‌اند و زمان زیادی از دست رفته در حالی که آتش‌نشانی از همان دقایق اول آتش‌سوزی در محل حضور داشته‌اند.

مهندس پرویز یاراحمدی که ۳۲ سال سابقه خدمت در آتش‌نشانی را دارد و سال‌ها معاون پیشگیری این سازمان بوده، در پاسخ به سؤال خبرنگار که می‌پرسد آیا این ریزش در هنگام عملیات اطفای حریق قابل مهار کردن نبود، می‌گوید: "ساختمانی با این محتویات هنگام وقوع حادثه آتش‌سوزی به دلیل حضور مواد سریع‌الاشتعال به سرعت شعله‌ور می‌شود؛ در این شرایط تنها سیستم‌های خودکار اعلام و اطفای حریق می‌توانند اصلی‌ترین عامل برای جلوگیری از بحرانی شدن باشند. در غیر این صورت تا رسیدن نیروهای امدادی بخش زیادی از ساختمان را آتش در بر می‌گیرد و خاموش کردن آن زمان‌بر خواهد بود و همین گذشت زمان در کنار آسیب‌پذیری سازه امکان چنین اتفاقی را فراهم می‌کند؛ در واقع تنها شانس می‌توانست مانع این رخداد شود و حتی در صورت عدم ریزش ساختمان، بعد از مهار آتش‌سوزی می‌بایست تخریب و بازسازی می‌شد."

ایشان در پاسخ به افرادی که نداشتن هلیکوپتر را علت ضعف در اطفای این حریق می‌دانند می‌گوید: "چون اشتعال درونی و با مواد ویژه‌ای مثل پلیاستیک بوده اگر هلیکوپتر هم داشتیم، خصوصاً با ظرفیت آب هلیکوپترها کاری از دست این ابزار هم بر نمی‌آمد. هلیکوپترهای آتش‌نشانی به غیر از اطفای آتش جنگل‌ها، در خاموش‌سازی‌های

موضعی در ارتفاع کاربرد دارند؛ این آتش‌سوزی کلی بود نه موضعی". همچنین در پاسخ به این سوال که چقدر امکان تکرار چنین وقایعی هست، می‌گوید: "مشابه این ساختمان بسیار است که غالباً اختراع گرفته‌اند... بازار تهران و بسیاری از ساختمان‌های بافت قدیمی تهران در معرض آتش‌سوزی‌های مهلک هستند... شهرداری تهران قانوناً بعد از پایان کار بدون اقدام وزارت کار امکان پلمپ این املاک را ندارد (۱۳)". وی در پاسخ این سؤال که اصلاح این وضعیت قانونی چگونه باید اتفاق بیافتد، می‌گوید: "در پیش‌نویس قانون جدید آتش‌نشانی که در کنار دیگر قوانین لایحه مدیریت شهری آماده شد به چنین مواردی پرداختیم که نه تنها وزارت کشور بعضی از این بندها که امکان ضابط قضائی به آتش‌نشانی‌ها را می‌دهد حذف کرده است، بلکه بعد از مدت‌ها از تدوین پیش‌نویس، این لایحه به مجلس ارسال نمی‌شود."

آئین‌نامه ایمنی در برابر آتش

در سرتاسر مبحث دهم مقررات ملی (استاندارد طرح سازه‌های فولادی ایران) حتی یک جمله در خصوص طراحی در برابر آتش وجود ندارد. این در حالی است که در برخی از کشورها، علاوه بر راهنمایی‌های طراحی برای آتش در آئین‌نامه‌های طراحی ساختمان‌های فلزی و ساختمان‌های بتنی، آئین‌نامه مستقلی درباره نکات طراحی سازه برای جلوگیری از آتش‌سوزی و مقاومت در برابر حرارت‌های بالا تدوین شده‌اند. به عنوان مثال در هریک از آئین‌نامه‌های Eurocode در واقع (EC ۹ & to EC ۶ EC ۲) بخشی به ملاحظات طراحی برای آتش اختصاص یافته و علاوه بر آن نشریه "طراحی سازه برای آتش طبق یوروکدها" (۱۴) منتشر شده است تا طراحان آثار آتش و افزایش دما بر اجزای سازه را در نظر بگیرند. در ایران مبحث سوم مقررات ملی ساختمان تحت عنوان "حفاظت ساختمان‌ها در مقابل حریق" به الزامات کلی طراحی معماری ساختمان‌ها می‌پردازد و در آن الزامات سازه‌ای در نظر گرفته نشده‌اند.

آتش‌سوزی‌های پی در پی در ساختمان‌های مرتفع امارات متحده و مورد آتش‌سوزی برج آدرس دبی، سال گذشته و در مراسم جشن سال نو میلادی، با وجود نوساز بودن این بناها و پیش‌بینی‌های لازم بر اساس آخرین دستاوردها، این نکته را تأکید می‌کند که صرف تبعیت از استانداردها و کدها برای پرهیز از مخاطرات آتش کافی نیست. برج آدرس، نزدیک برج خلیفه واقع شده و این رویداد در شبی اتفاق افتاد که نیروهای مدیریت بحران باید در آمادگی کامل بودند. گزارش‌ها حاکی از آن است که منشأ آتش، اتصال برق بوده و نیروهای آتش‌نشانی به خاطر شلوغی سال نو دقایقی دیر به محل حادثه رسیده و در مدت ده دقیقه کل برج به کام حریق فرو می‌رود. برج آدرس دارای سازه بتنی است و بخاطر خوب عمل کردن سیستم اطفاء حریق و آب‌پاش‌های درون ساختمان، آتش در بخش‌های بیرونی برج گسترش پیدا کرده است. این در حالی است که در ساختمان پلاسکو علی‌رغم فقدان سیستم اطفای حریق و ساختمان مملو از مواد آتش‌گیر، آتش‌نشانی‌ها با حضور به موقع و چند بار مهار آتش موجب شده‌اند که آتش به سرتاسر ساختمان گسترش پیدا نکند.

دولت امارات آئین‌نامه به روز شده ایمنی و آتش خود را که ۱۳۸۴ صفحه دارد (۶۷۷ صفحه بیشتر از ویرایش قبلی) چند روز پیش در

کنفرانس و نمایشگاه ۲۰۱۷ ایمنی در برابر آتش اینترسک (۱۵) رونمایی کرد. در این آئین نامه یک ارتباط جدید بین آتش نشان ها و مهندسان ایمنی تعریف و به مسئولیت افراد ذیربط پرداخته شده و جریمه ای بین ۱۳۶ تا ۱۳۶۰۰ دلار برای تخطی از آئین نامه برای هر مورد عدم ایفای مسئولیت هریک در نظر گرفته شده است. یک بازرسی در هر ایستگاه آتش نشانی برای کنترل اجرای آئین نامه توسط مالک و مستاجر پیش بینی گردیده است.

موضوع مقاوم سازی ساختمانها در برابر آتش به همان میزان مقاوم سازی در برابر زلزله اهمیت دارد، حتی می توان گفت که به دلیل اینکه احتمال وقوع آتش در هر ساختمانی بیش از احتمال وقوع زلزله با بزرگای بالاست، توجه به این امر جدی تر است. به همین دلیل وجود مقررات ملی برای مقاوم سازی ساختمان ها در برابر حریق اجتناب ناپذیر به نظر می رسد. دکتر علی بیت الهی از مدیران مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن علت حادثه ساختمان پلاسکو را تخریب ناشی از حرارت بیش از حد و نرم شدن سازه یکپارچه فلزی عنوان کرده و می گوید: "با وجودی که ساختمان پلاسکو فاقد سیستم خودکار اطفای حریق بوده است، اما مقاوم سازی سازه ها به عنوان یکی از ارکان ایمنی ساختمان ها در برابر آتش از چند منظر قابل بررسی است. به عبارتی در صورت وقوع آتش سوزی در یک ساختمان، امکان خروج ساکنان در درجه اول حائز اهمیت است و پس از آن می بایستی امکان امداد رسانی توسط نیروهای آتش نشانی و اکیپ های امداد و نجات فرام شود و در نهایت، پایداری ساختمان به عنوان سرمایه ملی می بایستی حفظ شود."

ایشان می افزاید: "مقاوم سازی سازه ها در برابر آتش در کنار تامین سیستم های اعلام و اطفای حریق می تواند تضمین کننده ایمنی ساختمان باشد. در صورتی که به هر دلیل سیستم اطفای خود را در خاموش کردن آتش از دست داده باشد، سازه مقاوم سازی شده پایداری خود را برای تامین زمان امداد رسانی حفظ خواهد کرد. بدین صورت که نیروهای امداد رسان زمان کافی برای خروج افرادی که در محاصره آتش قرار دارند را خواهند داشت تا پیش از فروریزی

ساختمان، امکان خاموش کردن آتش فراهم شود. اما در ساختمان پلاسکو به دلیل ذوب شدن زود هنگام سازه و اتصالات، زمان مناسب برای مهار حریق و خروج، از آتش نشانان سلب شد."

اهمیت مقاوم سازی ساختمان های مرتفع که عملا در آنها مهار آتش به صورت مستقیم امکان پذیر نمی باشد نمود بیشتری پیدا می کند. استانداردهای روز دنیا، مقاوم سازی سازه ها را امری الزامی دانسته و بر این اساس کلیه المان های سازه ای می بایستی تامین کننده نیازهای آئین نامه ای باشند. از آنجاکه امکان آزمایش میدانی برای کنترل عملکرد سیستم مقاوم سازی شده وجود ندارد، طراحی، تامین کالا و اجرا باید مطابق استانداردهای ملی یا بین المللی صورت پذیرد. مقاوم سازی سازه ها در برابر آتش بایستی بر اساس ضخامت پوشش اسکلت فلزی به دست آمده از تست آتش در آزمایشگاه معتبر حریق صورت گیرد.

همچنین تامین کالای پوشش ضد حریق دارای شرایط خاصی است که تضمین کننده کیفیت و ایمنی باشد، به عبارتی علاوه بر استانداردهای آتش، کالای ارائه شده می بایستی دارای استانداردهای پایه از قبیل مقاومت فشاری، هوازگی، خوردگی، چسبندگی در برابر ضربه، تغییر شکل، سختی، رشد قارچ و رفتار آتشگیری سطح باشد. از آنجاکه این مواد در فضاهای پنهان ساختمان قرار دارند و امکان نفوذ آنها به سیستم های تهویه مطبوع وجود دارد، به جهت تامین سایر شرایط بهداشتی و محیطی رعایت استانداردها الزامی است. الزامات اجرایی نیز می بایستی رعایت شود. علاوه بر اینها، کلیه ساختمان ها می بایستی اقدامات مقاوم سازی را با هماهنگی کامل سازمان آتش نشانی انجام دهند.

امید است همانگونه که حادثه ساختمان های دوقلوی تجارت جهانی در نیویورک موجب تجدید نظر در مقررات و روش ها نه تنها در ایالات متحده بلکه در سایر کشورها گردید، با درس هایی که از اتفاق ساختمان پلاسکو تهران گرفته می شود، ضوابط مدون، آموزش لازم، امکانات مکفی، شناسائی ساختمان های آسیب پذیر و مقاوم سازی آنها برای پیشگیری از آتش سوزی در سراسر کشور فراهم گردد.

پی نوشت ها

۱. در اینجا لازم است یادآور شوم مقاله ای که از دوست عزیزم جناب آقای دکتر محمد رضا اسلامی از دانشگاه میشیگان به دستم رسید مشوق اینجانب در نگارش مقاله حاضر گردید.
2. Local Failure
3. Progressive Collapse
۴. از جمله این مراکز، دو مرکز مهم دانشگاهی مطالعات آتش آمریکا در دانشگاه های میشیگان (MSU) و واشنگتن (NIST) است.
5. Building Research Establishment
۶. نقل شخصی نگارنده از جناب آقای دکتر رضانیانپور استاد تکنولوژی بتن دانشگاه صنعتی امیرکبیر تهران
۷. در مرحله طراحی مفهومی روش های مختلف خشک، تر و ترکیب این دو و همچنین استفاده از Mist Water مورد بررسی قرار گرفت که توصیه طراح تاسیسات استفاده از گزینه آخر بود، لکن نهایتاً روش بارنده خودکار (اسپرینکلر) و جعبه های آتش نشانی انتخاب گردید.
۸. جهت ۲ ساعت مقاومت در برابر آتش سوزی از پوشش مقاوم حریق کافکو ۳۰۰ (از ترکیب مواد فندولایت و مندولایت) استفاده شده است.
۹. "باتوجه به محاسبات و استانداردها، اگر قطر نازل ۱۵ میلیمتر و فشار آب سرنازل ۶ بار باشد، در این مدت حدود ۲۴۰ متر مکعب آب، یا معیاری ۲۴۰ تن آب در مکانی وارد میشود که انباشته از لباس و پارچه است و درصد بالایی از آب پرتاب شده جذب لباسها و مصالح ساختمانی (دیوارهای گچی) میشود و نهایتاً حدود ۲۴۰ تن بار در مکانی وارد میشود که اصلاً در محاسبات سازه ای دیده نشده است. زمانیکه ۲۰۰ تا ۴۰۰ درجه حرارت باعث انبساط قابل توجه اسکلت فلزی میشود و شما در یک نقطه با پاشیدن
۱۰. دوسی ساکن آمریکا برایم نوشت که "آتش نشانها در ایالات متحده بیشترین حقوق ها و بیشترین احترام و محبت را از مردم دریافت میکنند و بیشترین امکانات و تجهیزات در اختیارشان است. ما که در کالیفرنیا بطور مرتب آتش سوزی در جنگلهای خشک کنار مناطق مسکونی و ساختمانهایی که با چوب و نه آهن و بتن ساخته شده اند داریم، نقش این آتش نشانها برایمان بسیار مهم و حساس است و به همین دلیل از ایشان تجلیل می شود و مورد توجه هستند."
۱۱. از جمله دانشگاه های علاقه مند، دودانشگاه خواجه نصیر تهران و شهید چمران اهواز در این بحث جدید داشته اند. این در حالی است که در سال ۲۰۱۷ در هیچ یک از دانشگاه های کشورمان رشته مهندسی آتش تدریس نمی شود.
12. Moreton-in-Marsh College (Fire Service College) is responsible for providing leadership, management and advanced operational training courses for senior fire officers from the United Kingdom and foreign fire authorities.
۱۳. این موضوع طبق ردیف ۳ تصویب نامه هیئت وزیران مورخ ۹۳/۱۰/۱۸ در خصوص کارگاههای نایمن شهری صدق می کند که گزارش سازمان آتش نشانی باید در اولویت کاری بازرسی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به عنوان دستگاه مجری قرار گیرد.
14. Structural Fire Design According to Eurocodes
15. Intersec: The world's leading trade fair for Security, Safety and Fire Protection

۱. در اینجا لازم است یادآور شوم مقاله ای که از دوست عزیزم جناب آقای دکتر محمد رضا اسلامی از دانشگاه میشیگان به دستم رسید مشوق اینجانب در نگارش مقاله حاضر گردید.
2. Local Failure
3. Progressive Collapse
۴. از جمله این مراکز، دو مرکز مهم دانشگاهی مطالعات آتش آمریکا در دانشگاه های میشیگان (MSU) و واشنگتن (NIST) است.
5. Building Research Establishment
۶. نقل شخصی نگارنده از جناب آقای دکتر رضانیانپور استاد تکنولوژی بتن دانشگاه صنعتی امیرکبیر تهران
۷. در مرحله طراحی مفهومی روش های مختلف خشک، تر و ترکیب این دو و همچنین استفاده از Mist Water مورد بررسی قرار گرفت که توصیه طراح تاسیسات استفاده از گزینه آخر بود، لکن نهایتاً روش بارنده خودکار (اسپرینکلر) و جعبه های آتش نشانی انتخاب گردید.
۸. جهت ۲ ساعت مقاومت در برابر آتش سوزی از پوشش مقاوم حریق کافکو ۳۰۰ (از ترکیب مواد فندولایت و مندولایت) استفاده شده است.
۹. "باتوجه به محاسبات و استانداردها، اگر قطر نازل ۱۵ میلیمتر و فشار آب سرنازل ۶ بار باشد، در این مدت حدود ۲۴۰ متر مکعب آب، یا معیاری ۲۴۰ تن آب در مکانی وارد میشود که انباشته از لباس و پارچه است و درصد بالایی از آب پرتاب شده جذب لباسها و مصالح ساختمانی (دیوارهای گچی) میشود و نهایتاً حدود ۲۴۰ تن بار در مکانی وارد میشود که اصلاً در محاسبات سازه ای دیده نشده است. زمانیکه ۲۰۰ تا ۴۰۰ درجه حرارت باعث انبساط قابل توجه اسکلت فلزی میشود و شما در یک نقطه با پاشیدن

توانمندی بخش خصوصی فشارهای خارجی را می‌کاهد

مدیرعامل دنار هساز مطرح کرد:

تخصص حرف اول را می‌زند و این شرکت‌ها کمتر وارد مباحث سرمایه‌گذاری می‌شوند، چه اتفاقی افتاد که به عنوان شرکتی خصوصی در آزادراه ساوه - همدان سرمایه‌گذاری کردید؟

در دولت اصلاحات فضای اقتصادی به نوعی بود که شرکت‌ها برای توسعه فعالیت‌های خود، به کمک دولت می‌آمدند. ما نیز درآمدهایی از فعالیت‌های خارج از کشور داشتیم که با تشویق وزارت راه و شهرسازی تصمیم به سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیربنایی گرفتیم و از سال ۱۳۸۵ این پروژه را آغاز کردیم که از سال ۱۳۹۱ به بهره‌برداری رسید. روش مشارکت B.O.T با قرارداد بهره‌برداری ۲۵ ساله بود اما متأسفانه به دلیل تورم، به خصوص در زمان ساخت، هزینه ساخت پروژه دو برابر شد و به ناچار سرمایه‌گذاری نیز دو برابر شد و برگشت سرمایه با مشکل مواجه گردید. دوره استهلاک سرمایه‌گذار نامشخص و مطمئناً بیش از ۲۵ سال است.

البته شرکت‌های خصوصی و موسسات مالی، دیگر رغبتی به سرمایه‌گذاری در پروژه‌هایی

کرد و پروژه‌ای که بتوان دنار هساز را با آن معرفی کرد، کدام پروژه است.

بنده فعالیت مهندسی خود را با شرکت پارکت آغاز کردم. سال ۱۳۶۳ شرکت ایران رهرو را تاسیس کردم و در سال ۱۳۷۰ دنار هساز را به موازات و با محوریت صادرات خدمات فنی و مهندسی تاسیس کردم. در سال ۱۳۷۸ با واگذاری شرکت ایران رهرو به سایر شرکا، تمرکز بیشتری روی کار شرکت دنار هساز پیدا کردم. از همان سال‌ها فعالیت‌های دنار هساز با محوریت صدور خدمات فنی و مهندسی و در زمینه راهسازی، ساخت زیربناها و تاسیسات شهری ادامه یافته است. البته شرکت ما آزادراه‌های زیادی ساخته و در انواع پروژه‌های زیربنایی فعال بوده است اما از پروژه‌های برجسته و متفاوت این شرکت می‌توان به آزاد راه ساوه - همدان اشاره کرد که هم در ساخت و هم سرمایه‌گذاری آن مشارکت داشتیم. راه ایرانشهر - چابهار که به علت وجود بند چابهار راهی استراتژیک به حساب می‌آید نیز از پروژه‌های متفاوت دنار هساز است.

با توجه به اینکه در شرکت‌های پیمانکاری

دنار هساز جزو شرکت‌هایی بود که در سال ۱۳۹۴ به پاس ۴ دهه فعالیت در عرصه سازندگی توسط معاونت فنی و اجرایی مورد تقدیر قرار گرفت. همچنین این شرکت ۶ دوره متوالی، جایزه صادرکننده برتر را در حوزه خدمات فنی و مهندسی دریافت کرده است. مدیرعامل شرکت دنار هساز، مهندس محمد ابوطالبی متولد ۱۳۳۲ تهران است که سال ۱۳۵۵ با مدرک فوق لیسانس راه و ساختمان از دانشکده فنی دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد. وی از همان سال وارد بازار ساخت و ساز کشور شد و تاکنون ۴۰ سال است که در عرصه راهسازی و زیرساخت‌های حمل و نقل کشور فعالیت دارد. برای آشنایی بیشتر با این شرکت توانمند و دیدگاه مدیران آن در مورد مسائل صنعت احداث پای صحبت مهندس محمد ابوطالبی نشستیم. با توجه به اهمیت مباحث مطرح شده نظر خوانندگان محترم ماهنامه را به خواندن مشروح این مصاحبه جلب می‌نمایم.

از چه زمانی قدم در راه سازندگی گذاشتید؟
شرکت دنار هساز از چه زمانی آغاز به کار

پیام آبادگران
دی ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

تنها این نیروی تحصیل کرده شاغل می‌شوند بلکه به علت ماهیت کارهای ساختمانی برای نیروی انسانی در صنوف مرتبط نیز اشتغال ایجاد می‌شود. اگر دولت بتواند برای این نیروی کار در خارج از کشور اشتغال ایجاد کند، هزینه این ایجاد اشتغال در بیرون از کشور پرداخت می‌شود. در نتیجه نیروی کار و دانش صادر می‌شود که اثر مثبتی در ارتقاء دانش فنی و تبادل فرهنگی دارد. برای نمونه در آینده‌ای نه چندان دور مردم کشوری که پروژه‌های توسط متخصصان ایرانی در آن اجرا شده، از آن پروژه به نام پروژه‌ای ایرانی یاد می‌کنند.

شرکت شما در کشور قزاقستان فعال است. از کم و کیف این فعالیتها برای شرکت‌های عضو ما بگویید؟

نخستین تونل قزاقستان در گردنه «شاک‌پاک بابا» در ۶۰۰ کیلومتری شهر «آلماتی» توسط «دنار هساز» در دست ساخت است. ساخت این تونل ۱۵۰۰ متری با عرض ۱۴ متر و ارتفاع بیش از ۹ متر گامی در جهت صدور خدمات فنی و مهندسی در قزاقستان بود. پروژه یاد شده بخشی از بزرگراه بین‌المللی «غرب چین غرب اروپا»، به طول ۴۰ کیلومتر در مسیر شهرهای «تاراز» و «چیمکنت» در جنوب قزاقستان است که حدود ۱۰۰ میلیون دلار ارزش دارد. البته در مسیر این بزرگراه پل‌های خاص به دهانه‌های ۱۵ الی ۴۲ متر طول کل یک کیلومتر ساخته شده است. دنار هساز در قزاقستان اتوبان «آستانه- شوچنسک» و جاده‌های آلماتی- بیشکک،

نیمه‌تمام به نظر می‌رسد ابهام زیادی وجود دارد مثلاً امکان بازگشت سرمایه، نوع مالکیت، نحوه بهره‌برداری و به روشنی تعریف نشده است.

دنار هساز را با فعالیت آن در صدور خدمات فنی و مهندسی می‌شناسند، چنانچه شش دوره متوالی به عنوان صادرکننده نمونه در این حوزه شناخته شد. به عنوان مدیرعامل این شرکت چه دیدگاهی درباره صدور خدمات فنی و مهندسی دارید؟

صدور خدمات فنی و مهندسی یعنی صدور دانش که کمترین هزینه را برای کشور دارد. کشور ما منابع انسانی تحصیل کرده و متخصص زیادی دارد که دغدغه اشتغال دارند. با بالا رفتن حجم کارهای عمرانی نه

وارد نشدن بخش خصوصی به پروژه‌های ناتمام به این دلیل است که شرکت‌های این بخش منابع لازم برای اجرای این پروژه‌ها را ندارند، بخش خصوصی با حرف سرمایه‌گذار نمی‌شود و پروسه بلندمدتی لازم است تا بخش خصوصی رشد کند و با اعتبار درآمدهای خود سرمایه‌گذاری کند. متأسفانه پیمانکاران سیستم‌های تامین مالی مناسبی هم برای سرمایه‌گذاری سراغ ندارند

از این دست ندارند چون ریسک بالا دارد و مدت بازگشت سرمایه بسیار طولانی است. در نتیجه سرمایه‌ها به جاهایی که بازگشت سریع و ریسک کم دارند می‌روند. و از نظر اقتصادی باید شرایط به گونه‌ای باشد که توجیه لازم برای سرمایه‌گذاری وجود داشته باشد.

دولت درصدد است پروژه‌هایی نیمه تمام را با قیمت پایین به شرکت‌های بخش خصوصی واگذار کند، در این زمینه استقبال شرکت‌ها را چگونه می‌بینید.

اصلاً مقوله سرمایه‌گذاری با مقوله اجرا فرق دارد. در هیچ کجای دنیا متخصص و مجری سرمایه‌گذار نیست، و سرمایه‌گذار با پیمانکار فرق دارد. مثلاً شرکت توتال با وجود ارزش بالا، نقدینگی لازم برای سرمایه‌گذاری را ندارد و با شراکت بانک یا موسسه مالی اقدام به اجرای پروژه‌ها می‌کند. این تصور که خود شرکت سازنده سرمایه‌گذار باشد اشتباه است و شرکت سازنده به اتفاق تامین‌کننده مالی، سرمایه‌گذار نامیده می‌شوند.

البته سرمایه‌گذاری در صنعت احداث به دلیل ریسک زیاد و برگشت دیر هنگام کمتر از طرف تامین‌کننده‌های مالی با استقبال مواجه نمی‌شود، حتی تامین‌کننده‌های مالی که در درون صنعت احداث و با همت این گروه شکل می‌گیرند ترجیح می‌دهند در پروژه‌هایی که بازگشت سرمایه سریع دارند سرمایه‌گذاری کنند. بازگشت سرمایه البته به معنای سود نیست بلکه به معنای بازگشت پول به چرخه ساخت و ساز و جلوگیری از راکد ماندن بلندمدت آن در یک پروژه است. در مجموع باید روش کار در ایران عوض شود و بازگشت سرمایه کوتاه مدت شود تا سرمایه به چرخه سرمایه‌گذاری برگردد.

وارد نشدن بخش خصوصی به پروژه‌های ناتمام به این دلیل است که شرکت‌های این بخش منابع لازم برای اجرای این پروژه‌ها را ندارند، بخش خصوصی با حرف سرمایه‌گذار نمی‌شود و پروسه بلندمدتی لازم است تا بخش خصوصی رشد کند و با اعتبار درآمدهای خود سرمایه‌گذاری کند. متأسفانه پیمانکاران سیستم‌های تامین مالی مناسبی هم برای سرمایه‌گذاری سراغ ندارند. گذشته از موارد ذکر شده، در مورد پروژه‌های

کاراگاندا و «آک» نشان قزاقستان و تراه است ۴ خط

برای است توانمند

پیام آبادگران
دی ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

به نحوی تهیه یا بازنگری شود که شرکتهای پیمانکاری دارای حداقل گردش سالیانه مالی و پروژه های در دست اجرا یا اجرا شده در طول سه سال گذشته قد و قواره پروژه هایی که در کشورهای هدف می خواهند اجرا نمایند باشد که این اشل و اندازه حداقل ۵۰ تا ۱۰۰ میلیون دلار در سال کمتر نباید باشد. درباره انتقال مالکیت به مدیریت در شرکت های بخش خصوصی سخن گفتید. آیا این امر در کشور ما محقق شده است؟ به نظر شما این انتقال باید با چه ملاحظاتی همراه باشد؟

متاسفانه در کشور ما مالکیت به مدیریت منتقل نشده و به نظر می رسد هنوز آمادگی این کار ایجاد نشده است. سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور در درجه بندی به صاحبان سهام توجه دارد و دستور داده از میان آنها مدیران انتخاب شوند که این امر یکی از نشانه های اهمیت مالکیت در شرکت های ما است. برای ایجاد مقدمات انتقال مالکیت به مدیریت لازم است قوانین خود را تغییر دهیم. مدیران با تجربه اداره شرکت را به عهده بگیرند. و شرکتها بتوانند وارد بورس شوند با این کار مالکیت شرکت بین سهامداران تقسیم می شود. در کشورهای دیگر، بسیاری از شرکت ها نسل به نسل منتقل شده اند اما این انتقال گاه همراه با مدیریت بوده و گاه فقط در قالب مالکیت.

آقای مهندس ابوطالبی، شرکت های عمرانی کشور ما با چه مشکلاتی مواجه اند و تاثیر این مسائل در شرکت های کوچک و بزرگ چه تفاوتی با هم دارد؟

شرکت های کوچک باید رشد کنند. شرکت های بزرگ باید به سیستم روز مجهز شوند و در کنار رشد، به ماندگاری نیز اهمیت دهند. بنابراین چالش های رشد و توسعه شرکتها به شرح زیر می باشد باید اصلاح گردد.

۱- یکی از مشکلات سازندگان که در همه دولت ها مشترک است، عدم ایفای به موقع تعهدات کارفرمایان نسبت به پیمانکاران است.

۲- در زمان های مختلف سیاست ها و دیدگاه های مختلف در سرنوشت شرکتها تاثیر داشته اند. گاهی وقتها نیاز به سازندگی

به دولت در مواقع ضروری، به شرکت های توانمند نیاز داریم و باید مقررات و مصوبات لازم در قوانین ما به نوعی باشد که شرکتها به سمت توانمند شدن حرکت نمایند. مجموع قوانین و مقررات و آئین نامه ها باید

توانمند بودن شرکتها در بیرون از مرزهای کشور با تقویت فضای فعالیت این شرکتها در درون کشور در ارتباط است، فقط شرکت هایی که در درون کشور بالیده اند و بزرگ شده اند قادرند وارد بازار جهانی و عرصه رقابت شوند. اگرچه شرکت های ایرانی از لحاظ تعداد و دانش فنی پر شمار هستند ولی از لحاظ تطبیق با سیستم های جهانی، در عرصه رقابت مشکل دارند که یکی از دلایل آن عدم حمایت از شرکتها در داخل کشور است. غافل از اینکه وقتی شرکتها در درون کشور ضعیف می شوند، اولین چیزی که از بین می رود صدور خدمات فنی و مهندسی است.

از طرفی شرکتها برای ماندگار شدن و توانمند ماندن باید خود را به سیستم های روز جهانی تطبیق نماید. یکی از این موارد جدا شدن مالکیت و مدیریت است. عمدتاً در ایران مالکیت و مدیریت یکی هستند و بعد از گذشت زمان و سالمند شدن مالک، مدیریت هم از بین می رود و فعالیت شرکت متوقف می شود. متاسفانه نحوه اداره شرکتها با

همه کشورها تحت تاثیر شرایط خاص اجتماعی و اقتصادی دنیا هستند. و با توجه به تحولات سریع جهانی چاره ای جز همراهی و همگامی وجود ندارد. این همراهی و همگامی با حضور بخش خصوصی سرعت بیشتری می گیرد. از این رو لازم است در دورانی که اقتصاد نفتی است به فکر غیرنفتی کردن آن بيفتیم و به سمت توانمند کردن و توانمند نگه داشتن بخش خصوصی برویم که فشارهای خارجی را کنترل کند.

بوده و دولت از حضور شرکت‌ها استقبال کرده است و گاهی وقتها شرکت‌ها با رکود مواجه شده‌اند، که باید زمینه‌ای به وجود آید که شرکت‌ها در این مواقع بتوانند حفظ شوند. یکی از راه‌های حفظ شرکت‌ها در قبال تغییرات سیاست اقتصادی ایجاد بازارهای جایگزین برای این شرکت‌ها است. شرکت‌ها برای حضور در بازارهای خارج از کشور، نیاز به حمایت دولت دارند، حمایتی که در برخی از کشورها به بهترین نحو ممکن صورت می‌گیرد. رئیس جمهوری برای دیدن همتای خود به کشوری دیگر پرواز می‌کند و قبل از هر گونه تعاملی از همتای خود می‌خواهد که مشکل فلان شرکت کشورش را که در آنجا فعال است برطرف نماید. با اتخاذ چنین دیدگاهی است که ما هم نمی‌گذاریم شرکت‌های ما ضعیف شوند و از بین بروند. اما متأسفانه با وجود همه مشکلات و تحریم‌ها که آسیب زیادی به شرکت‌های ما وارد کرده کمتر متوجه می‌شود. از جمله مصادیق این بی‌توجهی عدم صدور ضمانت نامه و خطوط اعتباری که باعث شده ما در کشورهای مختلف مشکلاتی مضاعف داشته باشیم. در حالی که اگر این مشکلات توسط ارکان حکومتی رفع می‌شد زمینه رشد و توسعه مهیا می‌شد و در زمان رکود داخلی، دروازه‌ها برای اشتغال بیرون از کشور باز بود. ۳- اگر در بازار و تجارت رقابت سالم نباشد رشد به وجود نمی‌آید. در یک دوره ۴ ساله، که سازندگی در عسولویه به وجود آمد شاهد رشد زیاد شرکت‌ها بودیم، اما به محض این که بازار کسب و کار رقابت ناسالم به میان آمد شرکت‌ها از بین رفتند. متأسفانه در بازار محدود کنونی فضای رقابت سالم برای شرکت‌های بخش خصوصی وجود ندارد. ۴- سیستم بانکی ما در بنگاه داری است نه خدمات بانکی. ما در دولت به طور جزیره‌ای عمل می‌کنیم و هر گروهی دنبال کسب و کار خود هستند و دولت و بانک مرکزی هم به فکر خود هستند در حالی که باید بخش خصوصی تقویت شود. بدون تقویت بخش خصوصی دولت تبدیل به هیولایی بزرگ می‌شود که تمام درآمدها را خرج خود می‌کند. در حالی که کشورهایی با دولت بزرگ پیشرفت نداشته‌اند.

فعالیت تشکل‌ها برای رفع مشکلات به کجا خواهد رسید؟ آیا سندیکا در توانمند شدن شرکت‌ها تاثیر دارد؟

اگر تشکل‌ها نباشند امکان بیان مشکلات هم از بین می‌رود. تشکل‌ها مسائل اعضای خود را می‌دانند و آنها را به دولت منتقل می‌کنند. با این همه توانمند شدن یک شعار نیست و حقیقت اقتصادی است که باید ابزار آن به وجود آید و در این باره سندیکاها و تشکل‌ها نقش کلیدی دارند، در واقع نقش سندیکاها دست گذاشتن روی مواردی است که به منافع صنفی و ملی ضربه می‌زند و احتیاج به تغییر و تصحیح دارند، و البته پیگیری این موارد که متأسفانه در سال‌های اخیر شاهد بوده‌ایم علی‌رغم تلاش شبانه‌روزی تشکل‌ها به دلیل نبودن اراده کافی در طرف مقابل این تلاش‌ها به جایی نرسیده است. وگرنه ایجاد ابزار لازم برای توانمند شدن شرکت‌ها همچنان بر عهده دولت است، تا در ادامه این فرایند شرکت‌ها و تشکل‌هایی که توانمند شده‌اند به عنوان عناصر تاثیرگذاری در فضای اقتصادی ظاهر شوند. به طور مثال قانون بهبود فضای کسب و کار و قانون رفع موانع تولید که جزو قوانین هستند که وجود دارند ولی در اجرا دارای ضعف هستیم.

آینده صنعت احداث را چگونه می‌بینید و شرایط کنونی ما را به چه سمتی می‌برد؟

در اکثر کشورها درآمد خدمات مهم است و برای آن زیرساخت لازم است. و البته این زیرساخت‌ها به نگهداری و تعمیر مداوم نیاز دارند. از این رو صنعت سازندگی صنعتی

پویا و همیشگی است و می‌تواند در رفع بیکاری نقش به‌سزایی داشته باشد. به تعبیری صنعت احداث باید تمام وقت در خدمت جامعه باشد چون تکنولوژی ساخت مدام در حال عوض شدن است. از طرفی همه کشورها تحت تاثیر شرایط خاص اجتماعی و اقتصادی دنیا هستند. و با توجه به تحولات سریع جهانی چاره‌ای جز همراهی و همگامی وجود ندارد. این همراهی و همگامی با حضور بخش خصوصی سرعت بیشتری می‌گیرد. از این رو لازم است در دورانی که اقتصاد نفتی است به فکر غیرنفتی کردن آن بیفتیم و به سمت توانمند کردن و توانمند نگه داشتن بخش خصوصی برویم که فشارهای خارجی را کنترل کند.

صنعت احداث نیز باید منطبق با روح این صنعت پیشرو باشد، قدم در مسیر توانمند شدن بگذارد. مورد دیگری که باید مدنظر حرفه‌مندان قرار گیرد تعهد به رعایت اخلاق حرفه‌ای است. البته اخلاق حرفه‌ای باید در همه جبهه‌ها رعایت شود، یعنی هم دولت و هم بخش خصوصی به آن پایبند باشند تا کارها به صورت ویژه به کسی واگذار نشود، و فضای کسب و کار و رشد برای همه موجود باشد.

با ظرفیت‌سازی در بخش خصوصی و توانمند کردن این بخش، موتور توسعه روشن می‌شود و به اجزای اقتصادی دیگر در جامعه منتقل می‌گردد و می‌توان آینده بهتری برای همه صنایع و صنعت احداث متصور شد.

توصیه‌های کاربردی برای مدیریت بهتر

نویسنده: الکس مک کلافرتی - مترجم: سیدحسین علوی لنگرودی

پیام آبادگران
دخ ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

بعضی از مدیران این است که بیش از حد در کار افرادشان سرک می‌کشند و با این کار قصد دارند خود را در جریان جزئی‌ترین امور قرار دهند، درحالی‌که آنها با این کار هم سر خود را بیش از حد شلوغ می‌کنند و از پرداختن به وظایف اصلی خود بازمی‌مانند و هم به افرادشان بی‌اعتمادی نشان می‌دهند.

بین فقدان مهارت و فقدان انگیزه تفاوت قائل شوید: عملکرد ضعیف کارکنان می‌تواند ریشه در دو چیز داشته باشد: اول فقدان مهارت و توانایی کار کردن و دوم فقدان انگیزه و میل به کار کردن. مشکل اول یعنی فقدان یا کمبود مهارت کار کردن را می‌توان از طریق آموزش و برگزاری دوره‌های ضمن خدمت و مشاوره برطرف ساخت، درحالی‌که انگیزه دادن و ایجاد میل بیشتر برای کار کردن در میان کارکنان امری پیچیده و دشوار است که نیازمند توجه به ریشه‌ها و علل قضیه است و برای آن مدیر باید علاوه بر تصویرسازی مثبت و سازنده

مطلوب او، به شکلی دوستانه و خودمانی از او بخواهید در پروژه‌های بعدی به فاکتور زمان هم گوشه‌چشمی داشته باشد و کارش را سر موقع تحویل دهد. به افرادتان نشان دهید که به آنها اعتماد کامل دارید: یکی از اشتباهات نابخردانه

عملکرد ضعیف کارکنان می‌تواند ریشه در دو چیز داشته باشد: اول فقدان مهارت و توانایی کار کردن و دوم فقدان انگیزه و میل به کار کردن. مشکل اول یعنی فقدان یا کمبود مهارت کار کردن را می‌توان از طریق آموزش و برگزاری دوره‌های ضمن خدمت و مشاوره برطرف ساخت، درحالی‌که انگیزه دادن و ایجاد میل بیشتر برای کار کردن در میان کارکنان امری پیچیده و دشوار است

پیچیدگی‌های روزافزون دنیای کسب‌وکار و دگرگون شدن ویژگی‌ها و نگرش‌های کارکنان آن چنان گسترده و غیرقابل پیش‌بینی شده که تجدیدنظر در رویکردها و الگوهای مدیریتی مدیران در درجه اول اولویت کاری آنها قرار دارد. آنچه در ادامه خواهد آمد مجموعه‌ای از توصیه‌های کاربردی و مفید است که مجله فوربس پس از جمع‌بندی نظرات و ایده‌های پیشنهادی بیش از ۳۰۰ مدیر منتخب خود که هر کدام دارای ده‌ها سال سابقه کار مدیریتی هستند، ارائه داده است.

با افرادتان همدردی کنید: واقعیت آن است افرادی که می‌خواهند کارشان را به بهترین شکل ممکن انجام دهند، غالباً به ضرب‌الاجل‌های موجود توجه چندانی ندارند و کیفیت را فدای زمان نمی‌کنند. بنابراین اگر هر کدام از کارکنان‌تان با دستی پر، اما دیر هنگام نزد شما آمد و از شما توقع قدردانی و برخورد خوب داشت، لازم است ضمن نشان دادن خرسندی خود از عملکرد

مصوبه جدید شورای عالی شهرسازی؛ کمیسیون ماده ۱۰۰ موظف شد تخلفات ساخت و ساز را گزارش کند

شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در مصوبه جدیدی، کمیسیون ماده ۱۰۰ را موظف کرد تصمیمات خود درباره تخلفات ساخت و ساز را به صورت مرتب و دوره‌ای به این شورای گزارش کند. به گزارش وزارت راه و شهرسازی، در این مصوبه همچنین تاکید شده است که شهرداری‌ها مکلف هستند از ساخت و سازهای بدون پروانه و یا تخلفات ساختمانی جلوگیری کنند. دبیر شورای عالی شهرسازی و معماری ایران طی نامه‌ای به استانداران کشور، این مصوبه را ابلاغ کرد.

در نامه حناچی به استانداران آمده است: شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در جلسه مورخ ۱۳۹۵.۰۹.۲۲، پیرو صورت جلسه مورخ ۱۳۹۲.۰۸.۱۲ کمیته فنی و ارائه گزارش درباره کمیسیون ماده ۱۰۰ و ضوابط ملاک عمل این کمیسیون در خصوص بررسی اصول شهرسازی موضوع تبصره ۱ ذیل ماده فوق‌الذکر با عنوان «اصول شهرسازی یا فنی یا بهداشتی» و همچنین سایر موارد آن مصوب نمود:

- منظور از اصول شهرسازی، فنی و بهداشتی، اصول و ضوابط طرح‌های جامع و تفصیلی و مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و مقررات ملی ساختمان می‌باشد.

- شهرداری‌ها مکلف هستند از ساخت و سازهای بدون پروانه و یا تخلفات ساختمانی جلوگیری نمایند.

- دبیرخانه‌های کمیسیون ماده ۱۰۰ ملزم به ارائه گزارش‌های دوره‌ای از نتایج تصمیمات کمیسیون ماده ۱۰۰ به دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران می‌باشند.

مهر- ۱۲ دی

خانوادگی برای افرادشان را به فرصتی برای نشان دادن حسن نیت و نزدیک شدن به آنها تبدیل می‌کنند.

بین نتایج و اهداف مشخص پیوند ایجاد کنید: اگر از افرادتان رسیدن به نتایج مشخصی را انتظار دارید، حتما مطمئن شوید که آن نتایج در ارتباط با هدف یا اهداف مشخصی شکل گرفته باشند. گاهی اوقات اتفاق می‌افتد که مدیران اهداف متفاوت و گاه متضادی را ترسیم می‌کنند و از کارکنان شان توقع دارند که به همه آنها دست یابند، درحالی‌که دستیابی به نتایج حاصل از هرکدام از آنها می‌تواند در تضاد با رسیدن به سایر اهداف باشد.

با کارکنان مثل مشتریان خود برخورد کنید: جمله معروفی در دنیای کسب‌وکار وجود دارد که می‌گوید «همیشه حق با مشتری است». همین نکته در درون سازمان‌ها نیز مصداق پیدا می‌کند، به این صورت که در درون سازمان‌ها هر کدام از کارکنان حکم مشتری را برای مدیران بازی می‌کنند. چنانچه وجود مشکل یا نقصی را به مدیری یادآوری می‌کنند، این وظیفه مدیر است که نسبت به رفع مشکل عمل کند، نه اینکه با آن فردی که وجود مشکل را اعلام کرده برخورد قهرآمیز کند، بنابراین اگر هرکدام از افرادتان نزد شما آمد و وجود مشکل یا حتی اشتباهی از طرف شما را اعلام کرد، در گام اول از او قدرانی کنید و در گام‌های بعدی ضمن تلاش برای حل مشکل، آن فرد و سایر کارکنان را در جریان کارهایتان برای حل آن مسئله قرار دهید. از این طریق هم برای او ارزش قائل می‌شوید و هم فرهنگ اطلاع‌رسانی واقعی را در سازمان تان نهادینه می‌کنید.

عملکردها و بازخوردها را به‌طور متناوب بررسی کنید: یک مدیر هیچ‌گاه نباید فرآیند ارزیابی عملکرد و بررسی بازخوردهای کار را به جلسات فصلی یا سالانه موقوف کند، بلکه باید این کار را به صورت متناوب و به شکل‌های مختلف و خلافت‌های انجام دهد، چرا که گاهی اوقات شناسایی دیر هنگام ضعف در عملکردها و بی‌توجهی به بازخوردها می‌تواند فاجعه بار باشد و تمام حیثیت مدیریتی و کاری شما را برباد دهد.

منبع: Forbes

در مورد کاری که افراد انجام می‌دهند، عوامل مزاحم و دلسرد کننده برای افرادشان را شناسایی و رفع کند.

افرادتان را به شکلی واقعی در کارها مشارکت دهید: دیکته کردن همه چیز به کارکنان بدون نظرخواهی از آنها راه به جایی نخواهد برد و با مقاومت آشکار و پنهان کارکنان مواجه خواهد شد. بنابراین عاقلانه‌تر آن است که مدیران در مراحل مختلف برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌ها کارکنان شان را به مشارکت واقعی دعوت کنند و از آنها در مورد نحوه رسیدن به اهداف مقرر نظر بخواهند. در این حالت است که بسیاری از معجزات کاری رخ خواهد داد.

به‌صورت دقیق و شفاف به افرادتان اطلاع‌رسانی کنید: یکی از علل اصلی اینکه کارکنان تان آنچنان‌که باید و شاید کارهایشان را به درستی انجام نمی‌دهند، این است که آنها دقیقاً نمی‌دانند چه باید بکنند و شما چه انتظاری از آنها دارید. بنابراین یکی از اولویت‌های کاری شما به عنوان مدیر این است که به شکلی دقیق به افرادتان بگویید که توقع انجام چه کاری را از آنها دارید. آنگاه خواهید دید که افرادتان با دیدی باز و ذهنی آگاه به سراغ کارهایشان خواهند رفت.

کتابخانه مدیریتی خودتان را در محل کارتان ایجاد کنید: کتاب‌های مدیریتی و روانشناسی حاوی نکات و درس‌های ارزشمندی هستند که هر مدیری با هر میزان سابقه مدیریتی به آنها نیازمند است، بنابراین هرچه سریع‌تر قسمتی از اتاق محل کارتان را به چیدن کتاب‌های مدیریتی و روانشناسی کار اختصاص دهید و هر روز حتماً چند دقیقه‌ای را به مطالعه صفحاتی از آنها اختصاص دهید.

اول خانواده، بعد کار: هرگاه مسئله خانوادگی خاصی برای هرکدام از کارکنان تان اتفاق افتاد، حتماً با او همدردی کنید و در صورت نیاز به او مرخصی دهید تا به حل آن مسئله بپردازد چرا که اگر چنین نکنید و آن فرد مجبور باشد در محل کارش حاضر شود، حضور او صرفاً حضوری فیزیکی و بی‌فایده خواهد بود. مدیران هوشمند و لایق کسانی هستند که با این کار تهدید بروز مشکلات

اعضای محترم سندیکا

احتراماً؛ تصویر بخشنامه شماره ۲۰۰/۹۵/۴۲ مورخ ۹۵/۰۷/۰۷ سازمان امور مالیاتی کشور با موضوع تفویض اختیار مواد ۱۶۷ و ۱۹۱ قانون مالیاتهای مستقیم در خصوص تقسیم بدهی مالیاتی و بخشودگی جرائم مالیات بر ارزش افزوده جهت استفاده و بهره‌برداری اطلاع‌رسانی می‌گردد.

شماره: 200-95-42

تاریخ: 1395-07-07

بخشنامه

م	مواد 167 و 191 قانون مالیاتهای مستقیم	95	42
---	---------------------------------------	----	----

مخاطبین/ذینفعان	امور مالیاتی شهر و استان تهران ادارات کل امور مالیاتی
موضوع	ابلاغ تصویب نامه شماره 62111/ت/51052 هـ مورخ 1395-05-25 هیأت محترم وزیران موضوع تفویض اختیار تقسیم بدهی مالیاتی و بخشودگی جرائم قابل بخشش موضوع قانون مالیات های مستقیم و قانون مالیات بر ارزش افزوده
<p>در اجرای تصویب نامه شماره 62111/ت/51052 هـ مورخ 1395-05-25 هیأت محترم وزیران، موضوع واگذاری اختیارات دستگاه های اجرایی به واحدهای استانی مربوط، بدین وسیله اختیارات قانونی این سازمان موضوع مواد 167 و 191 قانون مالیات های مستقیم در خصوص تقسیم بدهی مالیاتی و بخشودگی جرائم قابل بخشش مقرر در قانون یادشده و قانون مالیات بر ارزش افزوده با رعایت قوانین مذکور و سایر قوانین و مقررات مربوط تا پایان سال 1396، به رئیس و مدیران کل امور مالیاتی شهر و استان تهران و سایر مدیران کل امور مالیاتی سراسر کشور تفویض می گردد.</p> <p>بدیهی است پس از پایان مهلت تفویض اختیار بخشنامه موصوف، متعاقباً در خصوص چگونگی تفویض اختیار بخشودگی جرائم و تقسیم بدهی مالیاتی تصمیم گیری خواهد شد. 1395-6-8</p> <p>سیدکامل تقوی نژاد رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور</p>	
تاریخ اجرا: مطابق بخشنامه	مدت اجراء: تا پایان سال 1396
مرجع ناظر: دادستانی انتظامی مالیاتی	نحوه ابلاغ: فیزیکی/ سیستمی
لطفاً هرگونه ابهام و توضیح را از طریق شماره تلفن 39903529 دفتر حسابداری و وصول مالیات مطرح و پیگیری نمایید.	

پیام‌آبادگران
دی ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

تاریخ: ۹۵/۱۰/۱۴

شماره: ۹۵-۵۴۶۸۷

شماره ثبت: ۹۴

«به نام خدا»

جناب آقای مهندس غلامحسین حمزه مصطفوی
ریاست محترم امور نظام فنی اجرائی - سازمان برنامه و بودجه
موضوع: کار اضافی مازاد بر ۲۵٪ مبلغ اولیه پیمان

پس از سلام

به پیوست تصویر نامه شماره ۲۷-۷۸۰۳ مورخ ۹۵/۱۰/۵ شرکت ساختمانی و تأسیساتی لمبه کوب در خصوص افزایش مقادیر کار و مبلغ کارهای باقیمت جدید بیش از ۲۵٪ مبلغ اولیه پیمان، ارسال و به استحضار می رساند، با بررسی بعمل آمده درارتباط با موضوع نظر این سندیکا به شرح زیر می باشد:

۱- در قراردادهای منعقد بر اساس شرایط عمومی پیمان، با توجه به مفاد بند الف ۱ ماده ۲۹ شرایط عمومی پیمان جمع مبلغ مربوط به افزایش مقادیر و مبلغ کارهای با قیمت جدید (موضوع بند ج) نباید از ۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان بیشتر شود.

۲- چنانچه جمع مبالغ مربوط به افزایش مقادیر و کارهای با قیمت جدید (موضوع بند الف ماده ۲۹) برابر ۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان شود دیگر نمی توان افزایش مقادیر در کارها و کارهای با قیمت جدید به پیمانکار ابلاغ نمود و تعهد قراردادی پیمانکار در مورد ردیف های تغییر نیافته ، انجام عملیات اجرائی مربوطه ، حداکثر تا سقف مقادیر پیش بینی شده در فهرست بهای منضم به پیمان می باشد.

۳- در هیچ قراردادی کارفرما مجاز نیست بیش از ۲۵٪ مبلغ اولیه پیمان ، افزایش مقادیر و مبالغ کارهای با قیمت جدید به پیمانکار، کار ارجاع نماید و اجرای مقادیر افزایشی مازاد بر ۲۵ درصد فوق در قالب قرارداد اولیه امکان پذیر نبوده و باید با رعایت مقررات و انعقاد قرارداد مستقل دیگری انجام شود.

خواهشمند است مقرر فرمایند در صورت تأیید مراتب را جهت اعلام به شرکت ساختمانی و تأسیساتی لمبه کوب به این سندیکا ابلاغ نمایند.

باتقدیم احترام

بهمن دادمان

دبیر

رونوشت: شرکت ساختمانی و تأسیساتی لمبه کوب بازگشت به نامه فوق الذکر جهت اطلاع و بی گیری

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

شماره: ۹۶۴۸۴۸
تاریخ نامه: ۱۳۹۵/۱۰/۲۷
پرست: ندارد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جناب آقای مهندس دادمان
دبیر محترم سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران
موضوع: ماده ۲۹ شرایط عمومی پیمان

با سلام و احترام؛

بازگشت به نامه شماره ۹۵-۵۴۶۸۷ مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۱۴ منضم به تصویر نامه شماره ۳۷/۷۸۰۳ مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۰۵ شرکت لمبه کوب به آگاهی می‌رساند هم‌طور که در نامه آن سندیکای محترم اشاره شده است در قراردادهای منعقد شده با شرایط عمومی پیمان (موضوع پیوست بخشنامه شماره ۵۴/۸۴۲-۱۰۲/۱۰۸۸-۵۴ مورخ ۱۳۷۸/۳/۳)، مطابق بند «۱» ماده ۲۹ شرایط عمومی پیمان، جمع مبلغ مربوط به افزایش مقادیر و مبلغ کارهای با قیمت جدید (موضوع بند "ج" ماده ۲۹) نباید از ۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان بیشتر شود. بعبارت دیگر جمع مبالغ افزایش یافته نسبت به مبلغ اولیه قرارداد در هر مرحله نمی‌تواند بیشتر از ۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان باشد. در صورتیکه شرایط ایجاب نماید، باید برای تکمیل کارهای باقیمانده با پیمانکار شاغل قرارداد متمم منعقد گردد، که در اینصورت بر طبق مجوز شورایعالی فنی به شماره ۲۸۰۸/ش ف مورخ ۸۳/۳/۱۷ عمل می‌گردد. در غیر اینصورت برای اتمام کار باید از طریق فرایند ارجاع کار و با رعایت قوانین و مقررات مربوط، نسبت به واگذاری کار به پیمانکار اقدام گردد.

غلامحسین حمزه مصطفوی
رئیس امور نظام حقوقی و اجرایی

ش.ش: ۱۴۱۳۲۵

دور محارم‌رزی: ۳۳۱۶۱۴۶

مرکز تلفن: ۴-۳۳۲۷۱

تهران - میدان بهارستان - خیابان دانشسرا

پیام‌آبادگران
دی ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

تاریخ: ۹۵/۱۰/۷

شماره: ۹۵-۵۴۶۱۷

شماره ثبت: ۹۴

«به نام خدا»

جناب آقای مهندس غلامحسین حمزه مصطفوی
ریاست محترم امور نظام فنی اجرائی - سازمان برنامه و بودجه
موضوع: بخشنامه پیمان اجرای کارهای ساختمانی به صورت سرجمع

پس از سلام

به پیوست تصویر نامه شماره ۳۷/۷۷۶۵ مورخ ۹۵/۹/۲ شرکت ساختمانی و تأسیساتی لمبه کوب و ضمانت در هفت برگ ، در ارتباط با قرارداد منعقد آن شرکت بر اساس ضوابط بخشنامه پیمان اجرای کارهای ساختمانی به صورت سر جمع ارسال و به استحضار می رساند:
شرکت ساختمانی و تأسیساتی لمبه کوب اظهار می دارد:

- ۱- مفاد ماده ۱ قرارداد منعقدہ تصریح می نماید « موضوع پیمان عبارتست از اجرای کامل کلیه عملیات ساختمانی (ابنیه ، تأسیسات برقی، تأسیساتی مکانیکی) شامل احداث سه طبقه با کاربری اداری بر روی پارکینگ رمپی موجود (فاز طرح توسعه) و تکمیل ردیف های باقیمانده از پارکینگ طبقاتی مطابق شرح ردیف های فهرست مقادیر (فاز تکمیلی) و نصب و راه اندازی موتورخانه بر اساس مدارک ، مشخصات فنی و نقشه های منضم به این پیمان که کلاً به رویت، مهر و امضای پیمانکار رسیده است و جز لاینفک آن تلقی می شود و پیمانکار با اطلاع از کمیت و کیفیت آنها مبادرت به قبول تعهد نموده است»
- ۲- مفاد بند ۵ ماده ۳۷ شرایط خصوصی تصریح می دارد « مبلغ مندرج در این قرارداد بر اساس نقشه های موجود در زمان مناقصه و منضم به پیمان می باشد و در صورت تغییر نقشه ها...»
- ۳- در اظهار نظری مشاور محترم پروژه طی نامه شماره ۹۵-۴۷۱ مورخ ۹۵/۲/۸ به کارفرما اعلام نموده است «..... شرح ردیفهای فهرست مقادیر بر آورد در اولویت نخست می باشد»
- ۴- قیمت پیشنهادی این شرکت طبق تبصره ۱ از بند ۱۰ بخشنامه که اشعار می دارد « پیمانکاران موظف به ارائه پیشنهاد قیمت بر اساس نقشه های منضم به پیمان و مشخصات فنی عمومی و خصوصی می باشند، مقادیر ردیفها و برآورد ارائه شده در اسناد مناقصه صرفاً راهنما بوده و جز اسناد پیمان محسوب نمی شود و اسناد به آن هیچگونه حقی بر طرفین پیمان ایجاد نمی کند و با توجه به بند ۸ بخشنامه که تصریح می نماید « با این حال پیمانکار موظف به ارائه پیشنهاد قیمت بر اساس نقشه های اجرائی منضم به اسناد مناقصه می باشند» بر اساس نقشه های منضم به پیمان تنظیم و ارائه شده است.

باتوجه به موارد فوق الذکر شرکت لمبه کوب در خصوص اولویت نقشه های منضم به پیمان یا برآورد منضم به پیمان درخواست اعلام نظر می نماید.
تقاضا دارد مقرر فرمایند اقدام مقتضی در اینمورد بعمل آورند.

باتقدیم احترام
بمهر دادمان
دبیر

شماره: ۹۶۴۸۵۱

تاریخ نامه: ۱۳۹۵/۱۰/۲۷

پوست: ندارد

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور

بسم تعالی

دبیر محترم سندیکای شرکتهای ساختمانی
موضوع: پیمان سرجمع

با سلام و احترام؛

بازگشت به نامه شماره ۵۴۶۱۷-۹۵ مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۷ منضم به نامه شماره ۲۷/۷۷۶۵ مورخ ۱۳۹۵/۹/۲ شرکت لمبه کوب، به آگاهی می‌رساند بر اساس تبصره ۱ ذیل بند ۱۰ مقدمه بخشنامه شماره ۱۰۰/۶۴۰۵ مورخ ۱۳۸۹/۲/۴ تحت عنوان انعقاد پیمان اجرای کارهای ساختمانی به صورت سرجمع، برآورد ارایه شده صرفاً راهنما بوده و مقادیر مندرج در آن قابل استناد نمی‌باشد و پیمانکار موظف به ارایه قیمت بر اساس جزییات نقشه‌های منضم به پیمان و مشخصات فنی عمومی و خصوصی می‌باشد.

غلامحسین حمزه مصطفوی
ریس امور نظام کبی و اجرایی

ش.ش: ۱۳۷۰۱۱

در محار مرکزی: ۳۳۱۱۶۱۴۶

مرکز تلفن: ۴-۲۳۲۷۱

تهران- میدان بهارستان- خیابان دانشسرا

پیام‌آبادگران
دی ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

۵۲۲۰۷/۱۳۸۸۸۱

شماره.....
تاریخ.....
پست..... ۹-۱۱۷

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

بخشنامه به کلیه وزارخانه‌ها، سازمان‌ها، موسسات و شرکت‌های دولتی،
نهادهای انقلاب اسلامی و استانداری‌های سراسر کشور

در اجرای مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار - مصوب ۱۳۹۰ -
و نظر به لزوم بهره‌گیری از نظرات تشکل‌های غیردولتی اقتصادی نظیر
اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، تعاون ایران و اصناف ایران و تشکل‌های کارفرمایی
و کارگری، تمامی دستگاه‌های اجرایی مکلفند در تدوین یا اصلاح بخشنامه‌ها و رویه‌های
اجرایی و در ارایه پیشنهاد برای تصویب مقررات دولتی، نظر تشکل‌های ذی‌ربط را اخذ و مورد توجه
قرار دهند. دفتر هیئت دولت و کمیسیون‌های دولت نیز در فرآیند بررسی پیشنهاد‌های مربوط،
ضمن اخذ نظر کتبی تشکل‌های ذی‌ربط، در صورت لزوم از نماینده آنها برای شرکت در جلسات
دعوت می‌کند.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس‌جمهور

پیام‌آبادگران
دی ۱۳۹۵
شماره ۳۵۰

تقویت بخش خصوصی چاره رفع بیکاری

حمید دهیم؛ رئیس انجمن اقتصاددانان ایران

معضل بیکاری روز به روز در حال بزرگ شدن است و همانطور که می‌بینیم بیشتر کارخانه‌های دولتی بیشتر از سه برابر ظرفیت خود نیروی کار دارند که این امر باعث ضرر کارخانه‌ها و نهایتاً مانع توسعه آنها می‌شود. از آنجا که دولت تمام امکانات مالی را مصرف می‌کند، می‌تواند با تقسیم پس‌اندازهای جامعه بین بخش خصوصی و دولتی شرایط را تا حدودی بهبود ببخشد، اما تا زمانی که سیاست‌های ساختاری جامعه عوض نشود این مشکل وجود دارد.

درباره وعده ایجاد ۶۵۰ هزار شغل در سال آینده باید گفت که ایجاد این میزان شغل با توجه به حجم بالای بیکار در جامعه کافی نیست. حل مشکل بیکاری جوانان جز با سرمایه‌گذاری و تقویت بخش خصوصی و تعامل‌های بین‌المللی امکان‌پذیر نیست.

می‌تواند نرخ بیکاری صفر داشته باشد. حتی اگر به یک نفر ۱۰ شغل پیشنهاد شود، باز هم عده‌ای به علت‌های مختلف کار نمی‌کنند. به این وضعیت بیکاری طبیعی می‌گویند که معمولاً دو درصد است. البته این موضوع به زمانی مربوط می‌شد که در کشورهای پیشرفته تنها مردها مشغول به کار بودند و مشارکت زنان در بازار کار کم بود. در حال حاضر چهار تا پنج درصد نرخ بیکاری به بیکاری طبیعی مربوط می‌شود و آمار اعلام شده مبنی بر وجود یک میلیون جوان بیکار در کشور مطابق با تعریف بیکار توسط سازمان ملل است ولی اکثریت مردم تعداد افراد بیکار در جامعه را بسیار بیشتر از این می‌دانند.

با اینکه فعالیت بخش خصوصی در کشور چندان چشمگیر نیست، اما اشتغال در این بخش نسبت به بخش دولتی بیشتر است. برای مثال فعالیت در بخش کشاورزی به مراتب بیشتر از فعالیت در بخش دولتی است. موضوع بیکاری به مراتب حجم بسیار بیشتری از آمار اعلام شده دارد، بنابراین وقتی دولت قصد اعلام آمار بیکاران را دارد باید این عدد را بر اساس استانداردهای بین‌المللی اعلام کند. باید توجه داشت تا زمانی که دولت بخش خصوصی را تقویت نکند مشکل بیکاری همچنان ادامه دارد.

با اینکه فعالیت بخش خصوصی در کشور چندان چشمگیر نیست، اما اشتغال در این بخش نسبت به بخش دولتی بیشتر است. یکی از عوامل اصلی تعیین‌کننده نرخ بیکاری میزان اشتغال در اقتصاد است. طبیعی است میزان اشتغال در اقتصاد نیز به میزان تولید اقتصاد و رشد اقتصادی بستگی دارد. هر چه رشد اقتصادی افزایش یابد، میزان اشتغال نیز به تبع آن افزایش و در نتیجه نرخ بیکاری کاهش می‌یابد. در این زمینه از مهم‌ترین سیاست‌های دولت می‌توان به سیاست‌های پولی، مالی، ارزی، تجاری و سیاست‌های حاکم بر بازار نیروی کار اشاره کرد که آخرین مورد موضوع مورد بحث ماست. آخرین تصمیم دولت برای بهبود وضعیت بیکاری ایجاد ۶۵۰ هزار شغل در سال آینده است که باید دید تا چه میزان این گفته تحقق پیدا می‌کند و تاثیر مثبت بر معضل بیکاری می‌گذارد.

بیکار به فردی گفته می‌شود که جویای کار باشد، اما شغلی پیدا نکند. به عبارت دیگر فرض کنید یک فارغ‌التحصیل دانشگاهی یک سال به دنبال کار باشد و کار پیدا نکند، نا امید شده و دیگر به دنبال کار نمی‌رود؛ این فرد جزو بیکاران کشور به حساب نمی‌آید. بنابراین تعریف بیکار با تعریفی که مردم دارند، تفاوت دارد. هیچ کشوری

شرکت تلکسیس برای وزارت راه و حمل و نقل دومی انجام داد؛

کاربران می‌توانند با استفاده از تلفن همراه شخصی خود، کارت حمل و نقل هوشمند را بخوانند

اخیرا، شرکت تلکسیس یک سرویس جدید برای نرم افزار "App" وزارت راه و حمل و نقل دولت دومی ایجاد و راه اندازی کرده است. این سرویس این امکان را به کاربرها می‌دهد که با استفاده از تلفن همراه شخصی (NFC (Near Field Communication خود کارت حمل و نقل هوشمند دومی (کارت نول) را بخوانند، آن را شارژ کنند یا روی کارت مزبور آبونمان بخرند و در عین حال برای خرید و سرویس‌های برخط (online) مختلف پرداخت کنند.

دکتر توفان عطاردیان، مدیرعامل شرکت تلکسیس در هلند در این باره گفت: درحقیقت این سرویس، تلفن همراه NFC کاربرها را تبدیل به ماشین بلیط فروشی، مرکز سرویس دهی و دستگاه پرداختی می‌کند که در جیب کاربر جای دارد. این سرویس باعث راحتی زیاد برای کاربرها میشود و درعین حال موجب صرف جویی بالقوه قابل توجهی برای شرکتهای حمل و نقل می‌گردد.

مهندس توفان افزود: به سرویس‌هایی که شرح داده شدند می‌توان با سیستم تلکسیس به راحتی و با هزینه نسبتاً کم سرویس‌های دیگری هم اضافه کرد. تلکسیس برای ممکن کردن این سرویس هم App و هم سیستم مرکزی را طرح، ایجاد و راه اندازی کرده است. این App را می‌شود درحال حاضر از Google Play روی تلفن NFC، نصب کرد. در عین حال تلکسیس با افتخار زیاد به اطلاع می‌رساند که این نوآوری که برای اولین بار در سطح کشوری در جهان در دومی پیاده شده، برنده مهم‌ترین جایزه نوآوری منطقه خلیج فارس به نام "جایزه حمدان" گردیده است.

سیستم فوق می‌تواند با خصوصیات کشورهای مختلف تطبیق داده شود و راه اندازی گردد.

